

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

HERRI ADMINISTRAZIO ETA JUSTIZIA
SAILA

DEPARTAMENTO DE ADMINISTRACIÓN
PÚBLICA Y JUSTICIA

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO UDAL LEGEAREN AURREPROIEKTUA

Informazio publikoaren izapidea

2014ko uztailaren 1a

ZIOEN AZALPENA

I.- Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legearen premiaz

Udal Legea da Euskadiren egituraketa juridiko-instituzionalerako arau juridikorik garrantzitsuenetakoa, eta, hala ere, 1979an EAEko autogobernua berreskuratu zenetik, hogeita hamabost urte igaro dira dagoeneko, Euskadiko Udal Legea oraindik onartzeke. Harrigarria da legea onartzeko modurik eduki ez izana, nahiz eta horren premia benetan larria dela iritzi ia aho batez, bai doktrinan bai sentsibilitate politiko desberdinetan; izan ere, hasieratik bertatik, EAEko autogobernuaren egitura juridiko-instituzionalaren zutabeetako bat izan beharko zukeen; hiruko egitura dela esan daiteke, hiru maila instituzionaletan oinarritzen baita, bakoitzak profil berezia eta eskumen propioak dituela: erakunde komunak, lurralde historikoak eta udalerrriak.

Ondo jakina den bezala, Euskal Autonomia Erkidegoko egitura juridiko-instituzionala hiru maila instituzional horien arteko egituraketan oinarritzen da, non maila, jatorri, eduki eta irismen desberdineko arau juridikoek elkarri eragiten dioten. Hala, 1978ko Espainiako Konstituzioak eta Euskal Autonomia Erkidegoan indarrean dagoen Autonomia Estatutuak –Gernikako Estatutua deitua– Estatuaren eta Autonomia Erkidegoaren arteko eskumen-banaketa zehazten dute. Bestalde, erakunde zentralen (Eusko Jaurlaritza eta Legebiltzarra) eta lurralde historikoen (foru-aldundiak eta batzar nagusiak) arteko eskumen-banaketaz arduratzen dira Gernikako Estatutua eta Eusko Legebiltzarraren azaroaren 25eko 27/1983 Legea, Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde komunen eta lurralde historikoetako foru-organoen arteko harremani buruzkoa, Lurralde Historikoen Legea izenez ezagutzen dena. Horrez gain, Kontzertu Ekonomikoak –gaur egun Euskal Autonomia Erkidegoarekiko Ekonomikoa Ituna onartzen duen maiatzaren 23ko 12/2002 Legeak arautua– EAEk estatuarekin dituen finantza- eta zerga-harremanak arautzen ditu, eta, hortaz, EAEko finantza- eta zerga-sistemaren bizkarrezurra da. Eta, azkenik, lurralde historikoetako foru-arauen zerrenda zabal batek lurralde historiko horien eskumenak diren arloak arautzen ditu, eta, udalerriei dagokienez, baita haiei zuzenean eragiten dieten gai batzuk ere, kontu espezifiko batzuetan; hala nola lurralde-mugaketak, udalez gaindiko erakundeak, aurrekontuak, finantzak eta tokiko ogasunak.

Baina Euskadiko Udal Legerik gabe, EAEko eraikin instituzionala osatu gabe zegoen, eta horregatik zen beharrezkoa lege hau onartzea, Euskadiko gobernuaren hiru maila instituzionalak josteko prozesua burutu ahal izateko. EAEko udalek, orain arte Udal Legerik eduki ez dutenez, urritasuna ezaugarri izan duen arau-esparru instituzional batekin moldatu behar izan dute. Egia da lurralde historikoek bakoitzak bere lurralde-eremuko udalerrietan eta toki-erakundeetan zuzenean aplikatzekoak diren foru-arauak onartu dituztela, bai zerga-arloan eta arlo ekonomiko-finantzarioan, bai beren eskumeneko beste arlo batzuetan. Baina egia da, halaber, Autonomia Erkidegoak lege propiorik ez duenez udal-kontuak osotasunean jorratzeko, Euskadiko tokiko gobernuak Estatuko oinarritzko araudia eta lege sektorialak aplikatuta moldatu direla –batik bat Eusko Legebiltzarrak onartutako legeak–, lege sektorial horiek hainbat esparrutan eragin baitute, eta, kasu askotan, gainera, zuzenean eragiten baitzuten udal-eskumenetan (hirigintza, ingurumena, gizarte-zerbitzuak, eta abar). Alta, horrek guztiak ez du konpondu arazoa, alegia, EAEko udalei esparru juridiko propioa ematea, egonkortasuna eduki eta beren autogobernua gauzatu dezaten, beren helburu nagusia betetze aldera: hots, herritarren eskaerei erantzutea, herritarrengandik gertuen dagoen administrazioa baita.

Legeak eskumenak argitu nahi ditu, segurtasun juridikoa emateaz gain, udalerrriaren egiteko instituzionala indartzeko, eta finantzaketa egokia emateko toki-erakundeek finantza-jasangarritasuna izan dezaten, eta, hartara, herritarrei zerbitzuak egoki emango zaizkiela berma dadin. Ildo horretatik, legearen funtsezko alderdiekin batera –hala nola araubide instituzionala, eskumenak eta abar–, orobat, azpimarratzekoa da –Europar Batasuneko araudiarekin bat, eta aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-jasangarritasunaren printzipioari lotutako erreforma konstituzional eta legegilearen ondoren– zer-nolako garrantzia hartu duten arkitektura instituzional ekonomiko-finantzarioarekin lotutako alderdiek toki-araubidearen garapenean, eta horrek are beharrezkoagoa egiten du erreforma hori egin baino askozaz lehenago ere etengabeko eskaera zen hori; alegia, ezinbestekoa da EAEko udalak zuzenean eragiten dieten organoetan eta erabakiak hartzeko prozesuetan egotea, aurrerantzean ez daitezen izan halako tutoretza mailaren mende dauden administrazioak, tutoretza horrek ez baititu beti errespetatzen udalei dagozkien funtzio garrantzitsuak, eta, gainera, tutoretza hori ez baita beti bateragarri udalek bermatuta eduki behar duten tokiko autonomiaren errespetuarekin.

Bistan da Euskadik autonomia-erkidego gisa egindako bidean beti hor egon dela udal-lege baten premia, eta, horregatik, legea prestatzeko hainbat testu, aurreproiektu eta proiektu egin

dira, baina arrazoi batzuk ala beste batzuk tarteko, ez dira lege-mailako arau bihurtu. Gaur egungo egoera politikoan, Udal Legea onartzeko prozesua bultzatzeko lagungarri izan den aukera bat sortu da, bistakoa baita, beste garai batzuetan ez bezala, ordezkariak duten EAEko indar politiko eta instituzio guztiak bat etorri direla legea onartzea atzerazintzat jotzen. Halaber, argi zegoen edukiak izendatzaile komunitario txikiak ezarri behar zuela, sentsibilitate politiko desberdinetako eta Euskadiko hiru maila instituzionaletako ordezkariak ahalik eta zabalena ados jar zedin lortzeko. Izan ere, eragile politiko eta instituzional guztiak jakitun ziren horrelako lege batek babes zabala behar zuela, aurrera ateratzeaz gain, denboran luze iraun dezan, etorkizuna iragarrezina izan arren; zergatik, eta guztion legea, guztion artean egin eta guztiontzat egin delako. Horretarako zailtasun handiena bi alderditan islatu da argi eta garbi: lehenik, edukian, benetako urregintza-lan juridiko-politiko egin baita denek ekarpenak jasota gera daitezkeen saiatzeko, eta denek ahalegina egin behar izan baitute testuan ekarpena egiteko eta beste batzuek egindako ekarriak ulertzeko, akordioaren mesedetan eta guztion onerako; eta, bigarrenik, edukiaren azken definizio eta zehaztapena lortzeko jarraitutako prozedura konplexuan.

II.- Eskumenei buruzko oinarriak

Iturrien gaian, legeak aurrekari historikoak eta gure udal-sistema foralaren ondare juridikoa hartu ditu kontuan; alegia, foruak deuseztatu artean foru-lurraldeetan indarrean egon zen toki-erakunde zuzenbidea. Gure udal-zuzenbide historikoak oso kontuan hartzen zuen herrialdean udal-antolakuntzan zegoen aniztasuna, eta, ondorioz, zeuden udal-erakunde motei egokitutako eredu juridiko-politikoak arautzen zituen, zeinen artean nabarmentzekoak diren, adibide modura, hiribilduak, bastidak, kontzejuak, ermandadeak, elizateak eta parrokiak, udalez gaindiko hainbat erakunde, merindadeak, bailarak, kuadrillak eta abar. Eredu horrek, lurralde bakoitzean berezitasunak izanik ere, elementu komun garrantzitsuak ditu Pirinioen bi aldeetara, doktrinarik babestuenak agerian jarri duen bezala. "Foru-udalerrian" ere –hala izendatu du doktrinak– nabarmenak ziren toki-erakunde eskumen zabalak, beren burua antolatzeke, arautzeko eta kudeatzeko zuten ahalmen handia –baita arlo ekonomikoan, udal-kontuen antolaketan eta kontrolean eta Gobernuaren egintzen aurkako errekursoetan ere–, eta, azkenik, foru-udalen eta batzar legegile foralen arteko harreman estua; batzar horietan zuten jatorria, halaber, foru-lurraldeetako gobernu-organoei, eta, harreman horri esker, egoki ezkontzen ziren udal-maila eta foru-lurralde bakoitzaren maila.

Udal-eredu foral hori krisian sartu zen XIX. mendean, gaur egun Euskal Autonomia Erkidegoa osatzen duten hiru lurraldeetan; izan ere, lurralde horietan 1841eko urriaren 29ko Dekretua inposatu zen, erabat alde bateko erabakiz, eta ordura arte indarrean egon zen zuzenbide publikoaren foru-sistema alde batera utzi zuen ia guztiz –1839ko urriaren 25eko legea garatzeko eman zen, itxura batean, eta salbuespen politikoko egoera batean prestatu zen–; zehazki, udal-sistemari dagokionez, dekretu horren 3. artikulua sistema hori baliogabetzea ekarri zuen.

Zuzenbide publikoko euskal foruen azken arrastoak behin betiko baliogabetu ondoren 1876an, eta nahiz eta EAeko udalek ez zuten foru-garai klasikoan bezalako autonomia maila handirik eskuratu berriz ere, 1878tik sortutako Kontzertu Ekonomikoaren araubidearen babesean, udalen egoera juridiko-ekonomikoa nabarmen bereiziz joan zen araubide komuneko udalerrien aldean, eta toki-eredu propio bat eratzera ere iritsi zen, doktrinak "udalerrri kontzertatua" deitu duena; oso maila desberdineko arau juridikoek babestutako eredia da, eta oso lotuta dago Kontzertu Ekonomikoaren sistemari. Ildo horretatik, adibide moduan aipa daitezke, hurrenkera kronologikoari jarraituz, 1878ko ekainaren 8ko Errege Agindua, 1882ko abuztuaren 29ko Probintzia Legearen laugarren xedapen iragankorra, 1891ko abuztuaren 8ko Errege Agindua eta hortik eratorritako ondorengo arauak. Ondo jakina den bezala, garai horretan, EAeko udalen egoera estu-estu lotuta zegoen EAeko foru-aldundiek, Kontzertutik bertatik eratorritako ahalmen-ekonomiko-administratiboei jarraituz, gero eta eskumen gehiago edukitzearekin. Hala ezartzen zuen 1906ko abenduaren 13ko Errege Dekretuaren 15. artikulua, eta oraindik indarrean da haren edukia, egungo Kontzertu Ekonomikoaren hirugarren xedapen gehigarrian jasota baitago.

1924ko Udal Estatutuan ere, Primo de Riveraren diktaduran bete-betean, eutsi egin zitzaion udal-ordainarazpen kontuetan zeuden euskal espezialitateei (26. xedapen iragankorra), eta 1924ko urriaren 21eko Errege Dekretuak berak ere jaso zituen 1924ko Udal Estatutuak EAeko araubide bereziari egindako egokitzapenak. Tradizio historikoari jarraituz, ez baitzen eten erregimen politikoa aldatu zenean ere, II. Errepublikaren Udal Legeak, 1935ekoak, 11. xedapen iragankorrean ezarri zuen legearen preskripzioek aginduko zutela hiru probintzietan, baldin eta ez baziren han indarrean zegoen araubide berezian ezarritakoaren aurkakoak. 1936ko EAeko Estatutuak 2. a) 3. artikulua ezarri zuen, toki-araubidearen gaian, Euskal Autonomia Erkidegoaren eskumenari zegokiola, Errepublikako Konstituzioaren 16. eta 17. artikuluen

arabera, legegintza eskusiboa eta betearazpen zuzena, eta EAEko udalei esleitutako autonomiak ezin izango zituela eduki Estatuko lege orokorretan ezarritako mugak baino txikiagoak. Zoritxarrez, eta nahiz eta EAEko erakundeen eskumena aitortuta egon Estatutuan, gai honetan, eskumena ezin izan zen egoki gauzatu, gerra zibila zela eta.

Diktadura frankistan EAEko udalek ez zuten araudi komunera homologatu beste erremediorik eduki, baina, hala ere, profil bereizi bati eusten ahalegindu ziren ahal izan zuten guztietan. Hala gertatu zen Arabako Lurralde Historikoan, non Kontzertu Ekonomikoak indarrean jarraitu zuen eta zenbait espezialitateri eutsi zitzaien klausula espezifikoen babesean; hala nola 194ko uztailaren 17ko Toki Araubidearen Oinarriei buruzko Legearen azken xedapena, Gobernazio Ministerioaren 1955eko ekainaren 24ko Dekretuaren 208. artikulua –1945eko uztailaren 17ko eta 1953ko abenduaren 3ko Toki Araubidearen Oinarriei buruzko Legearen testu artikulatua etaategina onartu zituen– edo Toki Araubidearen Estatutuaren Oinarriei buruzko azaroaren 19ko 41/1975 Legearen 19.2 Oinarria. Eta hurrengo urteei dagokienez, aipatu beharko genituzke urriaren 6ko 3046/1977 Errege Dekretuaren azken xedapenetan hirugarrena –lege horrek antolatzen du partzialki Toki Araubidearen Estatutuaren Oinarriei buruzko 41/1975 Legea, tokiko funtzionario publikoei eta beste gai batzuei dagokienez–, edo apirilaren 9ko 1346/1976 Errege Dekretuaren 7. xedapen gehigarria –lege horren testuategina onartu zuen–, zeinak oraindik ere ezartzen zuen lege hori Araban aplikatuko zela, betiere bere araubide propioa eratzen zuten espezialitate ekonomiko-administratiboaren aurkakoa ez bazen.

Askotarikoa dugu Euskadiko Udal Legearen eskumen-oinarria, eta komeni da zehatz antolatzea; izan ere, EAEko arkitektura instituzional konplexuak eta Autonomia Erkidegoaren eta bere lurralde historikoen ekonomia-finantzen araubideak –Konstituzioaren lehenengo xedapen gehigarritik eta Kontzertu Ekonomikotik eratorria, bai eta euskal eskubide historikoak eguneratu dituen gainerako arauditik ere– esparru konplexua osatzen dute, eta kontuan hartu behar da beti Euskadin tokiko gobernuari buruzko araudi integral bat ezartzeko orduan.

Hain zuzen, gai honetan ez dira Euskadiko Autonomia Estatutuaren 10.4 artikuluan araututako eskumenak soil-soilik aipatu behar; aitzitik, EAEko Udal Legearen ezaugarri nagusia da, autonomia-erkidegoek onartutako gisa honetako beste lege batzuen aldean, zalantzarik gabe, udal-autonomiaren araudiak batetik eta udalek udalen berezko finantzaketa-sistemarekin bete behar dituzten oinarrizko eskumenei bestetik elkarren artean duten harreman estua, eta horren alderik esanguratsuenak lege honetan arautzen dira.

Gaur egungo esparru juridikoari dagokionez, Udal Legeak Gernikako Estatutuaren 10.4 artikulua du abiapuntu, hargatik eragotzi gabe Konstituzioaren 149.1.18. artikuluan ezarritakoa, eta kontuan hartzen ditu, ezin baitzitekeen bestela izan, ondorengoak: Kontzertu Ekonomikoaren Legea; Tokiko Ogasunen araudia –martxoaren 5eko 2/2004 Legegintzako Errege Dekretuak arautua–, eta, batik bat, dekretu horren zortzigarren xedapen gehigarria, euskal foru-araubideari buruzkoa; Aurrekontu-egonkortasunari eta finantza-jasangarritasunari buruzko apirilaren 27ko 2/2012 Lege Organikoa – azken xedapenetan hirugarrenak ezartzen du Kontzertu Ekonomikoan ezarritakoa errespetatu beharko dela–; eta, noski, Toki Araubidearen Oinarriak arautzen dituen apirilaren 2ko 7/1985 Legean jasotako toki-araubideari buruzko oinarrizko legeria, eta, zehazki, lege horren jatorrizko testuan zein Toki-administrazioaren arrazionalizazioari eta jasangarritasunari buruzko abenduaren 27ko 27/2013 Legearen bidez egindako aldaketetan euskal erakundeei aitortutako espezialitateak. Azpimarratzekoak dira, arlo honetan, 39. artikulua eta hain garrantzitsua den bigarren xedapen gehigarria (euskal foru-araubideari buruzkoa), EAEko udal-araubidearen espezialitate nabarmenak arautzen baitituzte, eta babes juridikoa ematen baitiote udal-eredu propio baten araubidean aurrera egiteko aukerari; hain zuzen, aukera hori garatzen da lege honetan.

Legegileak kontuan hartu du Konstituzio Auzitegiak toki-araubidearen gaian adierazitakoa ere, eta, batik bat, abenduaren 21eko 214/1989 Epaia, baieztatu baitzuen, Toki Araubidearen Oinarriak arautzen dituen Legearen aurka jarritako konstituziokontrautasun-errekurtsuak ebaztean, 26. oinarri juridikoan, legearen bigarren xedapen gehigarrian jasotako salbuespeneko araubidea (gaur egungo araudian bezala, euskal foru-araubidez ari dena) Konstituzioaren lehenengo xedapen gehigarrian oinarrituta zegoela, zeinak *«foru-lurraldeen eskubide historikoak babesten eta errespetatzen dituen»*, eta erantsi zuen *«foru-araubide hori eguneratuko dela, hala badagokio, Konstituzioaren eta autonomia-estatutuen esparruan»*, eta, hala, *"Toki Araubidearen Oinarriak Arautzen dituen Legeak, bere aldetik, bigarren xedapen gehigarrian, ez du agindu konstituzionala bete besterik egin, foru-araubide horrek antolaketa-alderdietan duen berezitasuna bera gordez, Konstituzioarekin berarekin erabat bateragarri den moduan eta neurrian"*.

Ildo beretik, Konstituzio Auzitegiak defendatu zuen gai horretan lurralde historikoei aitortutako eskubideak ezin zaizkiela beste autonomia-erkidegoei zabaltu *toki-araubidearen gaian Euskal Autonomia Erkidegoaren eskumen berberak beren gain hartze hutsagatik, lurralde historikoei aitortutako eskubideak berezi eta salbuespenekoak baitira, haien xedea da-eta, Konstituzio*

Auzitegiaren apirilaren 26ko 76/1988 Epaia adierazi duen bezala, bermatzea «foru-araubidearen izatea, hau da, lurralde-autogobernua duen lurralde historiko bakoitzaren araubidea, alegia, bere "foralitatea" ...», eta, hala, "berme konstituzionalak dakar foralitatearen edukiak gorde egin behar duela, bai antolaketa-ezaugarriei dagokienez bai bere botere-esparru propioari dagokionez, foru-araubide tradizional horren irudi identifikagarria (4. oinarri juridikoa). Ulertzen da, horrela, berme konstituzional horrek dakarrela toki-araubide horrek arauetan tratamendu berezi bat jasotzea, eta hori baita Estatuko botere zentralen aurrean ere".

Konstituzio Auzitegiaren beraren hitzetatik, argi eta garbi ondorioztatzen da EAEko toki-araubidearen espezialitateak zuzen-zuzenean lotzen direla euskal eskubide historikoen errespetuarekin, zeinak Konstituzioaren lehenengo xedapen gehigarrian eta haren eguneraketan babesten diren. Ildo beretik, eta Konstituzioak bezala Autonomia Estatuak, Kontzertu Ekonomikoak, Lurralde Historikoen Legeak, lehen aipatutako lege sektorialek eta, batik bat, Toki Araubidearen Oinarriak arautzen dituen 7/1985 Legeak –bere idazketak, 2013an aldatu denetik, euskal kasurako espezialitate-katalogo garrantzitsua sartu du, "euskal foru-araubidearen" ohiko "nomen iuris" pean– orain arte ez bezalako aukera ematen diete euskal instituzioei Euskadin tokiko gobernu-sistema propio bat ezartze bidean aurrera egiteko. Hain zuzen, Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legeak aukera berri horiek garatzen ditu, eta, tokiko gaietan, euskal foru-araubidetik eratorritako eskubide historikoak eguneratzeko arau bihurtzen da, Konstituzioaren eta Autonomia Estatuaren esparruan eta toki-araubidearen oinarritzko legeriaren babesean, horien edukia errespetatzeaz bat garatu ere egiten baitu, edozein eguneraketak, bistan denez, berrikuntza ere badakar eta. Horrek guztiak justifikatzen ditu kasuan-kasuan eskumenak dituzten EAEko erakundeen mesedetan Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legean sartu diren espezialitateak. Haien bidez, Euskadin tokiko gobernuaren sistema kohesionatu, integratu eta efiziente bat eraikitzeak aukera egon beharko litzateke, nahi ez diren bi alderdi ekidinez: batetik, Autonomia Erkidegoko edo lurralde historikoetako erakundeen esku-sartzea udalen bizitzan, arriskuan jar dezakeelako udalen benetako autonomia, eta, bestetik, tokiko espazioa zatitzeko arriskuak, sistemaren biziraupena bideraezin egin dezaketelako.

Azkenik, legegileak oso kontuan izan ditu eta, ahal den neurrian, testuan txertatu, Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legea arautzeko lehenago aurkeztu diren lege-proiektuek eta -proposamenek egindako ekarpen baliotsuak, Udal Legearen azken bi proiektuei buruz Arbitraje

Batzordearen bi erabakietan egindako ohar garrantzitsuak –urriaren 20ko 1/2008 eta apirilaren 19ko 3/2012 erabakietan jasota daude–, eta baita Euskadiko Aholku Batzorde Juridikoaren apirilaren 9ko 64/2008 eta uztailaren 28ko 193/2011 irizpenen ekarpen interesgarriak ere. Hori guztia, ahaztu gabe zer-nolako ekarpen garrantzitsuak egin dituen doktrinak gai honetan.

III.- Legea definitzeko prozedura.

Udal-legearen edukia zehazteko jarraitutako prozedurari dagokionez, adostasun oinarritzko baina garrantzitsua lortzeko beharra zegoenez, EAEko autogobernu-sistemarentzat giltzarri den lege honek ahalik eta babesik handiena lor dezan, hitzartzeko eta elkar ulertzeko metodologia bikoitza jarri da abian: batetik, inplikaturako maila instituzionalen artean, eta, bestetik, Eusko Legebiltzarrean ordezkariak duten sentsibilitate politiko desberdinen artean.

Autonomia-erkidegoa konplexua da erakunde, lurralde eta ideologia aldetik, eta begien bistakoa da etapa autonomikoa hasi zenetik ez dela udal-lege bat onartzerik izan. Arrazoi horiek EAEko udalen garapen instituzionalerako aukeren ahultze nabaria ekarri dute, bai eta behar bezalako oinarririk gabe ixtea ere lurraldeko botere publikoen arteko harreman-sistema arrazoizko baten egituraketa. Horregatik, komenigarria zen oso kontuan izatea horrelako arau bat udalerriek, lurralde historikoen eta erakunde komunek onartu behar dutela, eta erakunde horiek, halaber, indar politiko desberdinek goberna ditzaketela; nolana ere, sistemak gutxieneko batzuekin funtziona dezan, joko-arau berberak onartu behar dituzte horiek guztiek, alde batera utzita une bakoitzean erakunde horietako bakoitza nork gobernatzen duen.

Horregatik, eta Euskadiko Udal Kontseiluaren deialdiaren ondoren –erakundeen topaleku da organo hori–, legearen aurreproiektuaren idazleak, pixkanaka, testuaren tituluak aurkeztuz joan ziren, lan-talde batean eztabaidatzeko. Organo tekniko horretan hiru maila instituzionalak zeuden ordezkariak (Eusko Jaurlaritza, foru-aldundiak eta udal-ordezkariak, EUDEL Euskadiko Udalen Elkartearen bidez), eta, hortaz, legearen lurralde-eremuan gehiengoa duten sentsibilitate politikoak. Helburua zen ahalegina egitea aurreproiektu baten zirriborroa adosteko, Eusko Legebiltzarrean ordezkariak dauden indar politikoaren negoziazioan oinarri eta bultzada izan zedin, Eusko Legebiltzarrak baitu legeari buruzko azken hitza, baina abantaila erantsi batekin: herri-subiranotasunaren egoitzan negoziazio hori oinarritzko testu batetik abiatuko zen, eta testu hori idazten arituak izango ziren eraginpeko erakundearen ordezkariak, zeinak, era berean, sentsibilitate ideologiko nagusien ordezkari diren.

IV.- Lege-testua definitzeko printzipioak

Legeak oinarri dituen printzipioei dagokienez, sintesi labur bat dago hemen printzipio garrantzitsuenez, legegileak EAeko udal-araubidearen erregulazioa gida dezaten nahi izan duen horiez, abiapuntu garbi bat hartuta: "arau integral" bat ematea, EAeko udalaren kokapen instituzionala definitzen duena bai ekintza publikoaren esparruan, bai finantzaketa-esparruan. Hortaz, tokiko gobernuen eredu integratu bat antolatzea da kontua, Euskal Autonomia Erkidegoko gainerako bi maila instituzionalekin harmonian txertatuko dena, eta, horrela, autonomiaren barne-instituzionalizazioaren prozesua burutuko da, beldurrik eduki gabe, guztien adostasunarekin, aldatu beharreko araudia aldatzeko; horrek, batzuetan, esaterako, Lurralde Historikoen Legearen testua osatzea eskatzen du, eta, noizbait, zehaztea eta zuzentzea ere bai.

Udal-bizitzaren alderdi zehatzei buruz eta toki-erakundeek herritarrari ematen dioten zerbitzuari buruz lege-testuak jasotzen dituen printzipioekin batera, eta horien denen buru, lege honen printzipio oinarrizkoa eta gidaria da EAeko udalari botere-sorta zabala ematea, udal-autonomia eraginkorraren estandar altu batzuk bermatzeko diseinaturia. Halaber, legeak apustu garbia egiten du tokiko gobernuaren mailen sendotze instituzionalaren alde, udala baita herritarrengandik gertuen dagoen erabaki-foroa. Horregatik, legea saiatzen da tokiko politika publikoen diseinuan, erabakian eta ezarpenean herritarrek informazioa eskuratzeko eta parte hartzeko bidea izan dezaten bitartekoak sustatzeko dagoen premia larriari erantzuten, eta, horrela, aurre egiten ordezkartzeko demokrazia tradizionalak berezko dituen zenbait ahuleziari eta boterea are gehiago kontrolatzeko eta kontuak argiago emateko eskakizunak ekarritako erronka berriei. Oso kontuan izan da erronka horiek lotuta daudela gero eta indartsuagoak diren eskakizunei, alegia, tokiko ekintza publikoan gobernu ona, etika eta gardentasuna eskatzeari, eta udal-egituren beren eskakizunei; erronka horiei esker, eguneroko esperientziak erakusten duen bezala, erakunde lehiakorrago eta garapen ekonomiko eta sozial iraunkorraren lagungarriago bihurtzen dira egunerokoan balio horien arabera diharduten udalak.

Bistakoa da tokiko politikaren kalitate instituzionala hobetu beharra dagoela udal-gobernuek beren legitimitatea indar dezaten, zerbitzu-zorro iraunkor eta efizientea garatuz. Izan ere, udalak dira herritarrek arazoak konpontzeko jotzen duten lehendabiziko atea, eta udalen legitimazio instituzionalaren oinarria da, neurri handi batean, herritarren beharrei erantzun egokia ematea eta bizi-kalitate egokia eskaintzea, eskubide guztiak baliatzeko aukera

bermatuta; horien artean, gainera, hizkuntza-eskubideak, eta hala islatzen da legeak toki-harremanetan kultura- eta hizkuntza-eredu propio baten alde egin duen aukera garbian ere, apustu sendoa egiten baitu euskararen iraupen, finkapen eta garapenaren alde.

Azken batean, euskal autonomiari bere autonomia eraginkor izateko ahalik eta bermerik handiena eman nahi zaio, udal-autogobernu garatuaren ereduarekin koherentzian eta Tokiko Autonomiaren Europako Gutunaren espiritu eta printzipioekin bat etorriz. Horregatik, tokiko eremua adierazpide demokratikoaren espazio publiko gisa diluitu beharrean, helburua da tokiko erakundeak indartzea eta EAEko udalei behar bezalako toki-autonomia ematea, kontuan hartu gabe zein lurralde-eremutan dauden.

Baina, ereduak behar bezala funtziona dezan, koherentzia behar da EAEko erakunde-sistemaren parte diren erakundeen jardueren artean, non hiru maila desberdinek bat egin eta elkarri eragiten dioten, eta, hortaz, saihestu egin behar dira eredu hori oztopa dezaketena nahi ez bezalako bikoiztasunak, eta are hirukoiztasunak, betiere udalen autonomia babestuz. Horretarako, lege honek arautzen duen EAEko udal-ereduak udalen eskumen propioen sistema bat ezartzen du, udalen autogobernua eta udalek herritarrei ematen dieten zerbitzua indartzen dituen, eta, aldi berean, toki-erakundeen finantza-jasangarritasuna ziurtatzeaz arduratzen da, baldintzatu gabeko finantzaketaren aldeko apustu sendoa eginez, hartara bai Udal Legeak bai beste arau sektorial batzuek udalei aitortutako eskumenak ongi bete ahal izango baitituzte.

Baina, horrekin batera, nabarmentzekoa da Udal Legeak kontu handiz errespetatzen duela lurralde historikoek, eskubide historikoen ondorioz, EAEko erakundeen egiturari betetzen duten leku berezia. Eskubide historiko horiek Konstituzioaren lehenengo xedapen gehigarrian aitortuta eta babestuta daude, eta bereziki babesten ditu Gernikako Estatuaren 37. 3 artikulua: eskubide historiko horiek, halaber, Lurralde Historikoen Legean ere aitortzen dira. Eta horrek guztiak justifikatzen du udal-espazioaren esparru eta alderdi jakin batzuetan proiektatzen den foru-eskumenen fondo bat egotea. Zurrumbilotsua izan ohi da beti Autonomia Erkidegoak eta lurralde historikoek udal-mailako eremuan esku hartzeko duten ahalen auzia, eta hor oreka zaila bilatu du legeak, ahal horien eta udalen autonomia politiko eta ekonomiko eraginkor baten artean. Horrek azaltzen du zergatik sartu diren hainbat zuhurtzia udal-autonomia babesteko, zuzenbide konparatuko eredurik aurreratuenetatik hartutako tekniketara ere joz, hala nola "alerta goiztiarraren" sistemak deituak, EAEko udalerrien autonomiari eragin diezaioketen politika arauemaileen aurrean.

Ondorio gisa, legeak ikusgarritasun instituzionala eman nahi izan dio EAEko udalari EAEko botere publikoen sisteman, indartsu defendatuz haren nortasun propioa, nola haren autonomia politikoa hala finantzaketa egokia ziurtatuz eta gainerako lurralde-botere publikoekin elkarriketa zuzena edukitzeko ahalmena aitortuz; horrekin batera, erakundeen arteko lankidetzarako mekanismoak ezartzen ditu, eta horren adibide garbi dira Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseilua eta Finantza Publikoen Euskal Kontseilua eratzea, non, zuzenean dagozkion edo eragiten dioten gaiak aztertzen direnean, udala Autonomia Erkidegoko gainerako maila instituzionalekin berdintasunean sartuko den.

Eta, hori guztia egiteko, Eusko Legebiltzarrak, Autonomia Erkidegoaren sistema instituzionalari errespeturik handiena izanik, baina zalantzarik egin gabe, Euskal Autonomia Erkidegoari toki-araubidearen gaian dagokion eskumena gauzatu du lege honen bidez, funtsean Gernikako Estatutuaren 10.4 artikuluan ezarritakoaren arabera.

V.- Legearen helburuak

Udal Legearen helburuak, beraz, ezin atzeratuzkoak dira, nahi baldin badugu tokiko gobernuen sistema integratu bat eduki, koherentea eta sendoa, instituzionalki begiratuta.

Lehendabiziko helburua da, gaur egungo esparrutik abiatuta eta esparru horrek eskaintzen dituen konfigurazio-tarteak aintzat hartuta, tokiko gobernuen eredu integratu bat osatzea, lurraldetasunezko gobernu-maila ezberdinetan taxuz txertatuko dena, batik bat Autonomia Erkidegoan eta lurralde historikoetan. Indarrean dagoen arau-esparru instituzionala erabat errespetatuz, Udal Legearen funtzio nagusia da eskumenen alorrean eta finantza alorrean gutxieneko autonomia-estandar homogeenak dituen udal-sistema bat ezartzea.

Bigarren helburuaren ardatza da udalen finantza-jasangarritasuna bermatzea, zerbitzu-zorro zabal bat gauzatzeko aurrekontua ziurtatzeko eta herritarrei kalitatezko tokiko zerbitzuak emateko. Helburu hori estuki lotuta dago, berehala ikusiko dugun moduan, udal-eskumenen sistemarekin eta udal-finantzaketaren sistemarekin berarekin.

Hirugarren helburua da udala, herritarrentzako hurbileko administrazio gisa, indartzea. Alde horretatik, Udal Legeak apustu zintzo bat egiten du udalen eta herritarren arteko elkarriketa hobetzeko, kontuak emateko sistema garden bat ezartzeko, eta euskal herritarren bizikalitatearen garapen jasangarria bultzatzeko. Horri bideratuta dago herritarren parte-hartzea eta

gardentasuna arautzeko esparrua, tokiko zerbitzu publikoen kudeaketa garatzea eta, bereziki, udalei esleitutako eskumenen esparrua. Udalerriak —zehatzago, udalak— dira herritarrengandik hurbilen dauden erakundeak, eta, beraz, herritarren beharrez ondoen jabetzen direnak. Izan ere, herritarrak arazoak dituenean jotzen duen lehenengo atea dira. Herritarren beharrez behar bezala erantzuteak eta herritarren bizi-kalitate arazoizkoa bermatzeak ematen diote legitimazioa udalerriri erakunde gisa. Eta erantzukizun instituzionalak (eskumenak) banatzeko sistema argia eta zehatza ezarri baino ez da lortuko hori. Era berean, horretarako, udalak finantzatzeko sistema egokia finkatu beharko da, udalen erantzukizunak zuzen gauzatu ahal izateko eta tokiko zerbitzu publikoak behar bezala eskaini ahal izateko.

Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legearen laugarren helburua udal-autonomia indartzea eta bermatzea da. Horretarako, autonomia horren aitortze formalak egiteaz gain, beharrezkoa da erabat bermatzea autonomia hori, euskal udalek benetako ahalmena izan dezaten udalei dagozkien gaiak eta arazoak oso-osorik beren erantzukizunpean antolatze eta kudeatzeko. Orainsuko oinarritzko legediak entzungor edo muzin egiten dio tokiko autonomiaren printzipioari. Horrekin aurrez aurre, eta Tokiko Autonomiaren Europako Gutunean ezarritakoari eutsita, Udal Legea printzipio horiek indartzera dator. Euskadiko edozein gobernu-mailatako jardunbideak nahitaez errespetatu egin beharko luke EAEko udaletan tokiko autonomiaren gutxieneko estandar batzuen aplikazioa. Hori dela eta, legeak udal-autonomia bermatzeko sistema zehatz bat egituratu du, alerta goiztiarreko mekanismo bat sartuta, Tokiko Autonomiaren Europako Gutunean jasotako printzipioen irakurketa aitzindaria eta egokia eginez. Hori, zalantzarik gabe, tokiko autogobernua indartzeko orduan, Espainiako estatuan egin den esperientzia aurrez aurretako bat da.

Bosgarrenik, baina ez horregatik munta txikiagoz, komeni da azpimarratzea lege honen izenburuak berak jada markatzen duela haren xede nagusia —udal-autonomia indartzea— bat datorrela, zuzen-zuzenean, udalak hartzen duen muineko posizioarekin; alegia, udala zuzeneko legitimitate demokratikoa erantsia duen tokiko erakundetzat hartzen da, eta horrek bere eragina izan behar du Euskadiko tokiko gobernu-sisteman udalari ematen zaion eginkizun garrantzitsuarekin.

Ilido horri jarraituz, seigarren helburua da udalari ikusgarritasun instituzionala ematea euskal botere publikoen sistemaren barruan. Horrenbestez, tokiko jardun-eremua ezin da konfiguratu

kasuan-kasuan foru-sisteman edo autonomiaren sisteman txertatu beharreko erakunde-multzo baten gisara; aitzitik, beharrezkoak ditu bai nortasun propioa bai gainerako lurralde-botere publikoekin solaskidetza zuzena izateko ahalmena. Ikusgarritasun instituzional hori behin baino gehiagotan jasota dago Udal Legean, bereziki Politika Publikoen Euskal Kontseilua eta Herri Dirubideen Euskal Kontseiluaren eraketan, zeren eta bi organo horietan udala gainerako gobernu-maila guztiekin parez pare jartzen baita, EAEko udalerrien baitako gaiak aztertzen direnean.

Zazpigarren helburua tokiko sistema demokratikoa indartzean datza. Beraz, kontua da udala printzipio demokratikoaren arabera osatutako lurralde-botere publikoa dela aitortzea, eta udalaren legitimitatea eta kalitate demokratikoa Autonomia Erkidegoko edo lurralde historikoetako organo eta erakundeak eratzeko behar den bestekoa dela gutxienez. Udal Legeak, hortaz, erdigunean jartzen ditu udal-politikaren printzipio demokratikoa eta kalitate instituzionala. Bi alderdi horiek, efizientziaren eta finantza-jasangarritasunaren printzipioekin batera, Euskadiko tokiko autogobernuaren zimentarriak dira.

Zortzigarren helburua udalerriei botere-sorta zabala ematea da, eskumen propioen sistema batean islatuko dena, udal-autonomia bermatzeko gutxienerako estandarra izango baita hori. Sektoreko legegileak udal-eskumenak esleitzeko erabiliko duen esparru materialen zerrenda zabalak aditzera ematen du zein den lege honen lege-erabaki giltzarrietako bat: oinarrizko legediak alor honetan ezartzen dituen betebeharrak aise gainditzeko dituen udal-autonomia gutxienerako baten bermea, Autonomia Erkidegoa posizio nabarmen aurreratu batean jartzen duena. Edo, beste era batera esanda, kontua da udal-eremua, Euskadin, behar bezala zedarritutako botere politiko gisa eratzea, jarduera-esparru zehatza emanez, eta beste gobernu-mailak ez dezatela izan nahieran udalaren esparru horretan unean-unean eta ustekabean sartzeko aukerarik.

Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legearen bederatzigarren helburua nahitaezko zerbitzuen kudeaketa-sistema propio baten diseinuan ardatzen da, batez ere kasu jakin batzuetan, zeinetan, egiazko kostuen azterketa eta jarraipenaren ondorioz, foru-aldundiek zerbitzu horien kudeaketa-sistema partekatua edo beste edonolako formula alternatiboak bultzatzen baitituzkete. Euskadiko sistema instituzionalaren bereizgarritasunak lagungarriak dira helburu horri begira, esparru horretako solaskideak foru-aldundiak eta udalak baino ez baitira, eta horrek erraztu egiten du nahitaezko zerbitzu horien kudeaketa efizientea lortzeko alternatibak bilatzea, bereziki

20.000 biztanletik beherako udalerrien kasuan (Euskadiko gehienak, alegia). Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legeak, foru-erakundeen eskumenak ezertan ere eragotzi gabe, urrats bat egin nahi du udalerrien mankomunitateak edo, hala badagokio, partzuergoak indartzeko, nahitaezko zerbitzuok batera emateko sistemak sustatzen dituzten tresna instituzional moduan. Bide horrek hobekiago barneratzen ditu tokiko autonomiaren printzipioa eta Tokiko Autonomiaren Europako Gutuna bera, esan nahi baita Euskadiko udalerriek autoantolaketarako duten ahala oso-osorik babesten duela, ahal hori udal-autonomiaren printzipiotik eratortzen den ahalmen gisa ulertuta. Ondorio berak atera dituzte Estatu Kontseiluak eta Europako Kontseiluko Eskualdeko eta Tokiko Botereen Batzarrak, berriki landutako dokumentu batzuetan.

Eta, azkenik, hamargarren helburua, udalerrien eskumen-sistemak eta finantzaketa-araubideak batak bestearekin duten kausazko lotura estuaren argitan, ideia nagusi honetan oinarritzen da: EAEko udalerriek finantzaketa egokia izan behar dutela, udalerrien eskumenak zuzen gauzatu ahal izateko. Dударik ez dago, Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legea aurrerapauso sendo bat da bide egokian; beharrezkoa baita udalek berezkoak dituzten eskumen zabal horien aitortpenak bere isla izatea udal-finantzaketaren sisteman ere. Horrela, udal-finantzaketa, udalen berezko eskumenekin batera, Euskadiko Udal Legearen ardatz bilakatu da. Udal-finantzaketa bermatu gabe, ezinezkoa da zuzentasunez udal-autonomiaz aritzea. Eta, honetaraz gero, ezin saihestuzko da EAEko udalen parte-hartzea Herri Dirubideen Euskal Kontseiluaren erabakiguneetan, gobernu-maila horretan funtsezkoak diren gaiak aztertzen direnean.

Alde horretatik, nabarmentzekoa da Euskadiko Udal Legea, beste lege autonomiko batzuk ez bezala, edo are tokiko arloan Estatuak eman duen oinarritzko legeria ez bezala, udal-esparru instituzionalaren lege integrala dela (arloan horretan lurralde historikoetako foru-organoek dituzten eskuduntza garrantzitsuen kalterik gabe); izan ere, udalen berezko eskumenak eta munta honetako lege batek berezkoak dituen beste elementuak arautzeaz gain, finantzaketa arloan erabaki arauemaile oso garrantzitsuak hartu dira bertan. Alegia, Udal Legeak integratu egiten ditu —eta ez banandu— udal-autonomiaren oinarri diren bi alderdiak: udal-eskumenak eta udal-finantzaketa. Eta hori inoiz ez da egin Espainiako esparru konparatuan. Eta udal-lege batek, baliozkoa izango bada, bi ikuspegiok batu behar ditu, bestela arriskua baitu paper hila izateko edo euskal udalerrien benetako beharrezanezi ez erantzuteko.

Udal Legea, beraz, EAEko sistema instituzionalaren funtsezko elementua izango da, muin-

muineko osagaia, eta, ondorioz, arlo horretan daukan zeregin garrantzitsua dela-eta, Lurralde Historikoen Legearekin batera Euskadiren instituzionalizazio-prozesua —oraingoz, behinik-behin— ixten duen legetzat hartu beharko da.

Ondorioz, alde batera utzita doktrinaren aldetik nolako iritzia jasotzen duen, Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legea eduki instituzional argia daukan legea da, eta, Autonomia Estatutua bera garatuz, Lurralde Historikoen Legean ezarritakoa osatzen du (eta, punturen batean, zuzendu edo zehaztu ere egiten du).

Udalen eskumen-esparru materialak ezin dira erabaki puntualen pentzudan egon, sektoreko legediak edo foru-botere arauemaileak egoeraren arabera zer erabakitzen duten; izan ere, bestela, ezinezkoa izango litzateke udal-eskumenen gutxieneko estandar bat bermatzea. Are gehiago bizi dugun garaian, zeren, alor horretako Estatuaren oinarrizko legediaren esparrua erreformatu ondoren, eskumenak legez kalifikatzearen ondorioak (hau da, propioak diren, eskuordetuak edo "propioez bestekoak" diren) oso garrantzitsuak baitira udalek herritarrei ematen dieten zerbitzu-zorroaren gainean.

VI.- Lege-testuaren tituluak eta kapituluak

Udal Legeak bederatzi titulu ditu, arlokako materia espezifikoaren arabera banatzen direnak; sei xedapen gehigarri; sei xedapen iragankor; xedapen indargabetzaile bat, eta bost azken xedapen.

Lehenengo tituluan, xedapen orokor batzuek legearen ezaugarriak eta helburua azaltzen dituzte, bai eta toki-erakundearen ezaugarriak eta zerbitzuen prestazioarenak ere, eta arau-esparru berri hau zein printzipiotan oinarritzen den ere; azkenik, EAEko toki-erakundearen hizkuntza aztertzen dute. Gainera, Legean sartzen diren erabaki arauemaileak arrazoitzen dituzten eskumen-tituluak aipatzen dira.

Printzipioei dagokienez, legean printzipio-zerrenda zehatz bat jasotzen da. Lehenengo eta behin, udal-autonomiaren printzipioa dago; zalantzarik gabe, tokiko autonomiaren printzipioa ondoen adierazten duena da, eta printzipio demokratikoaren arabera udal-autogobernuak daukan dimentsio politikoaren bidez gauzatzen da. Bigarrena finantza-autonomiaren printzipioa da; berariaz jasota dago Tokiko Autonomiaren Europako Gutunean, eta udalerriek beren eskumenak gauzatzeko behar dituzten baliabideak izateko eskubidean islatzen da.

Printzipio horiekin batera beste zenbait ere zehazten dira: herritarrekiko hurbiltasun-printzipioa eta haien parte-hartzearena, tokiko zerbitzu publikoetara jotzekoa, ingurumenari buruzkoa, gobernu onari buruzkoa, eta beste maila instituzionaletatik toki-erakundeei esleitutako eskumenei buruzko printzipioak.

Lehenengo titulu honetan jasotzen da, Legean leku berezia duelarik, euskararen erabilera Autonomia Erkidegoaren tokiko administrazioaren esparruan, Euskal Herriaren berezko hizkuntza den aldetik.

Euskara hizkuntza ofiziala da Euskal Autonomia Erkidegoan eta, beraz, baita bertako toki-erakundeetan ere. Alde horretatik, jardueretan zerbitzu- eta lan-hizkuntza izango da toki-erakunde horietan, betiere herritarren hizkuntza-eskubideak errespetatuta, eta erabilera normala eta orokorra izango du bertan. Berariaz adierazten da, gainera, euskaraz egin daitezkeela egintza eta izapide oro.

Horrekin bat, euskararen erabilera sustatzeko, planifikatzeko eta dinamizatzeko eskumenak aitortzen zaizkie udalei, bai udal-zerbitzuen alorrean, bai familia inguruko eremu askotarikoetan ere. Bide horretan, aukera ematen zaie udalei bitartekoak jartzeko —baita bitarteko arauemaile eta ekonomia-finantzen alorrekoak ere—, eta euskararen eremuan beste erakunde batzuekin lankidetzan edonolako formulak bilatzeko.

Bigarren tituluak udala eta beste toki-erakunde batzuk ditu hizpide, eta bi kapitulu ditu. Lehenengo kapituluak, EAEko tokiko gobernuen sisteman udalak instituzio gisa duen leku gailena aztertzen da, legitimitate demokratiko zuzena duen toki-erakundea den aldetik. Bertan, udal-autonomiaren printzipioaren nondik-norakoak arautzen dira —Tokiko Autonomiaren Europako Gutunak dioenarekin bat—, eta autoantolaketarako ahalaren ezaugarriak ere bai, udal-autonomiaren ezinbesteko ondorio diren neurrian. Lehenengo kapitulu horretan esaten da, halaber, Toki-erakundeen erregistro bakarra egongo dela, maila instituzional ezberdinetan erabiliko dena eta geroago arauzko garapena izango duena.

Bigarren kapituluak udalerrria ez besteko toki-erakundeen azterketa orokorra egiten du eta, toki-erakunde horiei dagokienez, lurralde historikoek zer eskumen dituzten aitortzen du. Testuinguru horretan, berariaz aipatzen dira udalerrria baino lurralde-eremu txikiagoko erakundeak, eta haien alde eta haien bereizgarritasunen alde egiten da.

Hirugarren tituluak udal-autonomia bermatzeko sisteman giltzarria den alderdi bat arautzen du: zenbateko botere politikoa har dezaketen udalek, Legeak berak ezartzen duen eskumen-sistemaren bitartez. Kasu honetan, Udal Legeak EAEko udalerrriak politikan jarduteko adinez nagusitzat jotzearen alde egiten du, Tokiko Autonomiaren Europako Gutunean adierazitakoaren ildotik. Hori horrela, testu garrantzitsu honetan ezarritakoaren arabera, eskumen publikoak, oro har eta lehentasunez, herritarrengandik gertuen dauden aginteei esleitu behar zaizkie, eta, gainera, normalean, udalen eskumen horiek erabatekoak eta osoak behar dute. Horrez gain, gobernuaren beste instantzia bati esleitu ez zaizkion eskumen guztiak gauzatu behar dituzte EAEko udalek, beren erantzukizunpean erabat, betiere herritarren premiei erantzutera zuzentzen badira.

Legeak udal-eskumena zer den definitzen du, eta beraren tipologia azaldu; eskumen propioak dira autogobernua bermatzen dutenak, eta eskumen transferitu edo eskuordetuak salbuespentzat joko dira. Zehazten du, gainera, eskumen bat esleitua izateak berekin dakarrela eskumen hori egikaritzeko behar diren funtzio edo ahalmen sorta osoa ere esleitzea, berariaz kontrakoa ezartzen duen legezko xedapena egon ezean.

Udalerrien eskumen propioen zerrenda jasotzen da, hau da, zerrenda material luze bat, erakusten duena euskal instituzioek apustu sendo bat egiten dutela oinarrizko legediak alor honetan ezartzen dituen udal-autonomiaren estandarrek alde handiz gainditzen dituzten estandar batzuk babesteko; hots, EAEko udal-autogobernurako eredu berezia, kualitatiboki gailentzen dena.

Horrek esan nahi du Udal Legeak, eduki instituzionala duen aldetik, toki-autonomiaren gutxieneko estandar bat ematen diela EAEko udalerriei, zeina lege sektorialek ondoren hobetu ahalko duten. Baina, edonola ere, arestian adierazi moduan, autonomia-estandar hori aise gailentzen zaio oinarrizko legediak gaur egun ezartzen duenari.

Legeak, halaber, eskumenen klausula orokor bat gehitzen du, Tokiko Autonomiaren Europako Gutunak berak ezarritakoari jarraikiz; testuak ezartzen baitu toki-erakundeek, betiere legearen esparruaren barruan, beren ekimena gauzatzeko erabateko askatasuna dutela, beren eskumenetik kanpo ez dagoen edo beste agente bati esleitu ez zaizkion gai guztietan. Hortik ondorioztatzen da EAEko udalerriek beste lurralde-botere publikoek egiten dituzten jarduerekin osagarriak diren jarduerak egin ditzaketela, baldin eta udal-ogasun osoaren finantza-

jasangarritasuna arriskuan jartzen ez bada eta oinarrizko legedian azaldutakoaren arabera bikoiztasunik sortzen ez bada, prestazioaren lurralde-eremua eta eremu subjektiboari dagokienez (bikoiztasunaren kontzeptuak Legeak berak zedarritzen du).

Laugarren tituluak, bestalde, udalen antolaketaren alde jakin batzuk arautzen ditu; hain zuzen ere, Euskadiko toki-gobernua osatzen duten erakundeen kalitatea hobetzera zuzenduta egonda ere oinarrizko legerian jaso ez direnak. Tituluak hiru kapitulu ditu. Lehenengo kapituluak oinarrizko legeriak antolaketa instituzionalaren alorrean jasotzen direnekin osagarriak diren arau batzuk ezartzen ditu. Bigarren kapituluak, aurrenekoaren ildotik, Udal-ordezkarien Estatutuaren alderdi batzuk arautzen ditu, arreta berezia jarritz, besteak beste, oposizio politikoaren ordezkarien estatutuan, udal-taldeetan edo kode etikoen erregulazioan, zeina oso garrantzitsua baita zeren puntako tokian jartzen baitu Euskadi alor horretako tokiko eremuan. Eta, azkenik, hirugarren kapituluak, zuzendaritza-kide publiko profesionalen figura arautzen da. Arautze hori ere aitzindaria da estatu mailan, tokiko araubidearen esparruan. Eta haren xedea da EAEko tokiko gobernuak instituzionalki indartzea, udaleko zuzendaritza-kide publikoaren figura txertatzeko aukera baliatuz (aukera hori toki-erakunde bakoitzak balia dezakeen diskrezio-ahal gisa defini daiteke). Horiek aukeratzeko prozesuaren profesionaltasuna, nagusiki, honetan funtsatzen da: zuzendaritza-kide publikoek, lehenik eta behin eta aldezturik, zenbait gaitasun egiaztatu behar dituzte, baina horrek ez du kentzen, behin aipaturiko gaitasun horiek egiaztatu eta gero, toki-erakunde bakoitzeko organo eskudunak zuzendaritza-kideak izendatu ahal izango dituela, diskrezionalitate-tarte arrazoizkoak erabilita.

Bosgarren tituluak arautzen ditu, alde batetik, udalerrietako auzotarren betebeharrak eta eskubideak, eta, beste aldetik, zerbitzu-kartak. Lehenengo kapituluaren gaia auzotarren betebeharrak eta eskubideak dira. Herritarren betebeharren edo erantzukizunen atala izan ohi da, hain zuzen, gutxien garatu izan dena gure toki-legerian; hala ere, auzotarrek udalerriko partaide izatearen sentimendua areagotu egiten da, herritarrak diren aldetik dituzten erantzukizunak eta herritartasunaren ideiarekin batera doazen balio zibikoak beren gain hartu ahala. Eskubideen katalogoa ere legearen xedea da, eta, hori egiterakoan, Europako Kontseiluak azken urteotan gaiari buruz onartu dituen gomendioak hartu dira kontuan (Eskualdeko eta Tokiko Botereen Batzarra). Baina, begi-bistakoa denez, kasu bietan (eskubideak eta betebeharrak) ulertu behar da lege honek osatu egiten duela, eta inola ez baztertu, oinarrizko legeetan ezarritakoa. Orobat aurreikusten da EAEko udalek eskubideen eta

betebeharren gutunak onartzea, hala badagokio, Espainiako, Europako eta munduko beste leku batzuetako zenbait hiritan egin duten bezala.

Bosgarren titulu honetako bigarren kapituluak zerbitzu-kartak arautzen ditu; udalek bitarteko horiek onartzeko aukera jasotzen du, eta karten edukiaren lerro nagusiak zein diren zehaztu du. Kapitulu horrek, halaber, xedatzen du udalerriek zerbitzu publikoen kalitatea bultzatzeko obligazioa dutela, egiaztatze- edo ebaluazio- sistemen bitartez.

Seigarren tituluak berebiziko garrantzia duen gai bat aztertzen du: Gobernu Irekia eta toki-erakundeen gardentasuna. Xedapen orokorrak azaltzen dituen lehenengo kapituluaren ondoren —zeinean gaia kokatzen baita Gobernu Onaren eta Gobernu Irekiaren printzipioaren barruan eta Legearen aplikazio-eremua aztertzen baita—, bigarren kapituluan EAEko udalek erantzun beharreko publikotasun aktiboaren betebeharrak arautzen dira, arlo horretan benetako erregulazio zorrotza dakartenak. Bertan ageri den esparru materialen arabera banakatzeko xehe eta zehatza ez da ohikoa antzeko beste erregulazioetan, eta, gainera, balio erantsi gisa, gardentasunari buruzko obligazioak egokitzen dira tokiko berezko errealitatera eta udaletan erabiltzen diren bitarteko arauemaileetara, ekonomiko-finantzarioetara edo bestelakoetara. Dena den, eskakizun horiek legearen bigarren xedapen iragankorrean zehazten dira behar bezala. Bertan, horien aplikazioa mailaka ezartzen da, udal bakoitzak duen biztanleria-atalasearen arabera, nahiz eta horrek ez duen esan nahi, inola ere, legeak ezartzen dituen eskakizunok ezin direnik lortu, horretarako borondate politikoa eta baliabide teknikoak baldin badaude.

Seigarren titulu honetako hirugarren kapituluak informazio publikoa eskuratzeko eskubideari heltzen dio, hau da, gardentasun-printzipioaren eraginkortasunetik segitzen den ondorioetako bat, baina herritarren eskakizunek akuilatuta aktibatzen dena. Eta hor bertan aztertzen dira, orobat, informazio hori eskuratzeari uko eginez gero egin daitezkeen erreklamazioak. Xede hori eta beste batzuk gogoan, Legeak aukera egiten du —beste legegintza-eredu batzuetan ez bezala— erreklamazio horien ebazpena aparteko organo, kontseilu edo agintaritza espezifiko eta independente baten esku uzteko.

Seigarren tituluko laugarren kapituluak herritarren parte-hartzea arautzen du. Erregulazioak argi eta garbi egiten du herritarren partaidetzarako tresnak sakontzearen alde, Euskadiko toki-eremuan Gobernu Ona sendotzeko bidean. Izan ere, araudi aurrerazalea da, herritarren

benetako parte-hartzea sustatu nahi duena, tokiko politika publikoak bultzatu, diseinatu, landu, gauzatu eta ebaluatzeko sisteman, betiere honako hauek abiapuntutzat hartuta: herritarren parte hartzeko eskubidea indartzea eta partaidetzazko deliberazio prozesuak eraikitzea— partaidetzazko deliberazio-akordioen bitartez—, eta ordenantzak sustatu, landu eta onartzeko prozesuetan eta eta udal-aurrekontuetan gastu publikoaren konpromisoa identifikatzeko prozesuetan parte hartzea antolatzea. Horren guztiaren ondoren, toki-eremuari buruz herritarrek egiten dituzten galdeketak arautzeko erregulazio zabal bat ageri da; espresuki bereizten dira "herri-galdeketak" eta bestelakoak, hala nola "sektoreko galdeketak edo lurralde-eremu mugatuko galdeketak" eta "herri-galdeketa irekiak". Kapituluaren amaieran, herritarren partaidetzako erakundeak eta Herritarren partaidetzako erakundeen Erregistroa arautzen dira.

Bereziki inportantea da, halaber, legearen zazpigarren tituluan araututakoa, bertan ezartzen baita udalek parte hartuko dutela Autonomia Erkidegoko erakundeek eta foru-erakundeek egiten dituzten politika publikoak prestatzen. Partaidetza hori benetakoa izan dadin, Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseilua sortzen da, kide anitzeko organo iraunkor gisa sortu ere, EAEko udalen eta erakunde horien arteko lankidetzaren harremanak gauzatzeko helburuz. Kontseilua organo independentea izango da eta autonomia organiko eta funtzionala izango ditu, nahiz eta aurrekontuen ondorioetarako Lehendakariari atxikita egon. Kontseiluan Autonomia Erkidegoko hiru gobernu-mailak parte hartuko dute (Eusko Jaurlaritza, foru-aldundiak eta udalerrak), eta zehatz-mehatz azaltzen da zein diren haien eginkizunak eta zeregin instituzional garrantzitsuak EAEko erakundeen esparruan politika publikoak koordinatzeko, integrazteko eta bultzatzeko lanean.

Politika Publikoen Euskal Kontseiluarekiko independente, Euskadiko Tokiko Gobernuen Batzordea sortzen da. Batzorde horretan, udalerrak baino ez daude ordezkatuta, eta alerta goiztiarreko mekanismo baten moduan jokatzeko du eginkizun nagusia. Hala, legeen edo legegintzako dekretuen aurreproiektuak begiratu dituzte, eta alde aurretiko txostena egingo, aurreproiektu edo proiektuok toki-autonomiara egokitzen diren aztertze aldera, eta, hala badagokio, egin beharreko aldaketak ezartze aldera. Horrela, Autonomia Erkidegoaren eta foru-aldundien botere publikoen jardueraren aurrean udalerrien autonomia bermatzeko organo nagusia bilakatuko da Tokiko Gobernuen Batzordea. Batzordearen funtsezko eginkizuna izango da gobernu maila horietan izapidetzen ari diren arau-jardueretan, udal-autonomiaren printzipioa urratzeko arriskuaz "ohartaraztera".

Zortzigarren tituluak zerbitzu publikoen kudeaketa arautzen du, ikuspegi ezberdinetatik begiratuta.

Zortzigarren tituluko lehen kapituluak tokiko zerbitzu publikoen kudeaketa du aztergai, bai eta kudeaketa moldeak eta erakunde instrumentalak ere, zerbitzu horiek emateko bitarteko gisa harturik. Kapituluaren amaieran, 20.000 biztanle baino gutxiago dituzten udalerrietako gutxieneko zerbitzuak arautzen dituen erregulazio berezia azaltzen da.

Era berean, Udal Legeak apustu garbi bat egiten du tokiko zerbitzuen kudeaketa partekatuaren alde, aldundietan integratutako kudeaketarekin kontrajarrita. Hortik segitzen da EAeko tokiko autogobernuaren ereduaren oinarria dela lehentasuna ematea elkarte-oinarridun tokiko erakundeei (nagusiki mankomunitateak) eta partzuergoei, tokiko zerbitzuak emateko bitarteko instituzionalak diren aldetik, baldin eta, eskala-arrazoiak direla edo eraginkortasun-arrazoiak direla, beharrezkoa bada zerbitzu horiek udalerrietatik beste instantzia batzuetara eskualdatzea.

Udalen finantzaketa —bereziko garrantzia duen gaia baita— legearen bederatzigarren tituluan lantzen da. Erregulazio hori da, zalantzarik gabe, Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legeak duen ezaugarri berezietako bat, toki-araubidea lantzen duten gainerako legeen aldean (izan Estatukoak zein erkidegoetakoak). Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legeak arbuiatu egiten du, beraz, eskumenen eta finantzaketaren arteko bereizketa; aitzitik, guztiz kontrakoa da beraren abiaburua: Euskadin tokiko gobernu arautu nahi duen lege batek arazoaren bi aldeak bateratu behar ditu. Eta hala da. Kontzertu Ekonomikotik ondorioztatzen diren bereizgarritasun ekonomiko-finantzarioen argitan, eta Autonomia Estatutuak berak jasotzen duen erregulazioa aintzakotzat hartuz, komenigarria ez ezik beharrezkoa ere bada tokiko finantzaketaren alorreko zenbait printzipio eta arau jasotzea, betiere espresuki aitortuta EAeko lurralde historikoen beren esparru instituzionaletan eskumen inportanteak dituztela esparru material horretan, baina argi adieraziz eskumenok, aldi berean, Herri Dirubideen Euskal Kontseiluari esleitzen zaion egiteko ezin garrantzitsuagoan uztartu behar direla, bai alor horretan, bai eremu ekonomiko-finantzarioarekin eta finantza-jasangarritasunarekin loturiko beste alor batzuetan.

Aipaturiko bederatzigarren tituluak zenbait xedapen orokor jasotzen du lehenengo kapituluan. Bertan, EAeko tokiko ogasunaren printzipioak aipatzen dira, eta udalerrien finantzaketa baldintzarik gabekoa izango dela dioen araua ere bai, baina baldintzapeko finantzaketa —beti

ohiz kanpokoa izango dena— zenbait betebehari lotuz. Horrez gain, zenbait arau biltzen ditu; besteak beste, aurrekontuen araubidearen gainean, zorpetze-araubidearen gainean eta kontabilitatearen gainean.

Bederatzigarren tituluaren bigarren kapituluaren xedea EAeko udalerrien eta gainerako tokiko erakundeen finantzaketa da. Eta gai garrantzitsu hori arautzeko, Legeak aukerarik zuhurrenaren alde egiten du, Autonomia Erkidegoko hiru gobernu-mailen interesak (erakunde komunak, lurralde historikoak eta udalak) bateratzeko ahaleginean.

Horrenbestez, protagonismo handia ematen zaio Herri Dirubideen Euskal Kontseiluari, baina betiere alor horretan lurralde historikoetako foru-organoek, hala badagokie, erabil ditzaketen eskumenak errespetatuta. Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legeak, nolahi ere, bai gai horietan bai beste batzuetan, EAeko udalerrien ordezkarien parte-hartzea bermatzen du, Herri Dirubideen Euskal Kontseiluak hartu beharreko akordio-sorta zabal baten aurrean. Horiek horrela, udalaren presentzia zer eremutan den giltzarria identifikatu nahi izan da, hor hartzen diren erabakiek eragin diezaieketelakoan. Erabaki arauemaile horren bitartez, guztiz asetzen da EAeko udalek egin izan duten eskakizuna, ez bakarrik Euskadiko berezko sisteman ikusgarritasuna izateko, baizik eta zuzenean eragiten dieten erabakitze-prozesuetan aktiboki parte hartzeko.

Legeak alderdi osagarri batzuk arautzen dituzten zenbait xedapen gehigarri biltzen ditu: sei xedapen iragankor eta xedapen indargabetzaile bat, eta azken xedapen garrantzitsu batzuk. Horietako batek Autonomia Erkidego Osorako Erakundearen eta bertako Lurralde Historikoetako Foruzko Jardute-Erakundearen arteko harremanei buruzko azaroaren 25eko 27/1983 Legearen alderdi jakin batzuk aldatzen ditu

I. TITULUA. LEGEAREN XEDEA ETA PRINTZIBIOAK

1. artikulua.- Legearen xedea eta helburua.

1.- Lege honen xedea da EAeko toki-erakundeetan toki-autonomia Tokiko Autonomiaren Europako Gutunean jasotako printzipioei jarraituz garatzea. Lege honetan jasotako aurreikuspenen bitartez, lortu nahi da, batez ere, EAeko udalek eta gainerako toki-erakundeek beren toki-autonomia osorik balia dezaten babestu eta bermatzea.

2.- Era berean, lege honen helburua da Euskal Autonomia Erkidegoko tokiko gobernu-mailari eskumen multzo bat ematea, botere politiko propioa izango duela bermatzeko eta bideragarri gerta dakion herritarrei kalitatezko zerbitzuak ematea.

3.- Arau honen bidez, gainera, euskal udalerriak Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde-sisteman duen lekua zehazten da, bai euskal politika publikoak diseinatu eta gauzaten parte hartzeari dagokionez, bai udalerrien finantzaketa-sistema zehazteari eta Kontzertu Ekonomikoaren ondorio diren baliabide publikoak banatzeari dagokionez.

2. artikulua.- Toki-erakundeak eta zerbitzuak ematea.

1.- Tokiko zerbitzu publikoak, ahal dela, udalerriak emango ditu, legitimitate demokratiko zuzena duen instantzia den aldetik; eta, hala egitea bideragarria ez bada edo efizientzia edo eraginkortasunagatik bestelakorik komeni bada, orduan, udalerriek berek, udal-autonomiak bere-bereak dituen antolamendu-ahalen arabera eratutako beste toki-erakunde batzuk emango dituzte, Tokiko Autonomiaren Europako Gutunean aurreikusitako eran.

2.- Aurreko paragrafoan aurreikusitakoa gorabehera, udal-zerbitzuak aurreko paragrafoan jasotako toki-erakundeek edo lurralde historikoetako foru-arauen bidez arautzen diren beste edozeinek ere eman ahal izango dituzte. Zerbitzuak udalez gaindiko toki-erakundeek eman behar badituzte, kontuan izango dira, beti, erakunde horiek osatuko dituzten udalerrri guztien borondatea eta eskaera.

3.- Zerbitzuak hainbat lurralde historikotako udalerriei ematen dizkieten toki-erakundeak lege honen VIII. tituluan aurreikusitakoak eraenduko ditu.

3. artikulua.- Eskumen-titulua.

1.- Lege hau onartzen da Euskal Autonomia Erkidegoari Konstituzioaren azken xedapenetan lehenengoak, Autonomia Estatutuak eta Ekonomia Itunaren Legeak ematen dizkieten eskumenak baliatuz.

2.- Eusko Legebiltzarrak toki mailan duen legegintzarako ahala baliatzen da esparru material horren gainean euskal lurralde historikoek dauzkaten berezko eskumenak ezertan galarazi gabe.

4. artikulua.- Printzipioak.

1.- Euskal Autonomia Erkidegoko udalerrien eta gainerako toki-erakundeen zuzendaritza politikoa eta gobernu-ekintza garatuko da lege honetan ezarritakoaren arabera eta honako printzipio hauei jarraituz:

- a) Toki-autonomiaren printzipioa.
- b) Finantza-autonomiaren printzipioa, aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-jasangarritasunaren printzipioen barruan.
- c) Autoantolaketa-printzipioa.
- d) Herritarrek tokiko zerbitzu publikoetara jotzeko berdintasunaren printzipioa.
- e) Herritarrekiko hurbiltasun-printzipioa.
- f) Elkartasunaren eta ingurumen jasangarritasunaren printzipioa.
- g) Herritarrek tokiko politika publikoak formulatu eta gauzatzeko prozesuetan parte hartzearen printzipioa.
- h) Gardentasunaren printzipioa, etika publikoaren garapena eta gobernu onaren printzipioetara egokitzea.
- i) Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren printzipioa

2. Era berean, Autonomia Erkidegoko eta lurralde historikoetako organoek, udalerriei eta gainerako toki-erakundeei eskumenak eta erantzukizun publikoak esleitzen dizkietenean – araugintzakoak nahiz betearazteko izaerakoak izan–, honako printzipio hauek errespetatu beharko dituzte:

- a) Nahikotasun finantzarioaren printzipioa: eman zaizkien eskumenak baliatzeko udalerrien eta toki-erakundeen finantza-nahikotasuna bermatu.
- b) Subsidiarioritasun-printzipioa: tokiko izaera duen edozein eskumen udalerrri ez den beste instantziaren bati eman ahal izateko, justifikatu egin beharko du efizientziazko eta eskalako ekonomiako arazoien bidez.
- c) Bereizte-printzipioa, betiere printzipio hori aplikatzea bideragarria bada kasuan kasuko udalerrien edo, hala badagokio, toki-erakundeen kudeaketa-ahalmena kontuan hartuta.

5. artikulua.- Toki-autonomiaren printzipioaren bermea.

1.- Toki-autonomiaren printzipioa bermatzeko, EAEko udalerriek eskubidea izango dute aktiboki parte hartzeko EAEko erakunde eskudunetako gobernu-maila guztietako arauak egiteko prozesuetan, udalerrien eskumen propioei zuzenean eragiten dietenean.

2.- EAEko udalerriek aktiboki parte hartzeko eskubide hori EAEko erakunde eskudunek abiarazi asmo dituzten eta toki-autonomiari eragiten dioten edo eragin diezaioketen programa, proiektu, plan eta politika publiko guztietarako da.

3.- Aurreko paragrafoan aurreikusitako parte hartzeko eskubidea gobernu-maila bakoitzak taxutuko du, auto-gobernurako dituen ahalak erabiliz.

6. artikulua. - EAEko toki-erakundeen hizkuntza ofiziala.

1.- Euskara, gaztelania bezala, Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeen hizkuntza ofiziala da, eta, alde horretatik, beren jardueretan zerbitzu- eta lan-hizkuntza izango da, erabilera normala eta orokorra izango duena; edonola ere, herritarrek eskubide osoa izango dute tokiko erakundeekiko harremanak zer hizkuntzatan izan nahi duten, eta, hortaz, tokiko erakundeek hizkuntza horretan eskaini beharko diete arreta eta horretarako behar diren neurriak hartu beharko dituzte.

2.- Posible izango da toki-erakundeetako organoen deialdiak, gai-zerrendak, mozioak, boto partikularrak, akordio-proposamenak, informazio-batzordeen irizpenak, akordioak eta aktak euskaraz idaztea, baldin eta hala arautzen bada (euskaraz ez dakiela behar bezala alegatzen duen ezein interesdunen eskubideak urratu gabe) eta Euskararen Erabilera Normalizatzeko 10/1982 Oinarrizko Legean aurreikusitakoa ezertan galarazi gabe.

7. artikulua.- Euskararen erabilerarekiko udal-eskumenak.

1.- Udalerriek euskararen erabilera sustatzeko eta beren eskumeneko zerbitzuetan euskararen erabilera normalizatzeko plangintza egiteko eskumena dute. Ondorio horietarako, udalerrri bakoitzak behar diren neurriak hartuko ditu, eta euskararen erabilera normalizatzeko planak onartu eta garatuko ditu, kontuan izanik erakunde komunek eta indarrean dagoen legeriak ezarritako plangintza-irizpideak eta euskararen erabilerarako onartutako araudia.

2.- Era berean, udalerriek eskumena dute euskara beren lurralde-eremuan sustatu eta

dinamizatzeko, zuzenean horretarako zerbitzuak eta jarduerak antolatuz nahiz beste pertsona edo erakunde batzuek euskara sustatu eta dinamizatzeko burutzen dituzten jardueren finantzaketan lagunduz.

3.- Udalerriei dagokie, halaber, beren lurralde- eta eskumen-eremuko izen ofizialak finkatzea eta, oro har, toponimoen eta leku geografikoen gaineko prozedura arautu eta haiek onartzea, horrek ezertan galarazi gabe Euskararen Erabilera Normalizatzeko azaroaren 24ko 10/1982 Oinarrizko Legearen 10. artikuluan, aplikatu beharrekoa den gainerako legerian eta kasuan kasuko foru-araudian ezarritakoa.

4.- Toki-erakundeek elebitasuna bermatuko dute hizkuntza-paisaian, seinale publikoetan eta beren lurralde- eta eskumen-esparruan zabaltzen eta beren esparrura ekartzen diren ohiko nahiz noizbehinkako iragarkietan.

5.- Udalerriek euskararen erabileraren eremuan aitortuak dituzten eskumenak ordenantzak, erregelamenduak eta jarduera-planak onartuz baliatu ahal izango dituzte.

6.- Euskararen arloan aitortuak dituzten eskumenak baliatzeko, toki-erakundeek hitzarmenak izenpetu ahal izango dituzte; mankomunitate, partzuergo, elkarte eta udalez gaindiko bestelako erakundeak sortu edo halakoetan esku hartu, edo elkarrekin aritzeko beste bide batzuk urratu.

II. TITULUA.- UDALERRIA ETA GAINERAKO EUSKAL TOKI-ERAKUNDEAK

I. KAPITULUA.- UDALERRIA.

8. artikulua.- Udalerria.

1. Udalerria da, zuzeneko legitimitate demokratikoa duen gobernu-maila izanik, Euskal Autonomia Erkidegoko oinarrizko toki-erakundea.

2. Era berean, udalerria da herritarrek tokiko gai publikoetan parte hartzeko duten bidea.

9. artikulua.- Udal-autonomia.

1.- Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriek autonomia osoa dute, ordenamendu juridikoaren

barruan, toki-interes publikoko gaiak antolatu eta kudeatzeko.

2.- Udalerrien jarduera arauemaile eta betearazlearen berariazko helburua izango da herritarren bizi-kalitatea hobetzea.

3.- Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriek, beren autonomia propioaren eta ordenamendu juridikoak esleitutako eskumenen esparruan, politika propio eta berezituak taxutu eta aplikatu ahal izango dituzte, eta, hala dagokionean, dauzkaten baliabideen arabera lehentasunak ezarri ahal izango dituzte.

4.- Udal-organismoek hartzen dituzten akordioak aurrekontuen egonkortasunaren eta finantzen jasagarritasunaren printzipioetara makurtuko dira beti.

10. artikulua.- Autoantolaketa arako ahala.

1.- Toki Autonomiaren Europako Gutunean xedatutakoari jarraituz, Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriek berek ezarriko dute, beren eskumenak baliatzeko, gobernu eta administrazio onaren printzipioa benetan gauzatzeko eta baliabide publikoak finantzen iraunkortasunaren aldetik modu eraginkor eta efizientean kudeatzeko behar dituzten antolamendua eta administrazio- eta instrumentu-egiturak.

2.- Antolaketa arako erabakiak lege honetan, oinarriko legerian eta aplikatu beharreko gainerako arauetan jasotako printzipio eta arauetara egokituko dituzte udalerriek.

3.- Udalerrien antolaketa eta funtzionamendua toki-araubideko oinarriko legeriak eta kasu kasuko araudi organikoek eraenduko dituzte. Araudi propioz izan ezean, udalerrien antolaketa eta funtzionamendua oinarriko legeriak eta lege honetan jasotako aginduek eraenduko dituzte.

4.- Udalerriek, gainera –auto-antolaketa arako ahalaren adierazgarri– obrak egiteko eta tokiko zerbitzu-publikoak emateko asoziazio-formuletara jotzeko eskubidea dute. Bereziki, zerbitzuak mankomunitate eta partzuergoen bidez eskainita, Toki Autonomiaren Europako Gutunean aurreikusi bezala, berariaz zaintzen dira subsidiarotasun- eta hurbiltasun-printzipioak, bai eta toki-autonomiarena ere.

11. artikulua.- Toki-erakundearen erregistroa.

- 1.- Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrean, eskumenak baliatzeko informazio fidagarria bermatzeko, toki-autonomiaren printzipioa zaintzeko eta organo- eta gastu-bikoiztasunak ekiditeko, Toki Erakundearen Erregistro bakar bat egongo da.
- 2.- Erregistroaren funtzionamendua erregelamendu bidez ezarriko da.
- 3.- Erregistroan egiten den idatzohar oro kasuan kasuko toki-erakundeari dagokion lurralde historikoari jakinaraziko zaio berehala.
- 4.- Eusko Jaurlaritzak gai horri buruzko hitzarmenak izenpetuko ditu hiru foru aldundiekin, lege hau indarrean sartu eta sei hilabeteko epean.

II. KAPITULUA.- BESTE TOKI-ERAKUNDE BATZUK.

12. artikulua.- Toki-erakundeak eta lurralde historikoen eskumenak.

- 1.- Lege honek euskal lurralde historikoek udalerria baino lurralde-eremu txikiagoko eta udalez gaindiko erakundeekiko dituzten eskumen arauemaile eta betearazleak aitortu eta babestu egiten ditu.
- 2.- Zehatzago esanda, Arabako Lurralde Historikoan kontzejuen, kuadrillen eta ermandadeen existentzia bermatzen dira, betiere lurralde horretako foru-arauek halakoak aurreikusten badituzte.
- 3.- Era berean, lurralde historikoetako foru-organismoak, toki-araubideko oinarrizko legerian xedatutakoarekin eta lege honetan eta beren eskumenetan aurreikusitakoarekin bat, bakoitzak bere lurralde-eremuko toki-erakundearen ezaugarri historikoak babestu eta bermatuko ditu.

13. artikulua.- Udalerria baino lurralde-eremu txikiagoko erakundeak.

- 1.- Oinarrizko legerian xedatutakoa gorabehera, Konstituzioaren lehenengo xedapen gehigarriaren, Autonomia Estatutuaren eta Ekonomia Itunari buruzko Legearen ondoriozko eskumenen arabera, euskal lurralde historikoetako kasuan kasuko foru-organoei dagokie udalerria baino lurralde-eremu txikiagoko erakundeekiko eskumen arauemaile eta betearazleak, eta izaera ekonomiko-finantzarioa dutenak baliatzea.

2.- Udalerria baino lurralde-eremu txikiagoko erakundeek dagokien lurralde historikoko erakundeei aurkeztuko dizkiete kontuak, eta erakunde horien eskumena izango da, hala dagokionean, kasuan kasuko toki-erakundea desegitea.

III. TITULUA. UDAL-ESKUMENAK.

14. artikulua.- Udal-eskumenak. Printzipio orokorrak.

1.- Lege edo foru-arau bidez ezartzen diren udal-eskumenak hiru motatakoak izan daitezke: propioak, transferituak eta eskuordetuak.

2.- Udalerrien eskumen propioetat hartzen dira, lege honen 17. artikuluan ezarritako esparru materialen zerrendarekin bat etorruta, legeetan eta foru-arauetan izaera horrekin onartzen diren eskumenak.

3.- Euskal Autonomia Erkidegoko udalen auto-gobernua bermatzen da eskumen propioak emanez, eta, salbuespen gisa soilik, eskumen transferitu edo eskuordetuen bitartez.

4.- Era berean, Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriek eskumen propio, transferitu edo eskuordetuetan sartzen ez den beste edozein jarduera, zerbitzu edo prestazio garatu ahal izango dute –tokiko komunitatearen intereserako–, baldin eta, lege honetan azaldutakoaren arabera bikoiztasun-egoerarik sortzen ez bada eta udal-ogasun osoaren finantza-iraukuntasuna arriskuan jartzen ez bada.

5.- Udalerriei eskumen propioak esleitzerakoan kontuan izango dira nahikotasun finantzarioaren printzipioa, herritarrekiko hurbiltasunaren printzipioa, subsidiarioritasun-printzipioa eta, kasuaren arabera, bereizte-printzipioa, lege honetan aurreikusitakoarekin bat.

15. artikulua.- Udal-eskumenaren definizioa.

1.- Udal-eskumena da, legeetan edo foru-arauetan aurreikusitakoaren arabera, udalerriri esparru material jakin batean edo sektore edo erakunde berezi batean dagozkion ahalmen eta eginkizunen multzoa edo sorta.

2.- Udal-eginkizun edo -ahalmenak izan daitezke arauemaile edo antolamendukoak, plangintzakoak, programaziokoak, sustapenekoak, kudeaketakoak edo betearazleak.

3.- Edonola ere, udalerriei eskumen bat propiotzat esleitzen bazaie, artikulua honen bigarren paragrafoan deskribaturiko ahalmen guzti-guztiak izango dituzte, salbu eta lege-testuan eginkizunen aldetik mugaketa jakin bat ezartzen ez bada.

16. artikulua.- Udal-eskumenen klausula unibertsala, eta eskumen propio, transferitu edo eskuordetu ez diren jarduera, zerbitzu edo prestazioak.

1.- Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriek, beren eskumen propio, transferitu edo eskuordetuetan sartu ez arren, beste edozein jarduera, zerbitzu edo prestazio garatu ahal izango dute, baldin eta herritarren bizi-kalitatearen hobekuntza dakarren edozein jardueraremu antolatu eta kudeatzeko bada eta komunitatearen edonolako behar edo interesei erantzuten badiete.

2.- Edonola ere, eta zerbitzuen antolamendu edo prestazioan bikoiztasunak ekidite aldera, Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriek ezin izango dituzte zenbait eskumen bere gain hartu edo baliatu; hain zuzen ere, ordenamendu juridikoak, eskumenen esleipen-sistemaren arabera, berariaz beste gobernu-maila batentzat gordetzen dituen jarduera, zerbitzu edo prestazioen gainekoak.

3.- Lege honen ondorioetarako, bikoiztasuntzat jotzen da jarduera, zerbitzu edo prestazio bat bi administrazio publikok edo gehiagok aldi berean burutzea, lurralde-espazio berean eta pertsona berberentzat.

4.- Nolanahi ere, ez da bikoiztasuntzat joko eskumen eta jarduera osagarri horiek beste administrazio publiko batzuk berariaz finantzatutakoak badira edo administrazio horiek bultzatutako politika edo programen ondorio badira.

5.- Artikulu honen lehenengo paragrafoan aurreikusitako eskumenak eta jarduerak kasuan kasuko jarduera, zerbitzu edo prestazioei ekiten dien udalerriak finantzatuko ditu, bere kontura, salbu eta lege edo foru-arauren batean berariaz bestelakorik aurreikusten bada edo, salbuespen modura, erkidego- edo foru-erakundeen politika berezi baten arabera diruz laguntzekoa bada.

6.- Dagokion legerian eta foru-arauetan aurreikusitakoaren arabera, aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-jasangarritasunaren helburuak betetzen ez dituzten udalerriek,

izatekotan, artikuluko honen 1. paragrafoan ezarritako eskumenak baliatu ahal izango dituzte soilik beren plan ekonomiko-finantzarioan aurreikusitakoaren arabera eta erakunde eskudunek ezartzen dituzten baldintzen.

7.- Udalerrri batek lege hau indarrean sartzen denean baliatzen ari den eskumenez aparte besteren bat baliatu nahi badu –artikuluko honen 1. paragrafoan ezarritako esparruaren barruan–, eskumen horrek aurreko paragrafoan aurreikusitako ezein egoerataraz ez lukeela eramango modu arrazoituan egiaztatuko duen txosten bat egin beharko du. Eusko Jaurlaritzak erregelamendu mailako arau bidez ezarritako ditu udalerrri batek bikoiztasun-arriskurik ikusten duen jardueraz, zerbitzu edo prestazioei buruz kasuan kasuko sailek egin beharreko nahitaezko txostenak eskatzeko prozedura eta txosten horiek emateko irizpideak.

8.- Ondorio horietarako, ez da eskumen berriak baliatzen joko lehendik ezarrita dauden zerbitzuak ematen jarraitzea; aurreikusitako zerbitzuak, programak edo jarduerak handitzea (nahiz eta langileak kontratu beharra izan horretarako), ez eta hondamendien edo larrialdi-egoeren ondorioz eman beharrean gertatzen diren zerbitzuak.

9.- Artikuluko honen 7. paragrafoan aurreikusitako txostena eskatzeko, udalak osoko bilkuran eman beharko du horren berri, eta eskumenaren titular den administrazioari eta haren finantzatutoretza ardurapean foru-diputazioari igorri. Erakunde horiek ez badute hamabost eguneko epean txosten loteslerik eta behar bezala arrazoituta egiten eskumen edo jardueraz hori baliatzea eragozteko (dela bikoiztasun-arrazoiengatik, dela finantza-iraunkortasunari eragiten dioten arrazoiengatik), udalerrriak askatasun osoz baliatu ahal izango du.

17. artikulua.- Udalen eskumen propioak.

1.- Lege honetan eta aplikatu beharreko legerian xedatutakoaren esparruan, Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriek honako esparru material hauetan erabili ahal izango dituzte eskumen propioak:

- 1) Babes zibila, emergentziak, eta suteen prebentzioa eta itzaltzea antolatzea eta kudeatzea.
- 2) Espazio publikoetan bizikidetzaz harremanak antolatzea eta kudeatzea.
- 3) Titulartasun publikoko zerbitzuak, ekipamenduak, azpiegitura eta instalazioen erabilera

antolatzea eta kudeatzea.

4) Udaltzaingoa, trafikoa, bide-segurtasuna, ibilgailuen aparkalekuak antolatzea eta kudeatzea, eta herritarren segurtasunean laguntzea.

5) Espazio publikoetan eta konkurrentzia publikoko establezimenduetan antolatutako ekintzetako segurtasuna antolatzea eta kudeatzea.

6) Konpainiako animalien eta arriskutsuak izan daitezkeen animalien arloa antolatzea eta kudeatzea.

7) Etxebizitzen plangintza, programazioa eta kudeaketa, eta babes publikoko etxebizitzen plangintzan parte hartzea.

8) Ingurumenaren babesa eta garapen jasagarria modu osagarrian antolatzea, sustatzea, kudeatzea eta defenditzea, hiriguneetan kutsadura akustikoa, argiaren kutsadura eta airearen kutsaduraren aurkako babesa barne hartuta.

9) Hirigintzaren antolamendua, kudeaketa, exekuzioa eta diziiplina.

10) Osasun publikoa sustatzea, kudeatzea, defendatzea eta babestea.

11) Erabiltzaile eta kontsumitzaileen defentsa eta babesa antolatzea, planifikatzea eta kudeatzea.

12) Hilerrien eta hileta-zerbitzuen antolamendua, plangintza eta kudeaketa, baita osasun arloko kontrola ere.

13) Gizarte-zerbitzuak antolatzea, planifikatzea eta kudeatzea.

14) Diru-sarreraren bermea eta gizareratzea antolatzea, programatzea eta kudeatzea.

15) Zerbitzuak antolatzea, kudeatzea, ematea eta kontrolatzea hiri-erabileradun uraren ziklo integralean. Honako hauek daude barne hartuta: uraren goi-hornidura, uraren behe-horniketa, saneamendua edo biztanleguneetako hondakin-uren eta euri-uren bilketa eta hiriko hondakin-uren arazketa.

- 16) Herriko argiteria, bide-garbiketa, biztanleguneetako sarbideak eta kale-zoladura zerbitzuak antolatzea, kudeatzea, eta ematea.
- 17) Udal-hondakinak edo hiri-hondakin solidoak bildu eta tratatzeko zerbitzuak antolatzea, kudeatzea, ematea eta kontrolatzea, eta hondakin horien ekoizpena murrizteko plangintza, programazioa eta diziplina ezartzea.
- 18) Pertsonen garraio publikoaren hiri-zerbitzuak -garraiatzeko modua dena dela- antolatzea, planifikatzea, programatzea, kudeatzea eta sustatzea eta horien inguruko diziplina ezartzea, betiere garraioa udalerraren barruan egiten bada osorik.
- 19) Kirola eta kirol-jarduerak antolatzea eta sustatzea, eta erabilera publikoko kirol-ekipamenduak kudeatzea.
- 20) Kultura eta kultura-jarduerak antolatzea eta sustatzea, eta erabilera publikoko kultura-ekipamenduak kudeatzea.
- 21) Udal-ondare historikoa babestea eta kontserbatzea eta babes-plan bereziak eta katalogoak egitea eta onartzea.
- 22) Tokiko turismoa sustatzea eta kudeatzea.
- 23) Irakaskuntzaren programazioa egiten eta nahitaezko eskolatzeko-aldia betetzen dela zaintzen parte hartzea, baita haur-hezkuntzako, lehen hezkuntzako eta hezkuntza bereziko ikastetxe publikoen eraikinak kontserbatzea, mantentzea eta zaintzea ere. Era berean, hezkuntza-administrazioari laguntzea behar dituen orubeak aurkitzen herri-ikastetxe berriak egiteko.
- 24) Jarduerak eta zerbitzuak antolatzea eta kudeatzea.
- 25) Tokiko ekonomia- eta gizarte-garapena eta tokiko enplegu-planak eta politikak garatzea.
- 26) Euskararen erabilera sustatzeko udal-planak idatzi, onartu eta kudeatzea, lege honen 5. artikuluan xedatutakoa gorabehera.

- 27) Berdintasun politikak antolatzea eta kudeatzea eta ekitatea sustatzea.
- 28) Udal-ondarea kudeatzea eta ondare horren erabilera, zertarakoa, kontserbazioa eta mantentze-lana arautzea, betiere foru-araudiarekin bat.
- 29) Hondartza, laku eta mendietan egiten diren jarduerak eta erabilerak antolatzea, kudeatzea eta zaintzea, arlo horretan lurralde historikoek dituzten eskumenak eragotzi gabe. Hondartzetarako sarbideak antolatzea eta haien garbiketa-zerbitzua ematea.
- 30) Herritarren partaidetza, gardentasuna, gobernu ona bultzatzeko eta teknologia berriak eskueran izateko azpiegiturak antolatzea eta kudeatzea. Administrazio elektronikoa, arrazionalizazioa eta prozedurak erraztea.
- 31) Udalarenak diren herri barruko eta herrietako bide publikoak zaintzeaz eta mantentzeaz arduratzea.
- 32) Udalerriko bideetan, pertsona, ibilgailu (motordunak zein bestelakoak) eta animalien mugikortasuna eta irisgarritasuna eta pertsona eta salerosgaien garraioa antolatzea, kudeatzea, sustatzea eta diziplina-modua zehaztea; horretarako, beharrezko irizitako baliabide materialak, teknikoak eta giza baliabideak jarri ahal izango dituzte.
- 33) Establezimendu publikoak eta jolas-jarduerak antolatzea eta kudeatzea.
- 34) Barne-merkataritza antolatzea eta kudeatzea. Hain zuzen ere, merkatu, hornidura-merkatu, azoka, lonja, hiltegi eta kalez kaleko merkataritza antolatzea eta kudeatzea. Kontuan hartuta, era berean, txikizkako merkataritza eta merkataritzako ekipamendu handiak planifikatzea eta antolatzea, hirigintza-antolamenduko irizpideei eta lurzorua erabilerari erantzunez, bai eta ibilgailuak eta bestelako salgaiak espazio publikoetan salerostea erregulatzea, ikuskatzea eta arlo horretako zehapen-ahalmena.
- 35) Immigrazio alorrean gizarteratze-politikak kudeatzea, atzerriartasunaren inguruko legeriarekin bat etorrira eta erakunde autonomikoekin lankidetzan.
- 36) Gazteria-politikak planifikatzea, antolatzea eta kudeatzea.
- 37) Garapenerako lankidetzatza alorreko politikak planifikatzea, antolatzea eta kudeatzea.

2.- Toki-autonomiaren printzipioa bermatze aldera, Eusko Legebiltzarreko sektoreko legeek, edo, kasuan kasu, lege honen arabera udalerrien eskumen propietzat diren esparru materialak arautzen dituzten foru-arauek, aurreko paragrafoan materia bakoitzerako aurreikusitako ahalmenak babestuko dituzte. Udalerrientzat gordetako ahalmen horien edozein murrizketa egoki arrazoitu beharko da subsidiariorotasun- eta proportzionaltasun-printzipioekin bat etorrira, eta arau bidez gauzatu beharko da beren-beregi.

3.- Edozein modutan, legeek eta foru-arauek ahalmen propietzat esleitu ahal izango dizkie udalerriei, udal-autonomiaren eremua zabalduko dutenak, eta artikulua honetako 1. paragrafoan bermatuta daudenak. Kasu horretan, eskumen horien titularrak diren Euskal Autonomia Erkidegoko udalerrien finantza-nahikotasuna bermatuko dute lege honetako IX. tituluak eta xedapen gehigarriek aurreikusitakoaren arabera, bertan arautzen baitira, kasuan kasu, materia jakin batzuen araberrako eskumenak gauzatzeko eta finantzaketarako araubide bereziak.

18. artikulua.- Udal-eskumenak lege bidez edo foru-arau bidez ematea: eskakizunak

1.- Udalerrien eskumenak, nolnahi ere, Eusko Legebiltzarraren lege bidez edota foru-arau bidez zehaztu beharko dira, eta eskumen horiek esleitzearen komenigarritasuna, deszentralizazioaren, efizientziaren, egonkortasunaren edo finantza-iraunkortasunaren printzipioen arabera ebaluatu beharko da. Prozesu horietan, aintzat hartuko dira bereziki hurbiltasun- eta subsidiariorotasun-printzipioak, hala baitago aurreikusita Tokiko Autonomiaren Europako Gutunean.

2.- Euskal udalerriei eskumenak ematen dizkien lege-proiektuarekin edota foru-arau proiektuarekin batera txosten ekonomiko bat egingo da. Txosten horretan jasoko da araugintzako erabaki horiek herri administrazioen finantza baliabideetan izango duten eragina, eta bereziki Autonomia Erkidegoko gobernu-maila ezberdinen artean banatu beharreko finantza-baliabideen barne banaketan izango duten eragina. Jaso egin beharko da, halaber, eskumen horiek aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-jasangarritasunaren printzipioetan izango duten eragina, baita zerbitzu publikoak ematean efizientzia-printzipioan izango duten eragina ere.

3.- Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriei eskumenak esleitzen dizkien legeek eta foru-arauek eranskin espezifikoko batean bilduko dute udalerrien finantza-nahikotasuna bermatzeko

beharrezkoa den baliabide-hornidura, euskal herri-administrazioentzat bere osoan gastu gehiago ekarriko ez duena, salbu eta Herri Dirubideen Euskal Kontseiluak, hartarako egindako kontsultaren ondoren, baimentzen ez badu.

4.- Era berean, udalerrien eskumen-eremu propioetako sektoreko legeen arauzko garapenak zerbitzuak, jarduerak edota prestazioak zehaztea dakarrenean, bermatu egin beharko da aurreko paragrafoan aurreikusitakoa.

5.- Udalerriei eskumenak esleitzeko legeek eta foru-arauek, artikulua honetan aurreikusitakoarekin bat etorrira, beren-beregi zehaztu beharko dituzte esparru material bakoitzeko ahalmenak eta eginkizunak, lege honetako 16.3 artikuluan adierazitakoan bikoiztasunik ez dela ematen bermatzeko.

6.- Aurreko paragrafoan aurreikusitakoa modu eraginkorren betetzeko, Euskadiko Tokiko Gobernuen Batzordeak alderdi horiei buruzko aginduzko txostena egin beharko du lege honetako VII. tituluan xedatutakoarekin bat etorrira.

19. artikulua.- Eskumenak eskuordetzea eta transferitzea.

1.- Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde komunek eta lurralde historikoetako foru-organismoek udalerriei edo toki-erakundeei transferitu edo eskuordetu ahal izango dizkie eskumenak.

2.- Eskumenen transferentzia edo eskuordetzea, lege honen esparruan, aplikatu beharreko araudiaren esparruan, edota eskumena duten foru-organismoek onartutako araudien esparruan egingo da.

3.- Transferentziaren eta eskuordetzearen bidez, bereizte-printzipioa gauzatzeko aukera egongo da.

20. artikulua.- Eskumenak transferitzea.

1.- Eusko Legebiltzarraren lege baten bidez edo foru-arau baten bidez, autonomia erkidegoaren edo lurralde historikoaren eskumen propioak transferitu ahal izango zaizkie udalerriei.

2.- Transferentzia horren araubide juridikoa zehaztu beharko da transferentzia egiten duen lege edo foru-arauan.

3.- Dena dela, udalerrii edozein eskumen transferitzeko, eskumenak egoki gauzatzeko behar besteko finantzaketa egon beharko da.

4.- Autonomia-erkidegoko edo lurralde historikoko erakunde eskudunek, egoki iritziz gero, eta betiere transferentzia arautzeko legearen edota foru-arauren bidez, antolatzeko, planifikatzeko, koordinazio orokorraz arduratzeko eta kontrolatzeko ahalmenak bere eskuetan gordetzea erabaki ahal izango dute.

21. artikulua.- Udal-eskumenak bermatzea eta gauzatzea.

1.- Eskumen propioak edukitzeak esan nahi du udalerriak dutela arloko legediak edota foru-botere araugileak mugarritutako esparru materialen inguruko eginkizunen eta ahalmenen titulartasuna lege honek 17. artikuluan aurreikusitakoarekin lotuta.

2.- Udalerriek beren kasa gauzatu ahal izango dituzte eskumen propioak, edota indarreko legediak aurreikusitako elkartzeko beste formula batzuk erabilita. Formula horien bidez, eskumen propioen ondoriozko zerbitzuen prestazioa edo kudeaketa erraztu egingo da, betiere eragindako udalerriek zehaztutakoaren arabera.

3.- Era berean, lurralde historikoetako foru-arauek, edo Autonomia Erkidegoak, lege honetako VIII. tituluak xedatutakoaren arabera, beste formula instituzional batzuk ezarri ahal izango dituzte, udalartekoak, esaterako, edota udalaz gaindiko mugapeak. Eta efizientziako eta eskalako ekonomiako arazoak behartuta, kudeaketa emaitzak hobetu egin behar direnean, formula horiek, subsidiarioki eta modu osagarrian, bermatu egingo dute elkartzeko beste formula batzuk udalerrien eskumenak antolatu eta gauzatu egingo dituztela. Edonola ere, formula instituzional horiek ezartzeko, aplikagarria den oinarrizko legediak eta foru-arauek aurreikusitako baldintzak bete beharko dira.

4.- Dena dela, oinarrizko legediak eta foru-arauek ezarritakoarekin bat etorrita, foru-organo eskudunek laguntza teknikoa emango die bakoitzak bere lurralde historikoko udalerriei, legeek edota, kasuan kasu, foru-arauek udalerriei esleitutako eskumenak benetan gauzatzen direla bermatzeko.

22. artikulua.- Eskumenak eskuordetzan ematea.

- 1.- Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde erkideek eta lurralde historikoetako foru-organoek, udalei propiotzat esleitu ezik, udalerriei edo toki-erakundeei eskuordetu ahal izango dizkie beren eskumen propioak.
- 2.- Eskumena duten euskal erakundeek hainbat udalerriri edota beste toki erakunde batzuei eskuordetzan ematen badizkie eskumenak, eskuordetze prozesu horietan homogeneotasun-irizpideak erabiliko dituzte.
- 3.- Eskumenak eskuordetzearen xedea da zerbitzu publikoen prestazioaren efizientzia hobetzea eta administrazio-bikoiztasunak ekiditea lege honek 16.3 artikuluan aurreikusitako eran, baita toki-erakundeen finantza-nahikotasuna eta aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-jasangarritasunaren printzipioak babestea ere.
- 4.- Eskuordetzearekin batera, finantzaketa ere zehaztu beharko da. Eskuordetutako zerbitzuak emateko zuzkidurarik bermatzen ez bada, eskuordetzea baliogabea izango da. Eskuordetze-akordioan ezarritako finantza betebeharrak betetzen ez badira, Lege honetako 24. artikuluan aurreikusitako finantza-konpentsazioen sistema aplikatuko da.
- 5.- Eskumenen eskuordetzea, lege honen esparruan, aplikatu beharreko araudiaren esparruan, edota foru-organo eskudunek onartutako araudien esparruan egingo da.
- 6.- Eskumenen eskuordetzearekin, artikuluko honetako 2. paragrafoan aurreikusitakoa gorabehera, bereizte-printzipioa gauzatzeko aukera egongo da.

23. artikulua.- Eskumenak eskuordetzan emateko prozedura eta baldintzak

- 1.- Euskal Autonomia Erkidegoak udalerriei edo bestelako toki erakundeei eskuordetu ahal izango dizkie dagozkion eskumenak. Eskuordetza Eusko Jaurlaritzaren dekretu bidez egingo da.
- 2.- Dena den, eskumena eskuordetzan emanda ere, toki-erakundeak bere burua antolatzeko duen ahala errespetatu beharko da. Eskumen bat eskuordetzan emanez gero, erabateko erantzukizunez gauzatu du hartzaileak, gero arautu daitezkeen zuzendaritza- eta kontrol ahalmenak gorabehera.

3.- Eskuordetzea benetan burutzeko, toki-erakundeak berariaz onartu beharko du; gainera, baliabide materialak, zuzkidura ekonomikoak nahiz finantzarioak laga, eta, beharrezkoa bada, giza baliabideak ere jarri beharko dira.

4.- Eskuordetza-dekretuan, honako kontu hauek zehaztu beharko dira, gutxienez:

- a) Eskuordetzea justifikatzen duten lege-arauak.
- b) Zein eginkizun betearaztea eskuordetu den.
- c) Zein baliabide material, ekonomiko nahiz finantzario edo giza baliabide jarriko diren toki-erakundearen esku, bai eta balorazioa eta berrikusteko prozedura ere.
- d) Zerbitzuaren egiazko kostuaren balorazioa.
- e) Eskuordetzea zein egunetan gauzatuko den, eta zenbateko epea izango duen.
- f) Autonomia-erkidegoak jarritako baldintzak, emandako instrukzio edo jarraibideak, jarritako kontrol-bideak, berarentzat gordetako ahalmenak, eta errekerimenduak egiteko zehaztutako prozedura; azken horren arabera, eskuordetzea ezeztatzea ere gerta daiteke.
- g) Eskumena eskuordetzan jasotzen duen toki-erakundeak izango dituen betebeharrak.

5.- Eskuordetza-dekretuan ezarritako betebeharrak ez badira betetzen, gerta daiteke eskuordetzea bertan behera uztea eta eskumen horiek berriz ere Eusko Jaurlaritzak bereganatzea, aldez aurretik toki-erakundeak dioena entzun eta Jaurlaritzaren Kontseiluak hala erabaki ostean. Toki-erakundeek uko egin ahal izango diote eskuordetzeari, eskuordetza-dekretuan zehaztuko diren kasuetan. Kasu horietan, Eusko Jaurlaritzak zehaztuko du eskuordetutako eskumenak gauzatzearen edo ez gauzatzearen ondoriozko baliabideak eta kargak nola likidatuko diren.

6.- Lurralde historikoek, foru-organo eskudunen bidez eta autoantolaketarako ahalak erabilita, eskuordetzaren araubide orokorra ezarriko dute, legeetan aurreikusitakoarekin bat etorrita.

24. artikulua.- Finantzaketa bermea eskuordetutako eskumenen kasuan, eta Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioaren edota foru-aldundien eta toki-erakundeen arteko lankidetzahitzarmenen kasuan.

1.- Lege hau indarrean sartu ondoren egingo diren eskumen-eskuordetzeak edo Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioaren edota foru-aldundien eta toki-erakundeen arteko

lankidetzeta-hitzarmenek, finantza-betebeharrak badakartzate, finantza-konpromiso horiek beteko direnaren berme-klausula bat jaso beharko dute, honako hau, hain zuzen: Herri Dirubideen Euskal Kontseiluari baimena emango zaio aurreko ekitaldian erakunde eskudunak toki-erakundeei egin ez dizkien finantza-transferentzien atxikitze-sistema hurrengo ekitaldian aplikatzea adosteko, eta eragindako udalerriri edo udalerriei esleitzeko ordainketa ez bada egiten ezarritako moduan. Ordaintzeko betebeharra bete ez zen aurrekontu-ekitaldiaren ondoz ondoko ekitaldiaren lehen hiru hilabeteetan konpentsatu beharko da transferentzia hori.

2.- Eskumenak eskuordetzeko akordioak eta Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioaren edota foru-aldundien eta toki-erakundeen arteko lankidetzeta-hitzarmenak, lege hau indarrean sartzean denbora jakin batez, berariaz edo isilbidez, luzatu behar badira, aurreko paragrafoan aurreikusitako berme-klausula jasota duten akordio edo hitzarmenen kasuan baino ezingo dira berriz ere luzatu.

3.- Herri Dirubideen Euskal Kontseiluaren akordioan bertan ezarriko da aurreko paragrafoetan aurreikusitako atxikpenak aplikatzeko eta funtsen transferentziarako prozedura.

IV. TITULUA.- UDALERRIAREN ANTOLAKETA ETA FUNTZIONAMENDUA. UDAL-ORDEZKARIEN ESTATUTUA. ZUZENDARITZA-KIDE PUBLIKO PROFESIONALAK

I. KAPITULUA.- UDALERRIAREN ANTOLAKETA ETA FUNTZIONAMENDUA.

25. artikulua.– Printzipio orokorrak.

1. Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriek toki-araubidearen oinarritzko legerian aurreikusitako beharrezko organoak izango dituzte, eta legeria horren eta lege honen esparruaren barruan gauzatu ahal izango dute antolaketarako araugintza-ahalmena.

2. Nahitaezko organoen funtzionamenduak, erabakiak hartzeko araubideak eta organo horietako kideen estatutuak aipatutako arau-esparruan xedatutakoa bete beharko dute. Salbuespena izango dira Lege honetan araututako alderdi bereziak, oinarria dutenak Kontzertu Ekonomikotik, eta bereziki udalerrien finantzaketa-araubidetik eta Konstituzioan eta Estatutuan jasotako eskubide historikoetatik ondorioztatzen diren berezitasunetan, bai eta Euskal Autonomia Erkidegoko Estatutuan ezarritako toki-araubideko eskumenetatik ondorioztatzen direnetan.

3.- Edozein kasutan, gobernu-jarduera bermatuko da, eta ordezkari-organoeetan gutxiengo politikoak errespetatuko dira, haien legitimazio demokratikoaren printzipioa betez.

4.- Udalaren ordezkari- politikoan genero bien arteko presentzia orekatua bilatuko da. Horretarako, toki-hauteskundeetako hautagai-zerrendak ahalegindu egin beharko dira, azken hauteskunde-emaitzak kontuan hartuta, hautatuak izateko aukerak dituzten postuetan sexu bien arteko ehuneko berrogeiaren eta hirurogeiaren arteko urkilan egongo den emakumeen eta gizonen kopurua sartzen,

5.- Bizitza pertsonala, familiakoa eta lanbidea bateratzen laguntze aldera, erditu direlako bilkuretara joan ezin diren udal ordezkariak eskuordetu ahal izango dute euren botoa atxikita dauden udal talde politikoaren bozeramailearengan, edota beste zinegotzi batengan. Botoa eskuordetzan emateko, idazkia igorriko zaio alkateari idazkaritzaren bitartez. Idazki horretan, botoa eskuordetzan lagatzen duenaren izena eta eskuordetzan hartzen duenaren izena zehaztuko dira, bai eta zein eztabaidatan eta botaziotan erabiliko den, eta, kasuan kasu, eskuordetzeak noiz arte iraungo duen ere bai.

6.- Alkateek, beren eskumenen esparruan, antolaketari buruzko arau mailako xedapen orokorrak eman ahal izango dituzte eta dekretuak edo jarraibideak izango dira.

7.- Arabako Lurralde Historikoko kontzejuen kasuan, foru-arauek ezarriko dituzte haien antolakuntzako araubidea, eta udalerriekin konpartitzen dituzten eskumenak eta zerbitzuak.

26. artikulua.- Alkateordetzak.

1.- Udalerriek, beren burua antolatzeko ahalak baliatuz, alkateordetzaren figura sortu ahal izango dute udalaren gobernu-egituran.

2.- Udalerrian alkateordetza sortzen denean, figura horrek oinarrizko legerian agertzen den "teniente de alcalde" arena ordezkatu du. Figura horren eginkizunak, izendatzeko eta kargutik kentzeko prozedurak, baita eskumenak ere, oinarrizko toki-araubidean "teniente de alcalde" direlakoentzat ezarritako berberak izango dira.

27. artikulua.- Alkatearen eskuordetzeak.

1.- Alkateak eskuordetzan eman ahal izango dizkie eskumenak tokiko gobernu-batzarrari,

alkarteordeei eta zinegotziei.

2.- Alkateen eskuordetzeak biztanle-kopuru handiko udalerrietan, toki-araubideko legeria orokorrean xedatutakoaren arabera egingo dira.

3.- Dena dela, alkateak udaletako zuzendaritza-kideei eman ahal izango dizkie eskuordetzan ordezkari-tza-izaera ez duten edota, berez ordezkari-tza-kargu publikoenak diren eskumen guztiak.

28. artikulua.- Biztanle-kopuru handiko udalerriak.

Biztanle-kopuru handiko udalerrien erakunde-antolamendua Estatuko oinarritzko araudian eta bere organo eskudunek onartutako antolaketa arauetan bildutako aurreikuspenen arabera egingo da, aplikagarri zaizkion lege honetako alderdietan izan ezik.

29. artikulua.- Antolaketa osagarria.

1.- Organo osagarriak zehaztu eta osatzeko, udalerriek, lege honetan aurreikusitakoaren esparruan, udal erregelamendu organikoek, edo, halakorik ezean, osoko bilkurako akordio bidez zehaztutakoa jarraituko dute.

2.- Osoko bilkuran ordezkari-tza duten talde politiko guztiek izango dute organo osagarrietan parte hartzeko eskubidea, berariaz aukera horri uko egin ezean, taldeotako zinegotziak organo horietan egonda, osoko bilkuran duten zinegotzi-proporzioaren arabera. Udalaren osaera dela eta, ezinezkoa denean proportzionaltasun hori lortzea, postuak banatzea erabaki ahal izango da, halako eran, non gehiengoaren osaera osoko bilkurakoa bera izango den, edo organoak talde bakoitzerako kide-kopuru berdinarekin osatuz, eta, akordioak hartzeko, boto-sistema haztatua aplikatuz.

30. artikulua.- Bilkuren publikitatea

1.- Osoko bilkurak jendaurrekoak dira. Tokiko gobernu-batzarraren bilerak, aldiz, ez dira inoiz jendaurrekoak izango.

2.- Organo osagarrien bilkurak, eta batez ere osoko bilkuraren erabakipean jarriko diren gaiak aztertzen dituzten, haien gainean irizpena eman zein haietaz aholkua emateko edo gobernu-organoen kudeaketaren jarraipena egiteko diren organoenak, ez dira jendaurrekoak izango, kideen legezko kopuruaren gehiengo osoz osoko bilkurak akordioa hartu ezean edo udalaren

araudi organikoan aurreikuspen berariazkorik egon ezean.

3.- Hala ere, eztabaida eta bozketa sekretuak izan daitezke Konstituzioaren 18.1 artikuluko oinarrizko eskabideari buruzkoak direnean, betiere gehiengo osoak hala erabakitzen bada. Dena dela, osoko bilkura batean irudia edo soinua grabatzen bada, edo ohoreari, norbere eta familia-intimitateari eta irudi pertsonalari lotutako eskubidean eragina izan dezaketen gaiak tratatzen badira, edozein udal talde politikok proposatuta, alkateak grabazioa eteteko aginduko du gai horiek tratatzen diren bitartean, herritarren oinarrizko eskubideak eta datuak babesteko legeria betetze aldera.

4.- Desgaitasunen bat duten pertsonen kasuan, artikulua honetan aipatzen den bilkuren informazioa eta publizitate-araubidea bitarteko eta formatu eskuragarrien bidez emango da.

II. KAPITULUA.- UDAL-ORDEZKARIEN ESTATUTUARI BURUZKO XEDAPENAK.

31. artikulua.– Udal-ordezkarien araubidea.

1.- Euskal udal-ordezkarien araubide juridikoa toki-araubidearen oinarrizko legerian eta hauteskunde-legeria orokorrean ezarritakoa izango da. Toki-araubideari buruzko legeria orokorrek bat etorrira, lurralde historikoetako foru-organismoek zehaztuko dituzte osotara ordezkari horien ordainsariei eta bertaratzeei dagozkien gehieneko mugak, estatuko legeriak ezarritako printzipio eta egituraren arabera, eta biztanleriaren arabera Tokiko Politika Publikoaren Euskal Kontseiluak aurrekontu-ekitaldi bakoitzerako erabakitako eskalekin bat etorrira.

2.- Euskadiko Autonomia Estatutuak 37.3 e) artikuluan ezarritakoarekin bat etorrira, lurralde historikoetako foru-organismoek bakoitzak bere lurralde-eremuko udalerrien hauteskunde araubidea arautu ahal izango dute, parte-hartze politikoa izateko oinarrizko eskubidea eta hauteskunde-legeria orokorretik ondorioztatutako printzipioekiko errespetuaren esparruan.

3.- Aurreko paragrafoan xedatutakoa aparte utzita, udaletako ordezkari-karguen bateraezintasunen araubideak aplikagarri zaion araudian aurreikusitakoa jarraituko du. Interes-gatazkei dagokionez, oinarrizko legeriak aurreikusitakoa kontuan hartuta arautuko da, alde batera utzi gabe gai horren inguruan udalerriek onar ditzaketen jokabide-kodeek berariaz araututakoa.

4.- Udal-ordezkariek oinarrizko legeria orokorrean ezarrita dauden eskubideak eta betebeharrak izango dituzte.

32. artikulua.- Udal-ordezkarien ekonomia-eskubideak eta arduraldi-araubidea.

1.- Udal-ordezkariek toki-araubidearen oinarritzko legerian eta, hala badagokio, lege honetan berariaz aurreikusten diren eskubide ekonomikoak eta arduraldi-araubideak izango dituzte.

2.- Bi mila biztanletik gorako udalerrietan, alkateek, beren-beregi uko egiten ez badiote, arduraldi eskusiborako eskubidea dute. Ordainsariak jasotzeko eskubidea izango dute eta alta emango zaie Gizarte Segurantzari.

3.- Alkateak proposatuta, osoko bilkurak zehaztuko du arduraldi eskusiboa edo partziala izango duten karguek edo korporazioko kideek, eta dagozkien ordainsariak. Arduraldi partzialeko kasuetan, osoko bilkurako akordioan jasoko da ordainsari horiek jaso ahal izateko gutxieneko arduraldiaren araubidea.

4.- Aurreikuspen horien esparruan, udal bateko osoko bilkurak bateraezintasunen araubidearen ondoriozko konpentsazio ekonomikoen araubidea ezarri ahal izango du, ordezkari-kargu bati aplikatu ahal izango zaiona eginkizun betearazleak izanik, agintaldia amaitu eta hurrengo bi urteetan bere jardura profesionala bete ezin izategatik, toki-araubidearen legeria orokorrak ezarritakoaren arabera.

5.- Arduraldi eskusiboa edo partziala ez duten toki-erakundeko kideek baino ezingo dute ordainketarik jaso bertaratzeengatik. Osagai finko bat eta aldakor bat izango dute. Osagai finkoa bat izango da udal ordezkari guztientzat, eta horrekin, karguari dagozkion kide anitzeko organoetara, bileretara edo jardueretara joatea ordainduko da. Osagai aldakorrarekin bereizi egingo dira ordezkari-karguaren erantzukizunarekin lotutako eginkizunak. Oso bilkurak zehaztu ahal izango du bertaratzeengatik korporazioko kide bakoitzak urtean gehienez ere jaso ahal izango duena.

6.- Toki-erakundeetako kideek beren karguak betetzean benetan egindako gastuen kalte-ordainak jasoko dituzte, administrazio publikoetan orokorrean aplikatzekoak diren arauen arabera, eta haien garapenean korporazioko osoko bilkurak onar ditzan arauen arabera hain zuzen.

7.- Alkatearen eta zinegotzien eginkizun publikoak betetzeko behar beste denboratza joko da, udaleko edo mankomunitate bateko kide anitzeko organoetara joaten eta parte hartzen emandakoa. Hartakotzat hartuko da, era berean, alkateek eta zinegotziek ordezkari-lanetan, eskuordetze eginkizunetan edo beste erakunde batzuekin edo herritarren elkarteekin egindako

bileretan eta karguari dagokion beste edozein jardueretan emandako denbora ere.

33. artikulua.- Oposizioaren estatutua.

1.-Hamar mila biztanletik gorako udalerriek bermatu egingo dute oposizioko zinegotzi batek gutxienez arduraldi eskusiboa izango duela, udal-gobernua kontrolatzeko eta fiskalizatzeko lana behar bezala egin ahal izateko.

2.- Bost mila eta hamar mila biztanle arteko udalerriek bermatu egingo dute oposizioko zinegotzi batek gutxienez arduraldi partziala izango duela, aurreko paragrafoko helburu berberarekin.

3.- Edozelan ere, oposizioak duen eskubide hori, hauteskunde-emaitzen arabera ordezkari-kopuru handiena duen alderdi edo koalizioari dagokio, edota, indar politiko bozkatuenari. Boto-berdinketa egonez gero, indar politiko biek txandaka hartuko dituzte eskubide horiek, agintaldiko epe berdinetan.

34. artikulua.- Udaleko talde politikoak.

1.- Udal-ordezkariak talde politikoetan antolatuko dute beren burua, eta oinarrizko legerian eta lege honetan ezarritako eskubideak eta betebeharrak izango dituzte, salbu eta atxiki gabeko kideak, horien ekonomia-eskubideak eta eskubide politikoak ezingo baitira izan jatorrizko taldean jarraitu izan balute izango lituzketenak baino gehiago.

2.- Udaleko talde politikoek diru-sariak jasotzeko eskubidea izango dute. Sari bat finkoa izango da talde guztientzat, eta bestea, aldakorra, ordezkari kopuruen arabera, ordezkari horiek esleitutako eginkizunaz duintasunez burutu ahal izateko. Osoko bilkurak ezarriko ditu ordainsari horiek ezartzeko eta esleitzeko irizpideak.

3.- Udal-estatutuak taldea osatzeko behar den gutxienerako kide-kopurua eta taldearen jardun-arabidea arautuko ditu, baita, hala badagokio, bozeramaileen batzordearena ere. Talde bat osatzeko gutxienerako kopurura heldu ezean, zinegotziek talde misto bat osatuko dute, kasu batean izan ezik: baldin eta atxikipengabeak badira.

4.- Talde politikoa osatzeko, idazkia zuzendu beharko zaio korporazioko presidenteari. Taldea osatu nahi duten guztiek sinatuko dute, talde horretako kide izateko euren borondatea adieraziko dute, taldearen izena, bozeramailearen izena, eta haren ordezkarena ere adieraziko

dute Idazkia Korporazioa osatu eta gero formalizatuko , baina udal-antolamendua eta funtzionamendua zehazteko osoko bilkuraren aurretik. Hala ere, eratze-saioa eta gero zinegotzi izendatutakoek ere osatu ahal izango dute, eta, salbuespenez, arrazoi justifikatuengatik zegokion unean ezin izan zutenek ere. Ezin da, aldi berean, bi taldetan egon.

35. artikulua.- Udal jokabidearen kodea

1.- Udal jokabidearen kodeak bilduko ditu hautetsiek euren harremanetan edota enplegu publikoan eta beste erakunde batzuetan jarduten duten pertsonetikiko, eta, oro har, herritarrekiko harremanetan jarraitu beharreko balio, printzipio eta jardute-arauak.

2.- Udal jokabidearen kodeak, halaber, gobernu ona eta udal-politikaren erakunde-kalitatea bideratzeko printzipioak edo jarduteko jarraibideak jaso ahal izango ditu. Osoko bilkurak onartuko du Kode hori, edota tokiko gobernu-batzarrak ere.

3.- Udal hautetsien jokabidearen kodearekiko atxikipena berariazkoa, indibiduala eta borondatezkoa izango da. Udaletxean jarduten duten goi-kargudunek eta zuzendaritza-kideek ere, kode horretara atxiki ahal izango dira, modu berean atxiki ere.

4.- Kodeak, era berean, jarraipen-, kontrol eta ebaluazio-sistema bat ezarri ahal izango du, toki-erakunde bakoitzean kodea nola aplikatzen den jakiteko, hain zuzen.

5.- Udalerriek, auto antolaketarako dituzten ahalmenez baliatuz, jokabide-kode propioak egin eta onartu ahal izango dituzte, edota ordezkari handiena duen euskal udalen elkarteak onar dezakeen dokumentura atxiki.

6.- Dena dela, onartuko den jokabide-kodeak bermatu egin beharko du ordezkari publikoek emakumeen eta gizonen arteko berdintasun-printzipioa sustatuko dutela, haien jardunaren ardatz izan behar duten balio, printzipio eta arauen artean, hain zuzen.

III. KAPITULUA.- ZUZENDARITZA-KIDE PUBLIKO PROFESIONALAK.

36. artikulua.- Zuzendaritza-kide publiko profesionalak.

1.- EAEko udalerriek eta gainerako toki-erakundeek zuzendaritza publiko profesionaleko postuak sortu ahal izango dituzte euren administrazio-egituretan, oinarrizko Elkarrekin Bonuan,

lege honetan eta enplegu publikoari buruzko euskal legerian ezarritakoarekin bat etorrita.

2.- Zuzendaritza-organo profesionaletako titularrek eginkizun deskontzentratuak, eskuordetuak edo propioak izango dituzte, politika publikoak formulatu, bultzatu, kudeatu eta ebaluatuko dituzte, eta dena-delako toki-erakundeko goi-organoek hartutako erabakiak eta politika publikoak gauzatuko dituzte eskatutako eraginkortasunez eta bizkortasunez.

37. artikulua.- Araugintza-ahalak. Antolamendurako bitartekoak.

1.- Zuzendaritza publikoa arautuko duen Erregelamenduan zehaztuko dute udalerriek euren antolamenduko zein eremu eta mailatan sortu ahal izango diren zuzendaritza publiko profesionaleko postuak, zein izango den araubide juridikoa eta eskubide eta eginbeharren estatutua, oinarritzko legerian, lege honetan eta enplegu publikoari buruzko euskal legerian ezarritakoarekin bat etorrita.

2.- Zuzendaritza-kide publikoen Erregelamendua ez badago onartuta, gobernu-batzarrak akordio bidez definitu ahal izango ditu, behin-behinean, toki-erakundearen zuzendaritza publiko profesionalaren egiturak izango dituen eremuak eta mailak.

3.- Zuzendaritza publiko profesionalera atxikiko diren lanpostuak dena delako udalaren lanpostuen zerrenda ez den antolamendurako bitarteko ezberdin bat erabilita zehaztuko dira. Osoko bilkurari dagokio antolamendurako bitarteko hori onartzea, biztanle-kopuru handiko udalerrietan izan ezik. Horietan, tokiko gobernu-batzarrak izango du eskumena.

38. artikulua.- Zuzendaritza-kide publiko profesionalak izendatzeko prozedura. Izendapena eta kargu-uztea.

1.- Zuzendaritza-organo baten titularra izendatzeko edo kontratatzeko, artikulua honetan adierazitako izendapen-prozedura jarraitu beharko da.

2.- Izendapen-prozeduraren xedea hautagaien gaitasun profesionalak eta esperientzia egiaztatzea da, haien prestakuntza, gaitasun profesionala eta esperientzia ebaluatzeko, baita zuzendaritza postuari dagozkion eginkizunetarako berariazko egokitasuna ere. Prozedura hori, publikitate eta lehia-printzipioak bilduko dituen sistemen bidez egingo da.

3.- Prozedura horietan parte hartu ahal izango dute A taldeko lanbide-sailkapeneko funtzionarioak, eta unibertsitateko goi-mailako titulua edo gradua egiaztatzen duten lan-kontratuko langileak eta edozein profesionalak, betiere kapitulu honetan ezarritakoaren arabera.

Izendapeneko ebazpenean eginkizunak eta kudeaketa-helburuak zehaztuko dira.

4.- Zuzendaritza-gaitasunen egiaztatze-sistema toki-erakunde eskudunak edota Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundeak egin ahal izango du.

5.- Dena dela, Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundeak udal jardueraren oinarrizko arloetarako zuzendaritza profesionaleko gaitasunen egiaztatze-prozesuak egin ahal izango ditu. Egiaztatze-prozesu horiek gainditzen dituztenek, Udal zuzendaritza-kide publikoko egiaztagiria jasoko dute, dagokion arlokoa, eta esparru materialen araberako izaera publikoko zerrendan sartuko dira. Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundearen bitartez egindako egiaztatze-prozesuak, erregelamendu bidez arautuko dira.

6.- Udalerriek eta Euskal Autonomia Erkidegoko gainerako toki-erakundeek, eta bata zein besteen mendeko edo haiekin lotutako erakunde instrumentalek, Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundearengana jo ahal izango dute zuzendaritza publiko profesionaleko postu bat betetzeko egiaztatuta dauden hautagaien zerrenda eskatzeko.

7.- Zuzendaritza posturako eskatutako gaitasuna profesionalak egiaztatuta, edo aurreko paragrafoan aurreikusitako zerrenda jasota, organo eskudunak askatasunez izendatu ahal izango du eskatutako gaitasunak dituen edozein hautagai. Horrez gain, elkarrizketak egin ahal izango ditu edo bestelako bitartekoren bat erabili, toki-erakundeko gobernuaren helburuak lortze aldera zuzendaritza jarduera profesionala betetzeko egokiena den hautagaia identifikatzeko.

8.- Udal-gobernuko organoak ebaluatuko ditu zuzendaritza-kideak euren eginkizunak betetzean, izendapen- edo kontratazio-egintzan finkatutako helburuak eta ebaluazio-organok berak zehaztutako adierazleak kontuan hartuta. Zuzendaritza-kideen ordainsarien zati bat aldakorra izan daiteke, kudeaketa-emaitzen araberakoa

9.- Zuzendaritza-kide profesionalen izendapena, edota kontratazioa, aldi finko baterako izango da, hurrengo udal-hauteskundeak ospatuko diren urteko abenduaren 31 arte, gehienez ere. Epe horrek epe bereko luzapena eduki ahal izango du, eta behin igarota, zuzendaritza-posturako deialdi publikoa egin beharko da, nahitaez. Epe horiek betetzea gorabehera, zuzendaritza-kide profesionalak kargutik kendu ahal izango dira kudeaketa emaitzak nahikoak izan ez direlako edota izendapen- edo kontratazio-egintzan zehaztutako frogaldia gainditu ez dutelako. Frogaldia urte betekoa izango da, gehienez ere.

39. artikulua.- Zuzendaritza Publiko Profesionalaren araubide juridikoa.

1.- Toki-erakundeetako zuzendaritza-kide publiko profesionalak, A1 lanbide-sailkapeneko funtzionarioak izango dira. Dena dela, ordenamendurako dagokion bitartekoaz baliatuta, edota, halakorik ezean, Alkatetzaren ebazpenez, toki-erakundeak salbuespenez aurreikusi ahal izango du zuzendaritza postu batzuk A2 taldeko funtzionarioak betetzea, edota herri-administrazioetako lan-kontratupeko langileak edo profesionalak. Azken bi kasu hauetan, unibertsitateko goi-mailako titulua edo gradua izan beharko dute. Izendapen-prozesuetan erakundeek izango duten parte hartzea, kasu bakoitzean eskatutako titulaziora egokituko da.

2.- Erakunde publikoetako, udal partzuergoetako, merkataritza sozietateetako edo fundazioetako zuzendaritza-organoetako edota goreneko erantzukizuneko titullarrak funtzionario ez direnen artean izendatu ahal izango dira, eta dena delako erakundearekiko loturari dagokionez, goi-zuzendaritzako lan-harreman bereziaren bitartez egingo da. Kontratatu aurreko izendapen-prozesuaren eta kargutik kentzeko prozesuaren araubide juridikoa, gainerako zuzendaritza-kide profesionalentzat aurreikusita dagoen bera izango da.

3.- Zuzendaritza-kide publiko profesionala karrerako funtzionarioa bada, zerbitzu berezietako egoeran dagoela joko da bere lanpostuan eta bere jatorrizko administrazioan. Aurreko lanpostura itzultzeko, oinarrizko legeriak eta Euskadiko enplegu publikoaren Legeak ezarritakoa hartuko da kontuan.

4. Zuzendaritza-kide publiko profesionalak Herri-administrazioen zerbitzura diharduten langileen bateraezintasunei buruzko abenduaren 26ko 53/1984 Legean ezarritako bateraezintasunen araubidearen eta dagokion araudian ezarritakoaren menpe daude. Dena dela, kargutik kendutakoan, Estatuko oinarrizko legerian udal ordezkari entzat aurreikusitako jarduteko mugak aplikatuko zaizkie.

40. artikulua.- Biztanle-kopuru handiko udalerrietako zuzendaritza-kideak.

1.- Kapitulu honetan aurreikusitakoa bete egin beharko da alde batera utzi gabe biztanle-kopuru handiko udalerriei zuzendaritza-organoekin lotuta aplikatu behar zaion toki-araubideko legeri orokorrak bildutako aurreikuspenak, titularren izendapenari eta kargu uzteari dagokionez, zein gai horren inguruan goi-mailako organoek dituzten eskumenei dagokionez.

2.- Auto antolaketaren printzipioa kontuan hartuta, eta aurreko paragrafoan bildutako oinarrizko legearekiko dagozkion ekibalentziak ezarrita, biztanle-kopuru handiko udalerriek zuzendaritza-egiturak zehaztu ahal izango dituzte, aipatu araudietan jasotako izendapenekin bat ez datozenak, eta, era berean zuzendaritza-organoak bildu ahal izango dituzte pertsona berak bete ahal izateko.

3.- Udal-erregelamendu organikoaren bitartez zehaztu ahal izango dira oinarrizko legerian aurreikusitakoaren arabera karrerako funtzionarioekin beteko ez diren zuzendaritza-organoen eginkizunen ezaugarri espezifikoak.

V. TITULUA. AUZOTARREN BETEBEHARRAK ETA ESKUBIDEAK. ZERBITZU KARTA.

I. KAPITULUA.-AUZOTARREN BETEBEHARRAK, ERANTZUKIZUNAK ETA ESKUBIDEAK.

41. artikulua.- Auzotarren betebeharrak eta erantzukizunak.

1. artikulua.- Auzotarren betebeharrak eta erantzukizunak dira honako hauek:

- a) Legez edo udal-ordenantzen bidez aurreikusitako prestazio ekonomiko eta pertsonalen bitartez, eta garraioko prestazioen bitartez, udal-eskumenak gauzatzen laguntzea.
- b) Aplikatzekoa den araudiarekin bat etorrira, udal-erroldan agertu behar diren datuen aldaketa ekarriko duten zirkunstantzia pertsonalen edozein gorabeheraren berri ematea.
- c) Tokiko arauak betetzea eta horiek aplikatzeko laguntza ematea, eta zerbitzuak ematea eragozten edo zailtzen duen edo erabiltzaile edo hirugarrenentzat arrisku dakarren edozein anomaliaz informatzea tokiko agintariak.
- d) Udal-ondarea, azpiegiturak, udal-zerbitzuak eta hiri-altzariak zentzuz eta egoki erabiltzea eta haiek kontserbatzen eta zaintzen laguntzea. Era berean, udal ekipamenduak eta zerbitzu publikoak -bide-seinaleak eta hiri-altzariak barne hartuta- errespetatu beharko dituzte, baita haiek berreskuratzen eta kontserbatzen lagundu ere.
- e) Espazio publikoan herritarren bizikidetzarako arauak errespetatzea eta, era berean, beste pertsonen eskubideak ere errespetatzea.
- f) Ingurumena, espazio publikoa eta hiri-paisaia zaintzea eta hobetzen laguntzea, jarrera ekologiko eta jasangarrien bitartez.
- g) Zehazki, efizientzia energetikoko politika publikoak eraginkortasun handiagoz

bermatzeko lankidetzan arituko dira toki-erakundeekin. Halaber, uraren, hondakin-urak arazteko eta hiri-hondakinen kudea ketaren inguruko udal-zerbitzuen efizientzia areagotzeko jarraibideak izango dituzten kontuan.

- h) Hiri-bideei buruzko arauak egoki betetzea, baita hondakinak uzteko udalak hartarako zehaztutako egun eta orduetan lagatzeko arauak ere.
- i) Legeetan eta udal-ordenantzetan, bereziki espazio publikoaren erabilerak arautzen dituztenetan, aurreikusitako beste edozein.

2.- Aurreko paragrafoan araututako betebeharrak eta erantzukizunak, b) idatz-zatian aurreikusitakoa izan ezik, udalerrian aldi baterako edo luzarorako dauden pertsonak ere bete beharko dituzte, auzotar izan ez arren.

3.- Era berean, artikulua honetako lehen paragrafoan aipatutako betebeharrak eta erantzukizunak gidatuko dute, printzipioak diren aldetik, tokiko araugintza-ahala, politika publikoak, zehapen-motak eta zehapenen aplikazioa, hala badagokio, eta espazio publikoaren zaintzea, bizikidetzaren harremanak eta zerbitzu publiko jakin batzuk ematea xede duten udal-ordenantzetan araututako zehapen-prozedurak.

42. artikulua.- Auzotarren eskubideak.

1.- Auzotarren eskubideak dira honako hauek:

- a) Hautesle eta hautagai izatea, hauteskunde-legerian edota hauteskundeetan aplikagarri den araudiarekin bat etorrira.
- b) Tokiko politika publikoak identifikatzen, prestatzen, kudeatzen eta ebaluatzen, eta herri arazoetan parte hartzea, legeek, udal erregelamendu organikoek eta herritarren parte-hartzeari buruzko erregelamendu organikoek ezarritakoarekin bat etorrira, biztanle-kopuru handiko udalerrien kasuan, eta dagozkion ordenantzetan eta erregelamenduetan araubide erkideko udalerrietan.
- c) Ingurumen eta hiri-espazio publiko egokia eta iraunkorra gozatzea.
- d) Erraz iristeko moduko ingurunea izatea, desgaitasunen bat duten pertsonen joan-etorriak eta parte-hartzea ez oztopatzeko.
- e) Zerbitzu publikoak eta interes orokorreko zerbitzu pribatuak modu eraginkorrean eta berdintasun-baldintzetan eskuratzea, lege honetan eta kasuan kasuko ordenantzetan eta erregelamenduetan ezarritakoaren arabera. Bereziki sustatuko

da gizartean desabantailan dauden, edota objetiboki hala eskatzen duten pertsona, kolektibo eta taldeek udal-zerbitzu horietara iristea

- f) Udal-esparruan eragin dezaketen arrisku natural zein teknologikoei eta babes zibileko udal-planei buruzko informazioa jasotzea.
- g) Kulturarako eskubidea eta kultura ondareko ondasunetara iristekoa.
- h) Hizkuntza ofizial bietatik edozein erabiltzeko eta aukeratutakoan artatua izateko eskubidea toki-administrazioarekiko harremanetan, herritarren hizkuntza-eskubideak arautzen dituen autonomia-erkidegoko legeriaren arabera.
- i) Legeek eta udal-ordenantzek aurreikusitako herritarren parte-hartze bitartekoez baliatzea.
- j) j) Udal-administrazioan eta bere erakunde instrumentaletan edo mendekoetan tratu berdina jasotzeko eskubidea, sexua edo beste edozein zirkunstantzia gorabehera. Bermatu egingo dira, halaber, diskriminazio anizkoitza jasaten duten pertsona edo pertsona-taldeen oinarrizko eskubideak.
- k) Legeetan edo, hala badagokio, foru-arauetan, udal-ordenantzetan eta lehe honetan ezarritako gainerako eskubideak.

2.- Artikulu honetako lehenengo paragrafoan bildutako eskubideak izango dituzte, halaber, dena delako udalerrian erroldatutako atzerritarrak ere, baita adingabeak ere, lege honetan, sektoreko legeetan eta udal-ordenantza eta erregelamenduetan zehaztutakoaren arabera. Salbuespena izango dira berriazko hauteskondeekin lotutako eskubideak, horiek berriazko araudia baitaukat.

3.- Tokiko araugintza-ahalaren adierazpenek, eta toki-erakundeen organoetako akordioak eta egintzek, artikulu honetan jasotako eskubideak bildu eta bermatu beharko dituzte.

II. KAPITULUA.- ZERBITZU-KARTAK.

43. artikulua.- Zerbitzu-kartak.

1.- Udalerriek zerbitzu-kartak onartu ahal izango dituzte. Bertan jasoko dira udal-zerbitzu jakin batzuen ezaugarri nagusiak; erabiltzaileen eskubideak eta betebeharrak adieraziko dira, eta zerbitzu horiek ematean hartutako kalitate-konpromisoak ere.

2.- Zerbitzu-kartek adierazle objektiboak ezarriko dituzte, sexuaren arabera bereizita, hala

dagokionean. Adierazle horien bitartez, udal-zerbitzuen errendimendua ebaluatuko da, eta zerbitzu horien prestazioari buruzko auzotarren gogobetetzea ere bai.

3.- Zerbitzu-kartei buruzko publizitatea udalaren egoitza elektronikoan edo web orrian emango da, edota, udal-gardentasunaren atarian.

44. artikulua.- Tokiko zerbitzu publikoen kalitatea.

Udalerriek zerbitzu publikoen kalitatea bultzatuko dute, egiaztatze- edo ebaluazio- sistemen bitartez. Sistema horiek, aurreko artikuluan araututako Zerbitzu Kartetan bilduko dira.

VI. TITULUA.- GOBERNU IREKIA. GARDENTASUNA ETA HERRITARREN PARTE-HARTZEA.

I. KAPITULUA.- XEDAPEN OROKORRAK.

45. artikulua.- Gobernu irekia.

1.- Lege honen xedea da Euskal Autonomia Erkidegoko udalerrien eta gainerako toki-erakundeen gobernu irekia indartzea, erakundeen kalitatea indartzeko eta Euskadiko tokiko gobernu-maila ezberdinen eta herritarren arteko harremanetarako esparru berri bat finkatzeko.

2.- Hona hemen gobernu irekia bermatzeko bitartekoak:

- a) Gardentasuna sustatu eta titulu honetan jasotako publikotasun aktiboko betebeharrak bete.
- b) Informazio publikoa eskuratzea, kasuan kasu aplikagarria den legeriak eta lege honek aurreikusitakoarekin bat etorrira.
- c) Herritarren partaidetzarako tresnak eta bideak garatu titulu honetan zehaztutakoarekin bat etorrira.

3.- Lege honetan aurreikusitakoaren arabera partaidetzarako kanalak zehaztean gain, gobernu irekia gauzatzeko bitartekoen xedea da herritarrei honako hauek buruzko informazio fidagarria ematea: tokiko gobernuak nola betetzen dituzten euren eginkizunak, nolako politika publikoak abiarazten dituzten eta nola kudeatzen dituzten baliabide publikoak, arduradun publikoen kontuak ematea erraztuz.

4.- Titulu honetan ezarritakoetarako, hona hemen gardentasuna, publikotasun aktiboa eta informazio publikoa nozioen nondik norakoa:

- a) Gardentasuna: herritarrek toki-erakundeen eskuan dagoen informazio publikora iristea errazten duen prozesua, betiere lege honek eta aplikagarri zaion legeriak ezarritako esparruan eta mugen barruan.
- b) Publikotasun aktiboa: toki-erakundeek hartutako gardentasun betebeharrak guztiak gauzatzeko, herritarrentzat interesa duen informazio publikoa gardentasunez eskuratzen laguntzeko eta elkarrekintza komunikatiboko prozesua sustatzeko. Horretarako, tokiko botere publikoek informazio fidagarria emango dute konpromisoak nola betetzen dituzten erakusteko eta herritarren aurrean kontuak emango dituzte.
- c) Informazio publikoa: toki-erakundeek, haien eginkizunak betetzerakoan, landutako edo eskuratutako informazioa, haien esku dagoena eta edozein euskarri eta adierazpidetan dagoena.
- d) Herritarren parte-hartzea: politika publikoak identifikatzeko, diseinatzeko, gauzatzeko eta ebaluatzeko prestatutako prozedura, kanal, eta erakunde-organoen multzoa, edota herritarrak modu aktiboan entzuteko edozein tresna edo bide.

46. artikulua.- Toki-erakundeen gardentasuna eta herritarren parte-hartzea.

1.- Titulu honen xedea da Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeen gardentasun betebeharrak eta informazio publikoa eskuratzeko eskubidearen printzipio orokorrak arautzea eta betebeharrak horiek betetzen direla zainduko duen organoa zehaztea. Organo horrek ebatziko ditu, hala badagokio, informazio publikoa eskuratzeko erreklamazioak, eta estatuko edo autonomia-erkidegoko legeen esparruan antzeko ezaugarriak dituzten organo edo erakundeei dagozkien bestelako eginkizunak ere beteko ditu.

2.- Titulu honen xedea da, halaber, herritarren parte-hartzea arautzea Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeetan.

47. artikulua.- Titulu honetako arauen aplikazio-eremua.-

1.- Titulu honetan bildutako arauak, honako hauei aplikatuko zaizkie:

- a) Udalerriei.
 - b) Arabako Lurralde Historikoko kuadrilla, ermandade eta kontzejuei.
 - c) Gainerako toki-erakundeei, oinarrizko arauak eta lege honek ezarritakoarekin bat etorrita.
 - d) Toki-erakunde horiei lotutako edo horien mendeko diren erakunde publikoei.
 - e) Udal enpresa publikoei, artikuluko honetako erakundeek ehuneko 50eko baino gehiagoko partizipazio zuzen edo zeharkakoa badute haien kapital sozialean.
 - f) Fundazioei, baldin eta patrono fundatzailea toki-erakundea bada edo patronatuko kide gehienak toki-erakundeko ordezkariak badira.
 - g) Tokiko partzuergoei eta gainerako erakunde instrumentalei, tokiko kapital publikoaren partaidetza nagusitzen bada edota nagusitasunezko lekua toki-erakunde batek badu.
- 2.- Publikotasun aktiboko arauak eta xede horrekin lotuta lege honek ezarritako kontrol-organoari dagozkion eginkizunak aplikatu egingo zaizkie, halaber, Euskadiko udalen edo gainerako toki-erakundeen elkarteei ere.
- 3.- Publikotasun aktiboko arauak aplikatu beharko dituzte, halaber, aurrekontu-ekitaldi batean Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriangandik edota gainerako toki-erakundeengandik guztira 100.000 eurotik gorako laguntzak edo diru-laguntzak jaso dituzten erakunde pribatuek, edota urteko diru-sarreraren ehuneko 40 laguntza edo diru-laguntza publikoak direnean, eta betiere, 5.000 euro badira, gutxienez.
- 4.- Irabazi asmorik gabeko erakundeak direnean, gizarte-, kultura-, hizkuntza- ingurumen-intereseko helburuak baino ez dituztenean, eta 50.000 eurotik beherako aurrekontua dutenean, lege honek ezarritako betebeharrak betetzeko, laguntzak edota ekarpenak nagusiki jasotzen dituzten toki-erakundeetako bitarteko elektronikoak erabili ahal izango dituzte.
- 5.- Zerbitzu publikoak ematen dituen edota administrazioaren ahalak betetzen dituen aurreko paragrafoetan zehaztutakoa ez den beste edozein pertsona fisiko edo juridiko, behartuta egongo da, aurrez eskatzen bazaio, tokiko administrazioari eta bere erakunde instrumentalei edo mendekoei, Titulu honetan aurreikusitako betebeharrak guztiak benetan gauzatzeko beharrezkoa den informazio guztia ematen Betebehar hori sektore publikoko kontratuen esleipendunei ere badagokie, kontratuan aurreikusitako baldintzetan.

II. KAPITULUA: EAE-KO TOKI-ERAKUNDEEK PUBLIKOTASUNAREN ARLOAN DITUZTEN

BETEBEHARRAK.

48. artikulua.- Publikotasun aktiboa. Printzipio orokorrak.

1.- Herritarrek eta herritar-erakundeek toki-gobernua eta administrazioa nola antolatzen den, zer eginkizun betetzen dituen, erabakiak hartzerakoan zer eremu eta politika lehenesten duen eta tokiko zerbitzu publikoak kudeatzekoan baliabideak nola esleitzen dituen jakiteko interesgarri den informazio publiko oro eskura dauden bideak erabiliz publiko egin beharrekoa da lege honen ondorioz, eta betebeharrak hori bere gain hartuko dute EAEko toki-erakundeek.

2.- Publikotasun aktiboaren arloko betebeharren helburua da, alde batetik, boterearen kontrol-lana eta toki-erakundeen jardura politiko eta instituzionala eta administrazio-jarduna erraztea, eta, bestetik, ordezkari publikoak kontuak emango dituztela eta herritarrek haien kudeaketa arakatzeko aukera segurtatzeko.

3.- Gardentasun-betebeharrak informazio interesgarri guztia erakundearen webgunean edo egoitza elektronikoan argitaratuz mamituko dira, batez ere. Aurrekoa gorabehera, eta irisgarritasun unibertsalaren printzipioa bermatze aldera, tokiko botere publikoek informazio hori beste bide batzuen bitartez ere zabaldu beharko dute, baliabide elektronikoetara jotzeko modurik ez duten herritarrek eta, batez ere, interneten nabigatzeko baliabiderik, bitartekorik edo ezagutzarik ez duten pertsona edo kolektiboek ere izan dezaten haren berri. Pertsona eta kolektibo horiei guztiei, administrazio publikoak, erabilgarri dituen baliabide teknologiko eta ekonomikoen barruan, informazio hori eskuratzeko eta, beste pertsona edo kolektiboek bezalaxe, beren eskubideak balia ditzaten behar dituzten publikotasun aktiboko bitartekoak edo tresnak eskainiko dizkie,.

4.- Publikotasun aktiboaren adierazpen grafikoak erabiliko dira publikotasun aktiborako ohiko bitarteko gisa konplexutasun handiko gai eta datuen kasuan. Nolanahi ere, adierazpen grafiko horiek nahitaez erabili beharko dira izaera ekonomiko-finantzarioa duen edozein informazio zabaltzeko, bai eta helburu nagusi baliabide publikoak erabiltzea, politika publikoak lehenestea edo zerbitzu publikoen bidez herritarren beharrei erantzutea duten, edo estatistika edo ehunekoaren bidez erakusteko moduko den beste edozein informazio zabaltzeko..

5.- Publikotasun aktiboaren arloan aplikatu beharrekoak izango dira, halaber, gardentasunari buruzko legeria orokorrak bere egiten dituen mugak, bereziki datu pertsonalen babesaren

ondoriozkoak. Alde horretatik, informazioan bereziki babestutako datuak azaltzen badira, datu pertsonalak disoziatu egin beharko dira publiko egin aurretik.

6.- Egoitza elektronikoetan edo beste edozein formatu-motatan azaltzen den informazioak egiazkoa, erraz eskuratzeko modukoa, sexuaren arabera bereizkeriarik egiten ez duena, argia, samurra eta zehatza behar du izan, eta, gainera, herritarrek ulertzeko moduko mezuez taxutu beharko dira; horretarako, batez ere bideoak, grafikoak, argazkiak, marrazkiak eta ematen den informazioaren nondik norakoak hobeto ulertzen laguntzen duten beste edozein konposizio-bide erabiliko da, orria edo dokumentu-euskarria osatzeko.

7.- Era berean, tokiko administrazioek eskaintzen duten informazioak izan behar du beste edozeinek erraz eskuratzeko modukoa; doakoa; denboran, egokia; kalitate handikoa; segurua; kanal anitzekoa; formatu anitzekoa, eta berrerabilgarria; eta, gainera, interoperabilitateak bermatuta egon behar du. Orobat zainduko da desgaitasunen bat duten pertsonen informazioa eskuratu ahal izatea; horiek horrela, administrazio publikoek, erabilgarri dituzten baliabide teknologiko eta ekonomikoen barruan, bitartekoak jarriko dituzte herritarrek, herritarren elkarrekin eta, halakorik izanez gero, lege honen arabera eratutako plataforma, foro eta sare guztiek informazioa eskuratu berdin-berdin dezaketela bermatzeko.

8.- Gainera, bermatuko da tokiko administrazioen dokumentu eta bestelako euskarrietan ez dela hizkuntzaren erabilera sexistarik egiten, ez zuzenean sortutakoetan ez hirugarren pertsona edo erakunde batzuen bidez sortutakoetan.

49. artikulua.- Publikotasun aktiboaren izaera.

Titulu honetan jasotako gardentasun-betebeharrak, lege honetan aurreikusitako salbuespenak salbu, gutxieneko arautzat hartuko dira. Toki-erakundeen esku dago horiek hobetzea, bai araugintzarako ahal propioak baliatuz –beren gobernu-organoen akordio bidez– eta bai lege honetan ezarritakoa betetzerakoan gardentasun-estandar zorrotzagoak sartuz.

50. artikulua.- Erakundeari eta antolamenduari buruzko informazioa.

Arlo honetan, gardentasunari buruzko gutxieneko betebeharrak honakoak dira:

- a) Toki-erakundeko organoak, beharrezkoak eta osagarriak, honakoak adierazita:

titularrak (osaera) eta eginkizunak. Era berean, publiko egingo dira organo bakoitzaren gai-zerrendak eta hartzen dituzten akordioak.

- b) Erakundean eta haren gobernu-taldetan ardura politiko gorenaren duten pertsonen buruzko informazioa, curriculumeko datuak barne.
- c) Publiko egingo dira gobernu-plana, agintaldiko plana edo jarduera-plana, halakorik izanez gero.
- d) Alkatearen eta zinegotzien arduraldi-araubidea.
- e) Erakunde bakoitzean behin-behinekoak diren lanpostuen zerrenda.
- f) Toki-ordezkarien ondasun eta jardueren buruzko urteroko aitorpenak, indarrean dagoen legerian ezarritako eran.
- g) Udaleko alderdi politikoen buruzko informazioa.
- h) Toki-erakundeko arlo eta sailen antolamendu-egitura; berariaz aipatu beharko dira zuzendaritzako edo erantzukizuneko lanpostuak, lanpostu horiek betetzeko zer profil behar den eta lanpostu horiek betetzen dutenek zer ibilbide profesional duten.
- i) Aholku-organok eta gizarte-partaidetzakoak, haien jardura eta akordioak barne.
- j) Edonolako erakunde instrumentalak; arduradun gorenak zein diren eta haien antolamendu-egitura zer-nolakoa den ere adierazi beharko da.
- k) Antolaketa-egituren planak eta programak.

51. artikulua.- Lege eta araei buruzko informazioa.

Arlo honetan, gardentasunari buruzko gutxieneko betebeharrak honakoak dira:

- a) Toki-erakundeen ordenantza, erregelamendu eta aurrekontuen proiektuak, beranduenera ere, hasierako onarpena eman eta berehala argitaratuko dira.
- b) Publiko egingo dira, halaber, udal-organoen onartutako akordioak, baldin eta zuzenbidea interpretatzen badute edo ondorio juridikoak badituzte.
- c) Aholku-organoen txosten edo irizpenak ere publikoak izango dira.
- d) Herritarren partaidetzako prozesuaren txostena eta ondorioak, halakorik baldin badago.
- e) Hasita, martxan eta bukatuta dauden partaidetzako prozesuak. Eta bereziki, prozesu horiekin lotutako txostenak.

52. artikulua.- Tokiko politika publikoen eta zerbitzu-zorroaren gaineko informazioa.

Arlo honetan, gardentasunari buruzko betebeharrak honakoak dira:

- a) Toki-erakundeek modu argi, irisgarri, ulergarri eta errazean zabalduko dute zer sartzen den herritarrei eskaintzen dieten zerbitzu-zorroan, eta berariaz zehaztuko dute zer ondasun eta prestazio eskaintzen dituen toki-erakundeak eta horien kostua zenbatekoa den, bai osotara eta bai pertsona bakoitzeko.
- b) Era berean, publiko egingo dituzte zerbitzuen kartak eta, halakorik badute, zerbitzuen kalitatea ziurtatu edo egiaztatzeko prozesuak.
- c) Eskaintzen den zerbitzu bakoitzari buruz ordutegia eta ordaindu beharreko prezio publikoak edo udal-tasak zehaztu beharko dira.
- d) Gainera, informazio , honako zerbitzu-zorro hauek buruz informazio agregatua, laburra eta argia eskainiko da honako zerbitzu hauen gainean:

1. Mantentze-lanak eta obrak.
2. Segurtasun publikoa eta babes zibila.
3. Hondakinen bilketa eta tratamendua.
4. Uraren kudeaketa.
5. Kale-garbiketa.
6. Ekonomia-jarduerak eta lizentziak.
7. Hirigintza eta ingurumena.
8. Kultura eta kirolak.
9. Gizarte-zerbitzuak
10. Emakumeen eta gizonen berdintasuna

53. artikulua.- Kudeaketa publikoari buruzko informazioa.

Arlo honetan, gardentasunari buruzko gutxieneko betebeharrak honakoak dira:

- a) Kontratu guztiak publiko egingo dira, honako datu hauek adierazita: xedea, iraupena, lizitazio- eta esleipen-zenbatekoa, zein prozeduraren bidez egin den, zein bitartekoren bidez iragarri den, prozeduran parte hartu duten lizitatzailleen kopurua, esleipendunaren nortasuna eta kontratuaren aldaketak. Kontratuetan atzera egin eta kontratuari uko egiteko erabakiak ere argitaratu egin beharko dira.
- b) Kontratu txikiak sei hilabetean behin argitaratuko dira, modu agregatuan, eta

argitaratzen direnetik gutxienez 12 hilabetez emango da horien berri.

- c) Sektore publikoko kontratuei buruzko legerian aurreikusitako prozedura bakoitzaren bidez esleitutako kontratuek aurrekontuaren gainean zenbateko portzentajea suposatzen duten adierazten duten estatistika-datuak argitaratuko dira.
- d) Sinatutako hitzarmenen zerrenda, honako hauek adierazita: sinatzaileak, xedea, iraupena, aldaketak, prestazioak eta adostutako betebeharrak ekonomikoak –halakorik baldin badago–.
- e) Sinatzen diren kudeaketa-gomendioak ere argitaratuko dira, honako datu hauek adierazita: xedea, aurrekontua, iraupena, betebeharrak ekonomikoak eta azpikontratazioak (esleipendunak, esleipen-prozedura eta esleipenaren zenbatekoa adierazita).

54. artikulua.- Toki-erakundearen zerbitzurako langileei buruzko informazioa.

Arlo honetan, gardentasunari buruzko gutxieneko betebeharrak honakoak dira:

- a) Publiko egingo dira enplegu publikoaren eskaintzak, zenbateraino bete diren eta funtzionario eta lan-kontratupeko langileentzako hautaketa-prozesuak, deialdiak eta izendapenera arteko edo kontratua sinatu arteko egintza guzti-guztiak barne.
- b) Toki-administrazioek edo beste erakunde mota batzuek emandako ikastaro eta prestakuntza-programak.
- c) Sindikatu-ordezkaritzako organoak osatzen dituzten kideak eta horretarako liberatuta dauden pertsonen kopurua, berariaz aipatu beharko delarik zer ordu-kreditu duten eta erakunde bakoitzari pertsona horiek eragiten dizkieten zuzeneko kostuak.
- d) Lanpostuen zerrendak ere argitaratu egingo dira, webgunean edo egoitza elektronikoan; baina antolamendu-tresna horren elementu adierazgarrienak laburtuko dituen taula sinoptiko bat jaso beharko da.
- e) Bateragarritasun-adierazpenen arloan eskumena duen organoaren ebazpenak.

55. artikulua.- Informazio ekonomiko-finantzarioa eta aurrekontuei buruzko informazioa.

Arlo honetan, gardentasunari buruzko gutxieneko betebeharrak honakoak dira:

- a) Toki-erakundearen aurrekontuak oso-osorik, modu sinple, argi eta grafiko batean argitaratuko dira, partida nagusiak eta aurrekontuen betetze-maila eta ekitaldian zehar

- onartutako aurrekontu-aldaketak zertan diren jakiteko behar den informazioa adierazita.
- b) Argitaratu beharreko urteko kontuak eta kanpo-kontrolako organoek horiei buruz egiten dituzten kontu-auditorien eta fiskalizazioen txostenak.
 - c) Aurrekontu egonkortasunerako eta finantza-jasangarritasunerako helburuak betetzeari buruzko informazioa.
 - d) Diru-sarrera eta gastuei buruzko oinarritzko informazioa.
 - e) Hornitzaileen ordainketaren arloko berankortasunaren gaineko legeria betetzeko epeak.
 - f) Beren jabetzakoak diren ondasun higiezin zerrenda, bai eta beste batzuen ere, beren jabetzakoak izan ez arren haien gaineko eskubide errealeen bat badute. Eta lagapenik egin bada, zein erakunderi laga zaizkion.
 - g) Kontzeptu guztiak hartuta toki-erakundeko ordezkari politikoek eta zuzendaritzako langileek jasotzen dituzten ordainsariak eta kargua edo eginkizuna utzi ostean jasotzen dituzten kalte-ordainak –halakorik izanez gero–.

56. artikulua.- Informazioaren berrerabilpena.

1.- Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeek informazio publikoa berrerabil dadin bultzatuko dute, toki-erakundeen esku dauden eta nahi erara erabiltzeko diren datuak zilegi diren helburuekin balia ditzaten, betiere erabilera hori administrazio publikoaren jardura bat bada eta sektore publikoko informazioa berrerabiltzeari buruz aplikatu beharreko araudiarekin bat etorri burutzen bada.

2.- Berrerabilpena da toki-erakundeen esku dauden datuak eta informazioa herritarrek erabiltzea helburu komertzial edo ez-komertzialekin, betiere erabilera hori administrazio publikoaren jardura bat ez bada eta arlo horretan aplikatu beharreko legerian aurreikusitakoarekin bat etorri burutzen bada.

3.- Berrerabilpenaren helburuek bat etorri beharko dute, halaber, aplikatu beharreko araudi orokorrean ezarritako helburuekin.

4.- Araudi orokorrak eta EAEko araudiak informazio publikoa berrerabiltzeko baldintzak ezarriko dituzte. Edonola ere, zehaztutako kasuetan izan ezik, Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeek datuak nahi erara berrerabiltzea bultzatuko dute, aurrez eskaerarik egin beharrik izan gabe, eta berrerabilpen hori inolako baimenak eskuratzearen mende utzi gabe.

57. artikulua.- Gardentasunaren ataria eta kanal anitzeko sistema.

1.- Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeek gardentasunaren atari bat sortu ahal izango dute beren egoitza elektronikoetan edo erakunde-webgunetan, herritarrek eta erakundeek titulu honetan ezarritako gardentasun-betebeharren ondorioz publikoa den informazio oro eta toki-erakundeak eman nahi duen informazio guztia eskuratzeko.

2.- 20.000 biztanle baino gehiagoko toki-erakundeek derrigor izan beharko dute gardentasun-atari bat. Betebehar hori lege hau indarrean sartu eta gehienez ere bi urteko epean gauzatu beharko da.

3.- Toki-erakundearen beraren erregelamendu bidez gainera, informazioa herritarren artean zabaltzea eta herritarren partaidetza bultzatuko duten kanal anitzeko sistemak paratu ahal izango dira.

III. KAPITULUA.- INFORMAZIO PUBLIKOA ESKURATZEARI ETA ERREKLAMAZIO-ORGANOARI BURUZKO PRINTZPIOAK.

58. artikulua.- Informazio publikoa eskuratzeari buruzko printzipioak.

1.- Pertsona fisikoek, pertsona juridikoek, erakundeek eta lege honetan ezarritakoaren arabera eratutako plataforma eta sareek eskubidea izango dute informazio publikoa eskuratzeko, eta eskubide hori gauzatu da arlo hau arautzen duen legeria orokorrean ezarritako eran eta lege honetan eta kasuan kasuko udal-erregelamenduetan aurreikusitakoarekin.

2.- Informazio publikoa eskuratzeko eskubidea baliatzeari dagokionez, legeria orokorrak ezartzen dituen mugak era murriztailean interpretatuko dira, eta betiere ondo ebaluatu ondoren, alde batetik, aipatzen diren interes publiko eta pribatuari eragindako ustezko kalteak eta, bestetik, eskatutako informazioa zenbateraino den garrantzitsua edo muntaduna, eta zenbaterainoko beharra dagoen gobernuaren ekintzaren nolabaiteko arakatze demokratikoa egiteko.

3.- Informazio publikoa eskuratzeko eskubidea, toki-botere publikoen eta erakunde horien arduradun publikoen kontu-ematearen kontrol demokratikorako beharrezko den aldetik, antiformalismoan eta garapen-samurtasunean oinarritutako prozeduren bidez baliatuko da, eta,

edonola ere, eskubide hori berariaz ukatzen denean –legeria orokorrean aurreikusitako mugak aplikatzearen ondorioz edo datuak babesaren inguruko legeriaren arabera, datu pertsonalei zuzenean eragiten dielako–, orduan, arrazoibideak oinarri sendoagoak izan beharko ditu.

4.- Eskuratu nahi den informazio publikoan datu pertsonalak agertzen badira, informazio publikoa eskuratzearen inguruko araudia aplikatuko da, salbu eta datu pertsonal guztiak informazioa eskatu duenari buruzkoak badira. Informazioa eskuratzea onartzen bada, informazioa oso-osorik eskuratu ahal izango da.

5.- Bereziki babestutako datu pertsonalak eskuratzeari dagokionez, datuak babesteko legerian aurreikusitakoari egingo zaio men.

6.- Informazio eskaera organoaren antolamendu, funtzionamendu edo jarduera publikoari buruzkoa denean, informazio publikoa eskuratzeako eskubideari emango zaio lehentasuna.

7.- Gainerako kasuetan, eskatutako informazioan bereziki babestu beharreko daturik agertzen ez denean, informazioa inoren esku jarri aurretik, haztatu egingo dira –behar bezala arrazoituta– informazio publiko hori zabaltzeak duen interes publikoa eta ukitutako pertsonen eskubideak, batez ere datu pertsonalak babesteko duten funtsezko eskubidearen ingurukoak. Haztapenerako, legeria orokorrean ezarritako irizpideak hartuko dira kontuan.

8.- Nolanahi ere, aurreko paragrafoetan xedatutakoa ez da aplikatuko baldin eta, aurretik, toki-erakundeak datu pertsonalak disoziatzen baditu, halako moldez non ezinezkoa gertatzen den ukitutako pertsonak zein diren identifikatzea.

59. artikulua.- Gardentasunaren kontrolaren arloan eskumena duen organoaren aurreko erreklamazioak.

1.- Informazio publikoa eskuratzeako eskubidea berariaz edo isilbidez ukatzearen ondorioz administrazioarekiko auzi-errekurtsoa aurkeztu aurreko erreklamazioak Euskal Autonomia Erkidegoko gardentasunaren eta informazio publikoa eskuratzeako eskubidearen kontseilu edo agintaritza independenteak edo kasuan kasuko legerian aurreikusten den antzeko organoren batek aztertu eta ebatziko ditu.

2.- Organo horrek organoa bera sortzeko araudiak esleitzen dizkion eginkizunak izango ditu,

toki-erakundeei dagokienez, eta, zehatz esanda, publikotasun aktiboarekin, informazio publikoa eskuratzeko eskubidearekin eta gobernu onarekin lotutako guztiak.

3.- Bermatu egingo da euskal udalen elkarten artean ordezkariarik handiena duenak ordezkari izatea gardentasunaren eta informazio publikoa eskuratzeko eskubidearen kontseiluaren edo agintaritzaren independentearen egituraren.

IV. KAPITULUA.- HERRITARREN PARTE-HARTZEA.

Lehenengo atala: Xedapen orokorrak.

60. artikulua.- Xedea.

1.- Kapitulu honen xedea da Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeen gobernu- eta administrazio-eginkizunak betetzeak berekin dakartzan arauak eta plangintza- eta erabakitze-tresnak egiteko prozesuan pertsonen eta erakundeen edo elkarten benetako parte-hartzea bermatzeko baldintzak arautzea.

2.- Herritarrek bakarka edo taldeka hartu ahal izango dute parte, lege honetan aurreikusten diren eta kasuan kasuko udal-ordenantzek, halakorik bada, ezartzen dituzten tresna eta bideei jarraituz.

61. artikulua.- Herritarren parte-hartzea eta tokiko autoantolaketarako ahala.

Herritarrek parte hartzeko moduak, prozedura eta organoak lege honetan ezarritakoaren arabera aukeratuko dira, udalen araugintza-ahalaren eta autoantolaketarako ahalaren bitartez, eta, horrela, sustatuko dute herritarrek politika publikoetan eta tokiko bizitza publikoko gaietan berdintasun-baldintzetan parte hartzea eta parte-hartze hori eraginkorra eta benetakoa izatea. Parte hartzeko modu horiek ez dute inolaz ere gutxituko oinarrizko legerian eta lege honetan araututako ordezkari- eta gobernu-organoen erabakitzeko ahalmena.

62. artikulua.- Herritarren parte-hartzearen helburua eta parte hartzeko eskubidea baliatzea.

1.- Kapitulu honetan herritarren parte-hartzea arautzen da, eta helburu nagusia du arau-esparru bat ezartzea, eta, hartara, bideak eskaintzea herritarrek modu aktibo eta errealean sar daitezen politika publikoak identifikatu, bultzatu, gauzatu eta ebaluatzeko lanean zuzentasuna,

egokitasuna eta eraginkortasuna hobetzeko prozesuetan; arau eta planak egiteko prozesuetan, eta, orobat, administrazio-prozeduretan eta tokiko gobernu-organoen erabakietan.

2.- Kapitulu honetan jasotako aurreikuspenek EAEko udalak eta haien erakunde instrumentalak behartzen ditu soil-soilik, legezko arau-esparru den aldetik, partaidetzako prozesuren baterako deialdia egiten den kasuetan.

3.- Edonola ere, erakundeek edo herritarren plataforma, foro edo sareek partaidetzarako proposamenen bat aktibatzen badute eta toki-erakundeek hori aurrera ez eramatea erabakitzen badute, horretarako arrazoiak azaldu beharko dituzte, lege honetan ezarritako eran.

4.- Partaidetzako prozesuetan honako pertsona, erakunde edo taldeek hartu ahal izango dute parte, lege honetan ezarritako eran:

- a) Kasuan kasuko udalerrian erroldaturik dauden pertsonak, salbu eta legeak euskal herritarren kondizioa izatea exijitzen badu eta, beraz, hautesle-erroldan inskribatuta egotea.
- b) Udalerrian bizi diren pertsonak, nahiz eta aldi baterako izan, lege honetan adierazten den eran.
- c) 18 urte baino gutxiagoko eta 16 urte baino gehiagoko pertsonak lege honetan ezarritako eran soil-soilik.
- d) Erakundeen Erregistroan gobernu-maila bakoitzean inskribaturik dauden eta irabazi-asmorik ez duten erakunde, elkarte, gizarte-antolakunde edo taldeak.
- e) Sindikatuek, enpresa-elkarteek, elkargo profesionalek, zuzenbide publikoko korporazioek edo legeak berariaz onartutako beste edozein erakunde-motak.
- f) Herritarren plataforma, foro edo sareek egoera jakin baterako sortu direlako nortasun juridikorik ez badute, betiere lege honetan jasotako eskakizunak betetzen badituzte. Herritarren plataforma, foro edo sare horiek birtualak ere izan ahalko dira.

5.- Lege honetan ezarritakoa gorabehera, udal-erregelamendu, -ordenantza edo -akordioek herritarren parte-hartzea gauzatzeko mota zehatzak ezarriko dituzte.

6.- Partaidetzako prozesuetan ahalegina egingo da gizon eta emakumeen parte-hartzea orekatua izateko, aztergai diren kontuetan genero-ikuspegia txertatzeko.

7.- Lege honetan aurreikusitako ondorioetarako, herritarren erakundetzat joko dira toki-erakunde bakoitzeko Parte Hartzerako Herritarren Erakundeen Erregistroan inskribaturikoak. Erregistro horietan inskribatuta ez egoteak ez die herritarren plataforma, foro edo sareei toki-erakundeek partaidetzako prozesuetarako deialdietan parte hartzea galaraziko, baldin eta irauteko asmorik gabe sortu badira errealitate sozialaren alderdi jakin bat lantzeko eta politika zehatz bat aplikatu edo martxan jartzen parte hartu edo laguntzeko. Parte-hartze hori lege honetan eta hura garatzeko uda-ordenantza, -erregelamendu eta -akordioetan ezarritako eran gauzatuko da.

Bigarren atala: Partaidetzako prozesuak.

63. artikulua.- Parte-hartzea gauzatzeko informazioa.

1.- Arau orokor gisa, itulu honetan ezarritako aurreikuspenen arabera, EAeko toki-erakundeek eta haien erakunde instrumentalek beren jardun-arlo edo eremuetako edozeinetan izapidetzen diren erabaki-prozedurei buruzko informazioa jasotzeko eskubidea bermatuko diete partaidetzako prozesu batean parte hartzen duten biztanle eta herritar-erakunde guztiei.

2.- Herritarren parte-hartzea errazteko, hain juxtu, toki-erakundeek eta haien erakunde instrumentalek, bakoitzak bere jardun-arlo edo eremuaren bitartez, publiko egingo dute izapidetzea dagozkien erabakitze-prozesuei buruzko informazioa. Horretarako, zinegotzigo bakoitzak herritarren eta herritar-erakundeen eskura jarriko ditu edonolako partaidetzako prozesutan jorratzen ari diren gai guztiei buruz iritzi politiko oinarritu bat osatzeko eta zertan diren jakin ahal izateko behar diren datuak eta informazioa.

3.- Partaidetzako prozesuren baterako deialdia egitea erabakiz gero, Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeek beren esku dauden neurriak hartuko dituzte desabantaila-egoeran dauden pertsona edo kolektiboek, baldintza txarretan edo egoera bereziki larrian daudenean, informazioa eskuratu dezaketela bermatzeko. Zehatz esanda, herritar guztiek informazioa bitarteko telematikoen bidez eskuratu ahal izatea bermatuko dute, behar den euskarri eta laguntza teknikoaren bidez, betiere, dauzkaten giza baliabideen eta baliabide materialen eta teknikoaren arabera.

4.- Informazioan datu pertsonalak ere agertzen direnean, datuak babesteko legeriak

horretarako aurreikusten duenari egingo zaio men. Edonola ere, datu pertsonalak kentzea ezinezkoa denean, informazioa argitaratu aurretik disoziatu egingo dira.

64. artikulua.- Partaidetzazko deliberazio-prozesuak. Kontzeptua.

1.- Partaidetzazko deliberazio-prozesuen xedea da toki-erakundeak modu aktiboan entzutea eta erabakitze-prozesu baten barruan edo politika publiko bat formulatu eta erabakitzeko esparruaren barruan gauzatutako eztabaida publikoan agertu diren argumentu eta arrazoiak erkatzea.

2.- Lege honetan araututako partaidetzazko deliberazio-prozesuak hainbat momentutan egin daitezke: identifikatzeko momentuan, tokiko politika publikoak diseinatu, egin edo garatzeko prozesuan edo-eta eragin edo garrantzi berezia duten edo izan dezaketen erabakitze-prozesuen barruan. Orobat prozesu horietara jo ahal izango da aipatutako politika publiko edo erabaki horiek burutzeko fasean eta halakoak ebaluatu edo arakatzerakoan.

65. artikulua.- Partaidetzazko deliberaziorako akordioak.

1.- Partaidetzazko deliberazio-prozesuak kasuan kasuko arau-proposamen, politika publiko edo eztabaidatu edo hausnartu nahi den gai zehatzaren arabeko forma eta ezaugarriak izango ditu, genero-ikuspegia ere kontuan izanda. Elementu horiek zehaztu baino lehen, kontsulta egin ahal izango zaie herritarren erakundeei, halakorik bada, edo, gutxienez, deliberazio-prozesua sustatu duten pertsona edo erakundeei.

2.- Aurreko paragrafoan adierazitako ondorioetarako, prozesu bakoitzerako partaidetzazko deliberaziorako akordio bat onartu beharko du udalerriak. Akordio horretan, alderdi hauek zehaztuko ditu:

- a) Deliberazio-prozesuaren mota eta izaera.
- b) Deliberazioaren gaia.
- c) Gehieneko parte-hartzaile kopurua.
- d) Parte-hartzaileen kondizioa (norbanako gisa edo erakunde, plataforma, foro edo sareren baten ordezkari gisa jarduten duten) eta hautaketarako irizpideak.
- e) Prozesuaren gehieneko iraupena.
- f) Ondorioak ateratzeko formatua.

g) Kasuan kasuko gobernu-mailen izenean prozesua zuzentzeko ardura izango duten pertsonak.

h) Toki-erakundeari akordioan aipatu beharrekoa dela iruditzen zaion beste edozer.

3.- Prozesu bakoitzean zer erakundek parte hartuko duen erakunde eskudunak erabakiko du partaidetzazko deliberaziorako akordioan aurreikusitakoaren arabera eta lege honetan eta hura garatzen duten ordenantza, erregelamendu edo akordioetan ezarritakoarekin bat.

4.- Deliberazio-prozesuan politika publikoaren gaian adituak diren pertsonak parte hartu ahal izango dute, eta, azaleratu diren sentsibilitate eta irizpideen arabera, posizio guztiak aldezteko adituak aukeratuko dira. Era berean, aditu batek baino gehiagok hartu behar badute parte, haiek aukeratzekoan kontuan izan beharko da emakume eta gizonen arteko oreka.

5.- Edonola ere, sektoreko legeriak edo tokiko araudiak esparru material jakinetan ezarritako organo, tresna, prozedura edo partaidetzako prozesurako kanalak kontuan izan beharko dira, eta entzun egin beharko zaie, partaidetzazko deliberaziorako akordio bat egin beharra eskatzen duten herritarren partaidetzako prozesu guzti-guztietan.

66. artikulua.- Partaidetzako prozesuaren ekimena eta garapena. Prozesuaren eraginkortasuna.

1.- Partaidetzako prozesuaren ekimena eta garapena arautuko dira tokiko araugintzarako ahalaren edo osoko bilkuraren akordioaren bidez eta lege honetan ezarritakoarekin bat.

2.- Prozesu horietan, udal-erabaki guztiek arrazoituak behar dute izan, batez ere toki-erakundeak partaidetzazko deliberazio-prozesuaren ondorioetatik aldentzea erabakitzen duen kasuetan.

Hirugarren atala: Toki-erakundearen arau-mailako xedapenak egiteko prozesuetan parte hartzea.

67. artikulua.- Ordenantzak eta erregelamenduak abiarazi, egin eta onartzeko ekimena.

1.- Herritarrek, erakundeek eta elkarteek, eta bai plataforma eta sareek akordioak, ordenantzak eta toki-erregelamenduak egiteko ekimena proposatu ahal izango dute (udal-gobernuak bideragarri diren baloratu dezan), eta ordenantza- eta erregelamendu-proiektuen testu artikulatuak aurkeztu ahal izango dituzte, aplikatu beharreko araudiek murriztutako eremuetan izan ezik.

2.- Tokiko gobernu-batzarrak edo, halako organorik ez duten udalerrietan, alkateak baloratuko ditu proposamenak, eta aztertuko du ea bateragarria den aginte-planarekin, eta, horren arabera, bidezko deritzona erabakiko du. Proiektuaren ekimena abiaraztea edo izapidetze ukatuko bada, arrazoitu egin beharko da, eta hura sustatu duten pertsona edo erakundeei, banan-banan jakinarazi.

3.- Aurreko paragrafoetan aurreikusitako ekimenak osoko bilkuran eztabaidatu beharko dira, eta, ezinbestekoa izango da legezketasunari buruzko txostena, gaiaren arabera Idazkaritzak edo Kontu-hartzailetzak eman beharko duena.

4.- Herritarrek herri-ekimena ere baliatu ahal izango du, akordio-, ordenantza- edo erregelamendu-proiektuak aurkezteko. Mota horretako ekimenak baliatzeko gutxieneko sinadura kopuru bat beharko da: udalerrian 5.000 biztanle baino gehiago bizi badira, biztanleen % 10en sinadura beharko da; 5.000 edo gutxiago bizi badira, orduan, % 20ena; eta bi kasuetan sinadura gutxiagorekin nahikoa izango da, baldin eta herritarren parte-hartzeari buruzko ordenantzetan edo erregelamenduetan hala ezartzen bada.

68. artikulua.- Herritarren parte-hartzea, udal-aurrekontuetan gastu publikorako konpromisoak identifikatzeko.

1.- Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeek deliberazio publikorako prozesuak abiarazi ahal izango dituzte, erakundeak hurrengo urteko aurrekontuak prestatzen hasi behar denean gastuaren inguruko erabaki edo alderdi puntual batzuk zehazteko.

2.- Diru-sarrera publikoei buruzko erabakiak ez dira deliberazio-prozesuen xede izango.

3.- Aurrekontuen inguruko deliberazio-eremuetan deliberazio-prozesuren bat abiarazteak ez dio eragiten toki-erakundeak aurreikusitako defizit, zor publiko eta gastu-arauaren gaineko helburuak bete behar izateari, ez eta berankortasunaren inguruko legerian hornitzaileei ordaintzeko batez besteko epeari ere.

4.- Tokiko araugintzarako ahalaren bidez edo udal-akordioaren bidez, partaidetzako prozesu mota horren forma, prozedura eta edukia ezarriko dira.

Laugarren atala: Herritarren partaidetzarako tresnak.

69. artikulua.- Herri-galdeketak.

1.- Estatuko legeriarekin bat, alkateek, osoko bilkurak gehiengo osoz hala erabaki ondoren eta estatuko gobernuaren baimenarekin, herritarren edo komunitatearen interesarentzat garrantzi handia daukaten gaiet buruzko iritzia galde diezaizokete herriari baldin eta gaiok udalaren eskumenekoak eta toki-administrazioaren ingurukoak badira. Tokiko ogasunari dagozkion gaiez, ordea, ezin izango da galdeketa egin. Prozedurak, baldintzak eta bermeak erregelamendu bidez ezarriko dira, lege honetan ezarritakoaren arabera.

2.- Udalerriaren araugintzarako ahalaren bidez eta lege honetan aurreikusitakoarekin eta erregelamenduetan ezartzen denarekin bat, kontsulta horiek nola baliatu garatuko da.

3.- Alkateak egingo ditu mota horretako herri-galdeketa-egialdiak, osoko bilkurak hala erabaki ondoren. Bertan, gutxienez, hauek jasoko dira: galdeketa-gaiari buruzko xedapenaren testu osoa, galdeketa-gai diren itauna(k) eta galdeketa noiz egin behar den; galdeketa-deialdia kasuan kasuko lurralde historikoaren boletín ofizialean argitaratu eta hurrengo 30 eta 60 egunen artean egin beharko da. Udalaren erantzukizuna izango da deialdia tokiko hedabideetan albat gehien zabaltzea.

4.- Udal-talde politikoen ekimenak gorabehera, lehenengo paragrafoan aipatzen diren herri-galdeketa eskabideak osoko bilkuraren oniritzipean jarri beharko dira, abiapuntua herritarren ekimena izan bada. Ekimena, udalerririk 5.000 biztanle baino gehiago baditu, gutxienez auzotarren % 10ek sinatu beharko dute; eta 5.000 biztanle edo gutxiago baditu, auzotarren % 20k.

5.- Salbuespen gisa eta kontsulta-prozesuaren gaiaren arabera, udalerrian bizi diren atzerritarrek eta bozketa hasten denean gutxienez 16 urte duten adin txikikoek ere hartu ahal izango dute parte. Horrelakoetan, boto-emateen errolda biztanleen udal-erroldarekin osatuko da, eta toki-erakundeko idazkaritzaren ardura izango da egokitzapen hori egitea.

70. artikulua.- Sektoreko edo lurralde-eremu mugatuetako kontsultak.

1.- EAEko udalerriek, gaiaren edo xede duten lurralde-eremuaren arabera, herritarren zati bati bakarrik bideratutako kontsulta bereziak egin ahal izango dituzte.

2.- Sektoreko kontsultatzat hartzen da arazo jakin bati buruz egiten dena eta herritarren zati bati bakarrik edo udalerriko biztanleen zati bati bakarrik eragiten diona.

3.- Lurralde-eremu bateko kontsultatzat hartzen da udalerrriaren zati batean bakarrik egiten dena, dela auzo batean, dela toki-erakunde txiki batean, dela udal-barruti batean.

4.- Kontsulta horietarako deialdia egitea alkateari dagokio, behin osoko bilkurak gehiengo osoz onartu ondoren.

5.- Kontsulta horietan, gaiaren arabera, udalerrian errolaturiko atzerritarrek eta 16 urtetik gorako adin txikikoek ere hartu ahal izango dute parte.

6.- EAEko udalerriek, ordenantza, erregelamendu edo, halakorik izan ezean, osoko bilkuraren akordio bidez, bozketari, zenbaketari eta prozesuaren kontrolari eragiten dioten prozedurazko alderdiak ezarri ahal izango dituzte, bai eta izaera teknikoko beste kontu batzuk ere.

7.- Edonola ere, bermatu beharko da prozesu horietan errespetatu egiten direla aniztasun politikoaren eta inpartzialtasunaren printzipioa, eta zaindu egiten dela botoa berdintasun-baldintzetan emateko eskubidea. Alkatearen eskumena izango da printzipio horiek guztiz errespetatzen direla zaintzea eta prozesuak behar bezala burutzen direla bermatzeko neurriak hartzea.

8.- Prozesu horietan, ahal dela, sistema elektronikoa erabiliko da bozketarako, baldintzek botoa paperean ematea exijitzen ez badute, behintzat.

9.- Toki-erakundeko idazkaritza izango da prozesu horiek taxutzeko organo eskuduna, eta organo horrek emango du ateratako emaitzen fede.

71. artikulua.- Politika publikoei edo garrantzi bereziko erabaki publikoei buruzko toki-mailako herritar-kontsultak.

1.- EAEko toki-erakundeek politika edo erabaki publikoei buruzko toki -mailako herritar-kontsultak egin ahal izango dituzte.

2.- Kontsulta horiek bozketa bidez burutuko dira, baina botoa emateko epea 15 egunera artekoa izan ahalko da.

3.- Bozketa, ahal dela, prozedura telematiko edo elektronikoen bidez egingo da. Deialdia egiten duten toki-erakundeek erabilgarri dituzten baliabide guztiak jarriko dituzte parte hartzeko eskubidea duen edonork bere ikuspuntua azal dezan, berme guztiekin.

4.- Kontsulta horietan, xede duten gaiaren arabera, udalerrian erroldaturiko 16 urtetik gorako pertsonak hartu ahal izango dute parte.

5.- Kontsultaren gaia udalerraren eskumeneko politika publiko, erabaki edo gaietara mugatuko da. Ezin izango da diru-sarrera publikoekiko lotesleak diren alderdiei buruzko kontsultarik egin, ez eta aurrekontu-egonkortasunari eta finantza-jasangarritasunari eragiten dionik ere.

6.- Ordenantzak onartzeko prozesuetan, jendaurreko informazioaren aldiak, horrelako kontsultak egin ahal izango dira, ordenantza fiskalen kasuan izan ezik.

7.- Kasuan kasuko udal-ordenantzek edo erregelamenduek edo, halakorik izan ezean, osoko bilkuraren akordio bidez, bozketari, zenbaketari eta prozesuaren kontrolari eragiten dioten prozedurazko alderdiak ezarri ahal izango dituzte, bai eta izaera teknikoko beste kontu batzuk ere.

8.- Kontsultetako emaitzek ez dute, inolaz ere, izaera loteslerik izango toki-gobernuarentzat. Nolanahi ere, azken erabakia kontsulta irekian ateratako emaitzetatik aldentzen bada, berariaz arrazoitu beharko da zerk eragin duen akordio hori.

Bosgarren atala: Herritarren partaidetzako erakundeak.

72. artikulua.- Herritarrek parte hartzeko bestelako baliabideak.

1.- Lege honetan ezarritakoaren ondorioetarako, herritarren partaidetzako erakundetzat hartzen dira interes orokorrak edo sektorialak defendatzeko helburua duten eta beren jardura kasuan kasuko toki-erakundearen eremuan garatzen duten irabazi asmorik gabeko pertsona juridiko guztiak, forma juridikoa eta izaera edozein dutela ere.

2.- Lege honetan jasotako partaidetzako prozesuetan parte hartu ahal izateko, erakunde horiek herritarren partaidetzako erakundearen erregistroan inskribatuta egon beharko dute edo, bestela, esku-hartze eremuaren arabera, Eusko Jaurlaritzaren edo foru-aldundien herritarren

partaidetzako erakundeen erregistroan. Salbuespen gisa, eta betiere lege honek aurreikusten duenarekin bat, orobat hartu ahal izango dute parte prozesu horietan politika jakin bati erantzuteko eta aldi baterako soilik sortzen diren plataforma, foro edo sareek.

3.- Herritarren partaidetzako erakundeen erregistroetako edozeinetan inskribatuta egoteak (jardun-arloaren arabera, batean edo bestean egongo dira) behar besteko aintzatespena emango die erakunde horiei kasuan kasuko toki-erakundearen aurrean solaskide izateko, lege honetan ezarritako eran eta, kasuaren arabera, partaidetzazko deliberaziorako akordiorik onartzen bada, halakoetan ezarriko den eran.

4.- Herritarren partaidetzako erakundeek zer sektoretan eta lurralde-eremutan jardun nahi duten zehaztu beharko dute, erregistroan inskribatzeko momentuan.

73. artikulua.- Herritarren partaidetzako erakundeen erregistroaren gaineko arauak.

1.- Toki-erakundeetan herritarren partaidetzako erakundeen erregistroa sortu ahal izango da. Toki-erakundeen erregistroek soilik balioko dute beren lurralde-eremuan eta erakundearen eskumenetarako. Edonola ere, posible izango da autonomia erkidegorako edo lurralde historikorako eratzen diren erregistrora edo erregistroetara toki-erakundeen erregistroan egiten diren inskripzioen kopia igortzea.

2.- Herritarren partaidetzako erakunde bat udalaren, foru-aldundiaren edo Eusko Jaurlaritzaren erregistroan inskribatuta badago, udalerriko deliberazio-prozesuan parte hartzeko interesa agertu ahal izango du, dagokion toki-erakundeari aurrez hala jakinarazita, betiere jardun-arloa bat badator eta deialdia egin duen toki-erakundeak egokitzen jotzen badu partaidetzazko deliberaziorako akordioan.

3.- Toki-erakundeen erregistroa, foru-aldundien eta autonomia erkidegoko erregistroak bezala, gai edo sektoreka antolatuko da; eta herritarren partaidetzako erakundeak jardun nahi duten eremuaren edo eremuen arabera bati edo besteari atxikiko zaizkio. Era berean, herritarren partaidetzako erakundearen sustatzaileen datuak ere jasoko dira, sexu-aldagaia barne. Gaiaren araberako atxikipen horren xedea da sortzen diren deliberazio-prozesuetan parte-hartzea erraztea.

4.- Helburu jakin batekin eta aldi baterako sortzen diren plataforma, foro eta sareek ez dute

erregistroan inskribatu beharrik izango. Nolanahi ere, lege honetan araututako prozesuetan parte hartu nahi badute, aurrez jakinarazi beharko diote toki-erakundeari edo dagokion erregistroari zeintzuk diren sustatzaileak –haien NANA edo nortasun-agiriak aurkeztu beharko dituzte–, jakinarazpenetarako helbidea non duten, eta, zehazki, zer gai edo eremutan jardun nahi duten.

5.- Herritarren partaidetzako erakundeen erregistrorik ez duten toki-erakundeetan, prozesu horiek arautzen dituzten ordenantzetan, erregelamenduetan edo, kasuaren arabera, osoko bilkuraren akordioetan bestelako sistema alternatiboak aurreikusi ahal izango dira partaidetzako prozesuetarako deialdia egiten denean erakunde horien partaidetza bideratzeko.

VII. TITULUA.- TOKIKO POLITIKA PUBLIKOEN EUSKAL KONTSEILUA.

75. artikulua.- Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseilua.

Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseilua sortzen da EAEko udalerrien eta autonomia- eta foru-erakundeen arteko lankidetzaren harremanak gauzatzeko helburua izango duen erakunde-instituzio gisa, tokiko gobernu-eremuari eragiten dieten politika publikoak diseinatu, prestatu, burutu eta ebaluatzeko prozesuetan udalerrien interesak aitortu eta aintzat hartuko direla bermatzeko.

Kontseiluaren eskumena izango da, halaber, Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde komunei dagozkien eskumenen gaineko erabakiak hartzea, baldin eta EAEko udalerrien eskumen propioen esparru materialari eragiten badiete.

76. artikulua.- Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseiluaren izaera.

1.- Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseilua da udalerriek Euskal Autonomia Erkidegoko erakundeetan ordezkari izateko eta parte hartzeko erakunde-instituzioa, eta eginkizun nagusia du beste erakundeek toki-autonomia guztiz errespetatzen dutela bermatzea.

2.- Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseilua Eusko Jaurlaritzako Lehendakariari atxikita egongo da, aurrekontuarekin zerikusia duten ondorioetarako bakarrik.

3.- Eskumenak aurrera eramateko, autonomia organiko eta funtzionala du. Antolaketako eta

funtzionamenduko araudi propioa onartuko du Kontseiluak, eta lege honetan aurreikusitakoak garatuko dira araudi horretan.

77. artikulua.- Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseiluaren osaera.

1.- Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseiluak Lehendakaria izango du buru, edo hark eskuordetutako Eusko Jaurlaritzako sailburua.

2.- Lehenengo lehendakariordearen kargua txandaka beteko dute, urtebeteko alditan, Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako diputatu nagusiek, edo haiek eskuordetzen dituztenek. Lehenengo urtean kargua zeini dagokion zozketa bidez erabakiko da, eta bigarren txanda ere berdin erabakiko da.

3.- Bigarren lehendakariordearen kargua ordezkaritza handiena duen EAEko udalerrien elkartean unean uneko lehendakariak beteko du.

4.- Kontseiluaren idazkari-lanak toki-administrazioekiko harremanen arloko eskumenak esleituak dituen sailburuordetzako goi-kargudunen batek egingo ditu.

5.- Eusko Jaurlaritzak, foru-aldundiek eta EAEko udalerriek kide kopuru berbera izango dute Kontseiluan. Hasiera batean, Eusko Jaurlaritzak sei kide izango ditu; foru-aldundi bakoitzak, bi, eta EAEko udalerrri eta toki-erakundeek, sei. Kontseiluaren araudiak, betiere erakundeen arteko paritateari eutsiz, kideen kopurua aldatu ahal izango du, eta, era berean, haiek aukeratzeko modua ezarriko du; baina Eusko Jaurlaritzaren eta foru-aldundien ordezkariak Lehendakariak edo diputatu nagusiak izendatuko ditu, dagokien gobernu-kontseiluaren proposamenean oinarrituta. Udal-ordezkariak Lehendakariak izendatuko ditu, ordezkaritza handiena duen EAEko udalerrien elkarteak proposatuta, eta, edonola ere, alkate edo zinegotzi izan beharko dute. Toki-ordezkariak aukeratzeko lehentasuna emango zaie lurralde-irizpideari, genero-irizpideari eta tamaina desberdinetako udalerrien presentzia zaintzeari.

6.- Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseiluak dagozkion eginkizunak aurrera eramateko behar beste baliabide eta bitarteko izango du, ondo funtzionatuko duela bermatzeko. Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseiluko lanpostuak irekita egongo dira erakundearen ordezkaritza duten hiru gobernu-mailetakoko enplegatutako publikoentzat.

78. artikulua.- Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseiluaren eginkizunak.

1.- Kontseiluak eginkizun hauek izango ditu:

- a) Autonomia-erkidegoak sustatutako planak eta programak egiten parte hartzea, udalerrien eskumen propioei eragiten dietenean. Plan eta programa horiek udalen eskumenetan izan dezaketen eraginari buruzko txostenak egingo dituzte, eta legezkotasun- eta egokitasun-irizpideetan oinarritutako iritziak emateko aukera ere izango dute. Txostenak ez dira lotesleak izango.
- b) Euskadiko Tokiko Gobernuen Batzordeak Euskal Autonomia Erkidegoaren barruan udalerrien eskumen propioei eragiten dien araugintza bultzatzeko onartutako proposamenak bideratzea, betiere udalerrien eskumenak arautzen dituen araudian ezarritako baldintzetan.
- c) Administrazioen arteko elkarlana sustatzea, eta beste horrenbeste egitea autonomia-erkidegoko administrazioaren, foru-aldundien eta tokiko administrazioen arteko informazio-trukatzearekin.
- d) Udalerrien eskumenei eragiten dieten politika publiko sektorialez eztabaidatzea eta denen artean lantzea, eta dauden gobernu mailetan zer nolako eragina duten ikustea.
- e) Lankidetzarako eta, beharrezkoa bada, koordinaziorako sistemak sustatzea, dauden gobernu mailetakoko politika publikoen kudeaketa integratua izan dadin.
- f) Egoeraren batean toki-autonomiari kalte egiten zaiola uste bada, eta Konstituzio Auzitegian konstituziokontrakotasuneko errekurtsioa eskumen-gatazka edo toki-autonomiaren defentsaren inguruko gatazka aurkeztu behar bada, gai horren inguruko jarrera azaltzea.
- g) Lege honen 80. artikuluan aurreikusitako azterlan eta proposamenei buruzko irizpena ematea eta, egoki iritziz gero, onartzea.
- h) Lege honetan berariaz ematen zaizkion eginkizunak.

2.- Akordioak hartzeko gehiengo soila beharko du Kontseiluak, baina balioko badute, gobernu-maila guztietako ordezkari diren kideek egon behar dute gehiengo horretan.

79. artikulua - Euskadiko Tokiko Gobernuen Batzordea. Izaera eta osaera.

1.- Euskadiko Tokiko Gobernuen Batzordea sortzen da, alerta goiztiarreko organo gisa. Batzorde horren helburu nagusia izango da Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio

Orokorren ekimenez burutzen diren araugintza-prozesuetan toki-autonomia zaintzea, lege honek edo indarrean dagoen legeriaren gainerakoak udalerrii aitortutako eskumen propioei soil-soilik eragiten dieten kasuetan.

2.- Euskadiko Tokiko Gobernuen Batzordearen lehendakari izango da ordezkariarik handiena duen Euskadiko udalerrien elkartearen lehendakaria, edo hark eskuordetzen duena.

3.- Batzordea osatuko dute Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseiluko kide diren udal-ordezkariek eta beste hainbeste alkate edo zinegotzik, haiek ere ordezkariarik handiena duen Euskadiko udalen elkarteak aukeratutakoak. Batzordea osatuko duten kideak aukeratzeko prozesuan, lehentasuna emango zaie lurralde-irizpideari, genero-irizpideari eta tamaina desberdinetako udalerrien presentzia zaintzeari.

4.- Tokiko Gobernuen Batzordeak Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseiluari atxikitako baliabide material eta pertsonalak erabiliko ditu, nahiz eta organo autonomoa eta harekiko independentea izan.

80. artikulua.– Tokiko Gobernuen Batzordearen eginkizunak.

Tokiko Gobernuen Batzordearen helbururik behinena da udal-autonomia defendatzea, eta, horren barruan, udalerriek auto-antolaketarako daukaten gaitasuna aitortzea. Horretarako, eginkizun hauek izango ditu:

1.- Alerta goiztiarreko organo gisa jardungo du, eta helburu nagusia izango du Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorren ekimenez burutzen diren eta udalerrien eskumen propioei eragiten dieten araugintza-prozesuetan toki-autonomia zaintzea, salbu eta lege-mailako arauen batek bestelako prozeduraren bat agintzen dien izaera orokorreko xedapenen kasuan.

2.- Legeen eta legegintzako dekretuen aurreproiektuak prestatzen parte hartuko du 82. artikuluan ezarritako eran, eta Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorren eskumen-eremuan udalerrien eskumen propioei eragiten dieten araugintza bultzatzeko proposamenak aurkeztuko ditu, betiere udalerrien eskumenen gaineko araudian bertan ezarritako eran, lege honen 78.1.b artikuluan xedatutakoari jarraituz.

3.- Era berean, Euskadiko Tokiko Gobernuen Batzordearen eskumena da azterlanak eta proposamenak egitea, toki-erakundeetako kideen, behin-behineko langileen eta toki-erakundeen nahiz haien sektore publikoaren zerbitzura dauden langileen eta Estaturako gaikuntza duen funtzionarioen ordainsariak eta bertaratzei dagozkienak osotara hartu eta gehieneko mugak zehazteari buruz. Azterlan eta proposamen horiek Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseiluari aurkeztuko zaizkio, irizpena eman, eta, bidezko iritziz gero, onar ditzan.

4.- Tokiko Gobernuen Batzordeak azterlanak eta proposamenak egin ahal izango ditu tokiko zerbitzu publikoen egiazko kostua kalkulatzeko irizpideei buruz. Azterlan eta proposamen horiek Tokiko Politika Publikoen Euskal Kontseiluari aurkeztuko zaizkio, haien berri izan dezan. Era berean, proposamen horiek lurralde historikoek udalerrien parte-hartzea bideratzeko gaituko dituzten lurralde-organoetara bidaliko dira, edo, bestela, foru-aldundietara, lege honen 89. artikuluan aurreikusitako gomendioak egin ahal izan ditzaten.

5.- Tokiko Gobernuen Batzordeak azterlanak eta proposamenak egin ahal izango ditu aurrekontu-egonkortasunari buruzko araudian eta aplikatu beharreko gainerakoetan ezarritako plan ekonomiko-finantzarioak formulatzeko behar diren arauetara buruz. Azterlan eta proposamen horiek Herri Dirubideen Euskal Kontseiluari aurkeztuko dizkio, lege honen IX. tituluaren jasotako ondorioetarako.

6.- Eginkizun hauei buruzko akordio guztiak gehiengo soilaren bidez hartuko dira.

81. artikulua.- Euskadiko Tokiko Gobernuen Batzordearen funtzionamendua, alerta goiztiarreko organo gisa jarduten duenean.

1.- Tokiko Gobernuen Batzordean xedapen baten aurreproiektua edo proiektua erregistratzen denean, batzordeak nahitaezko txostena egin beharko du, jasotzen denetik hamabost eguneko epean. Eskaera bidaltzeko emandako aginduan txostena presazkoa dela esaten bada, behar bezala arrazoituta, txostena egiteko epea zortzi egunekoa izango da.

2.- Tokiko Gobernuen Batzordeak proposaturiko aldaketak bere horretan onartzen baditu Eusko Jaurlaritzako sail eskudunak, aurrera jarraituko du araugintza-prozedura tramitatzen, kasu bakoitzerako aurreikusitako eran.

3.- Proposatutako aldaketa guztiak edo batzuk onartzen ez badira, aldebiko batzorde bat

elkartzeko deia egingo da. Batzorde hori araugintza-proposamena egin duen administrazio sustatzaileak eta Tokiko Gobernuen Batzordeko hiru kidek osatuko dute.

4.- Bi ordezkariak ados jartzen ez badira, Eusko Jaurlaritzako sailak prozedura tramitatzen jarraituko du; baina txosten arrazoitu bat egin beharko du Tokiko Gobernuen Batzordeak planteatutako aldaketa-proposamenak zergatik arbuiaut diren azaltzeko, eta berariaz adierazi beharko du ez diola toki-autonomiari eragiten, edo, hala bada, zenbateraino eragiten dion.

5.- Legeen edo legegintzako dekretuen aurreproiektuen kasuan, proiektu gisa onartutakoan, Legebiltzarrera bidaltzen den testuarekin batera aldaketen arbuioa justifikatzeko txostena eta Tokiko Gobernuen Batzordeak egindako bilerako edo bileretako aktak bidali beharko dira.

82. artikulua.- Udalerrien eskumen propioei eragiten dieten legeen eta legegintzako dekretuen aurreproiektuak prestatzen parte hartzea.

1.- Tokiko Gobernu Batzordeen txostena beharko dute, aurretik, lege honetan edo beste arau-xedapen batzuetan ezarritakoaren arabera udalerrien eskumen propioei berariaz eragiten dieten legeen edo legegintzako dekretuen aurreproiektuek. Ez da aurretiazko txosten hori beharko, ordea, lege-mailako arauen batek bestelako prozeduraren bat agintzen dien izaera orokorreko xedapenen kasuan.

Txosten hori egiteko epea hamabost egun baliodunekoa izango da, txosten-eskaera Tokiko Gobernuen Batzordearen Erregistroan jasotzen denetik aurrera.

2.- Tokiko Gobernuen Batzordeak txostena egin dezan araugintza-proposamen horiek prozeduraren zein momentu edo fasetan igorri behar zaizkion, kasu bakoitzean aplikatu beharreko araudia bereziak aginduko du.

3.- Behin arau-xedapenaren aurreproiektua edo proiektua erregistratu ondoren, berehala helaraziko zaio Euskadiko Tokiko Gobernuen Batzordeari, xedapenak euskal toki-erakundeen autonomian izan dezakeen eragina ebaluatzeko. Edonola ere, toki-autonomiari eragiten bazaio, udalerrien eskumen propioetan eragin zuzena duela ulertuko da.

83. artikulua.- Udalerriek parte hartzeko lurralde-organok.

Lurralde historikoetako foru-organoek lurralde-organoak eratu ahal izango dituzte dagozkien udalerrien parte-hartzea bideratzeko –halako moldez non, lurralde-eremu horren barruan ere, udalerrien interesak aitortu eta aintzatetsiko diren lurralde horretako udalerrien eskumen propioei eragiten dieten foru-arauak, foru-dekretuak, planak eta programak egiteko prozesuetan–, edo zenbait politika publikotan erakundeen arteko lankidetzeta eta elkarlana gauzatzeko eremu bat planteatzeko. Eginkizun horiek lehendik dauden organoei ere esleitu ahal izango zaizkie.

VIII. TITULUA: TOKIKO ZERBITZU PUBLIKOEN KUDEAKETA.

I. KAPITULUA: TOKIKO ZERBITZU PUBLIKOEN KUDEAKETA.

84. artikulua.- Tokiko zerbitzuen kudeaketa.

1.- Tokiko zerbitzu publikoak kudeatzeko araubide juridikoa eta erak udalak berak ezarriko ditu, araugintzarako eta autoantolaketarako ahalak baliatuz, horrek ezertan eragotzi gabe oinarrizko legeria, lege hau edo Eusko Legebiltzarraren beste edozein lege, eta lurralde historikoek onartzen dituzten foru-arauak.

2.- Toki-erakundeek zerbitzua ematen hasi aurretik onartu beharko dute zerbitzuaren gaineko araudia, eta, gutxienez, ondorengo kontuak arautu beharko dira: zerbitzua eskaintzeko moduak, zerbitzuaren egoera, finantzaketa eta erabiltzaileen eskubide eta betebeharrak.

85. artikulua.- Kudeaketa-erak.

1.- Tokiko zerbitzu-publikoak zuzenean kudeatu ahal izango dira, erakundeak berak eginkizun hori hartuta, edo horretarako sortutako beste erakunde edo elkarte batzuen bidez. Zeharka kudeatzeko aukera ere egongo da, indarrean den legerian eta, batez ere, une bakoitzean aplikatzekoa den kontratuen gaineko legerian aipatzen diren kontratu- edo lankidetzeta-bideak baliatuta.

2.- Zuzeneko kudeaketa ondorengo aukeretakoren batekoa izango da:

- a) Toki-erakundeak berak zerbitzua ematea.
- b) Erakunde publiko batek eskaintzea zerbitzua, dela erakunde autonomoa, dela enpresa-

erakunde publikoa.

- c) Tokiko merkataritza-sozietate baten bidez, bere sozietatearen kapitala titulartasun publikokoa bada.

3.- Enpresa-entitate publikoen edo titulartasun publikoa duen kapital sozialeko tokiko merkataritza-sozietateen bidezko zuzeneko kudeaketara jo ahal izango da, soilik, justifikazioko memoria baten bidez egiaztatzen denean kudeaketa-era hori jasangarriagoa eta efizienteagoa dela, eta, horretarako, errentagarritasun ekonomikoaren eta inbertsioa berreskuratzeari buruzko irizpideak hartu beharko dira kontuan.

4.- Osoko bilkurak enpresa-entitate publiko baten bidez edo titulartasun publikoa duen kapital sozialeko tokiko merkataritza-sozietate baten bidez kudeatzea onartu aurretik, zerbitzuaren kostuari buruzko eta jasotako laguntza teknikoari buruzko txostena egin beharko da.

5.- Kudeatzeko era aukeratzekoan, kontuan izan beharko da ahal publikoak gauzatzean edo tokiko interes orokorren zaintzan zuzeneko nahiz zeharkako partaidetza eragiten duten eginkizunak.

6.- Aipatu diren kudeaketako aukera horiek ondorengoak bete beharko dituzte: aplikatzekoak zaien Estatuko oinarritzko legeria, lege honetan aurreikusitakoa, eta kasuan-kasuan onartutako udal-araudia.

86. artikulua - Erakunde publiko instrumentalak.

1.- EAEko udalerriek, antolaketa-ahalak baliatuta, erakunde publiko instrumentalak eratu ahal izango dituzte udal-zerbitzu publikoak emateko edo beste edozein eskumen edo jarduera ekonomiko burutzeko, lege honetan ezarritakoari jarraituz.

2.- Udalerri batek plan ekonomiko-finantzario bat onartua badu, ezin izango du erakunde instrumental berririk sortu, edo lehendik sortuta dauden beste batzuetan sartu, plana indarrean dagoen artean.

3.- Aurreko paragrafoan xedatutakoa aplikatzeko, kontuan izan beharko da ekonomia-ituneko araubidearen ondorio diren ahalmenak baliatuz –ahalmen horiek Aurrekontu Egonkortasunari eta Finantza Iraunkortasunari buruzko apirilaren 27ko 2/2012 Lege Organikoaren azken xedapenetan hirugarrenaren bigarren paragrafoan aipatzen dira–, Herri Dirubideen Euskal

Kontseiluak zehaztu ahal izango dituela, akordio bidez, zenbatekoak diren urte bakoitzean aurrekontu-egonkortasuneko, finantza-jasangarritasuneko eta gastu-arauko helburuetan onar daitezkeen desbideraketen gehieneko atalaseak, horrek inolako debekurik eragin gabe erakunde instrumentalak sortzeari, sortzen parte hartzeari edo lehendik sortutakoetan parte hartzeari dagokionez.

4.- Era berean, nahiz eta administrazio nagusiak aurrekontu-egonkortasuneko eta finantza-jasangarritasuneko helburuak bete ez (aurreko paragrafoan aipatzen den Herri Dirubideen Euskal Kontseiluaren akordio bidez zehaztutako gehieneko atalaseen arabera), eta aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-jasangarritasunaren printzipioak zaintzeko, foru-aldundiek baimena eman ahal izango dute udalek ondare-ekarpenak egin ditzaten, edo kapital-gehikuntzak formalizatu, enpresa publikoetan, udalak partaidetutako enpresa-entitate publikoetan, eta finantza-desoreka zuzentzeko plan baten barruan jarduera ekonomikoak burutzen dituzten entitate instrumentaletan. Nolanahi ere den, udalek zorrotz zaindu beharko dute hornitzaileei ordaintzeko batez besteko epeak ez ditzan berankortasunari buruzko legerian ezarritako atalaseak gainditu.

5.- Toki-erakundeek merkatukoak ez diren jarduerak eta zerbitzuak emateko sozietate interlokalak sortu ahal izango dituzte edo lehendik sortutakoetan parte hartu, betiere beren eskumenen esparruan eta sortzaile diren erakundeen lurralde-eremuan. Sozietateen kapitala oso-osorik toki-erakundeena izango da.

87. artikulua.- Tokiko ekimena jarduera ekonomikoak gauzatzekoan.

1.- Toki-erakundeak, neurria komenigarria eta egokia dela egiaztatzeko espedientearen bidez, ekimen publikoaz baliatu ahal izango dira jarduera ekonomikoak garatzeko, beren eskumenak gauzatzeko aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-jasangarritasunaren helburua betetzen dela bermatzen bada.

2.- Jarduera ekonomikoak lehia askeko araubidean garatu ahal izateko, toki-erakundeak gehiengoz hartu behar du akordioa.

3.- Zerbitzu publiko bat monopolio-araubidean emango bada, estreinako, osoko bilkuraren akordioa beharko da –udalbatza legez osatzen duten kideen gehiengo osoaren aldeko botoarekin–, eta ondoren neurria komenigarria eta egokia dela egiaztatzeko espedientea

izapidetu, eta autonomia-erkidegoko organo eskudunak onartu beharko du.

4.- Toki-erakundeentzat gordetako zerbitzu publikoak jaso eta erabiltzea herritarrentzat nahitaezkoztat jo ahal izango da ordenantza bidez, segurtasunak, osasungarritasunak edo interes orokorreko bestelako inguruabarrek hala eskatzen dutenean.

88. artikulua.- Nahitaezko gutxieneko zerbitzuen kudeaketa, 20.000 biztanle arteko udalerrietan.

1.- 20.000 biztanle arteko euskal udalerriek derrigor emango dituzte toki-araubidearen oinarritzko legerian ezarritako zerbitzuak bai eta autonomia-erkidegoko legeria sektorialaren ondorio direnak ere.

2.- Udalerriek, nahitaezko gutxieneko zerbitzuak emateko ardura zuzena beraiei dagokienez, askatasun osoa izango dute zerbitzu horiek nola eman erabakitzeko.

3.- Foru-aldundiek nahitaezko gutxieneko zerbitzu horiek koordinatu ahal izango dituzte. Horretarako, eta, ukitutako udalak ados badaude, bidezko iruditzen zaizkien kudeaketarako formulak proposatuko dituzte, zerbitzuak emateko egiazko kostuak eta kalitate-estandarrak optimizatzen ahalegintzeko. Edonola ere, lege honetan aurreikusitakoaren arabera, lehenetsuna izango dute nahitaezko gutxieneko zerbitzuen kudeatzeko formula partekatuei.

Kudeaketa integratuko proposamen bat burutu nahi izatera, kasuan kasuko foru-aldundiak berariaz arrazoitu beharko du zertan diren kudeaketa-formula partekatuen aldean dituen abantailak. Arrazoi horien argitan, udalak erabakiko du adostasuna eman ala ez. Proposatutako formulari ezezkoa ematea erabakiz gero, udalerriak berak hartuko du bere gain zerbitzua kudeatzeko ardura, lege honetan eta aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-jasangarritasunaren arau-esparruan ezarritako eran.

4.- Foru-aldundiek nahitaezko gutxieneko zerbitzuren bat edo guztiak bere gain hartzen dituztenean, koordinaturiko udalerriek zerbitzuaren egiazko kostua ordaindu beharko dute, erabili dutenaren arabera.

Horrelakoetan, zerbitzuen egiazko kostua ezin izango da aldatu, ez bada kasuan kasuko foru-aldundiaren eta koordinaturiko udalerrien arteko harreman-dokumentuan jasotzen diren berrikusketa-klausulen bidez. Horrelakoetan, zerbitzuaren egiazko kostua zehazteko oinarri gisa

hartu ziren zehaztaperen guzti-guztiak errespetatu beharko dira, eta ezin izango dira aldatu ukituriko udalak adostasuna berariaz adierazi ezean.

89. artikulua.- Tokiko zerbitzu publikoen egiazko kostua.

1.- Tokiko zerbitzu publikoen egiazko kostua kalkulatzeko irizpideak eta, batez ere, nahitaezko gutxienerako zerbitzuei eragiten dietenak foru-aldundi bakoitzak ezarriko ditu, tokiko lurralde-kontseiluek nork bere lurralde-eremurako prestatzen dituzten gomendioak kontuan izanik eta aplikatu beharreko araudian ezarritakoaren arabera.

2.- Egiazko kostu horiek toki-erakunde bakoitzak kalkulatuko ditu, eta horretarako oinarri gisa hartuko ditu aurreko urteko udal-aurrekontuaren likidazioan edo, kasuaren arabera, udalerriarekin lotutako edo haren mendeko erakundeek onartutako urteko kontuetan jasotako datuak.

Nahitaezko gutxienerako zerbitzuen egiazko kostua toki-erakundeko organo ekonomiko-finantzarioek kalkulatuko dute, foru-aldundiak kasu bakoitzean ezarritako irizpideen arabera. Egiazko kostuaren kontzeptuaren barruan, kontuan izan ahalko dira ematen diren zerbitzu publikoen kalitatea, bai eta udalerraren edo zerbitzuaren ezaugarriak.

3.- Zerbitzuen egiazko kostuak kontuan hartuko ditu tokiko zerbitzu publikoen zuzeneko eta zeharkako kostu errealak, foru-aldundi eskudunak, araugintzarako eginkizunak baliatuz, zehazten duenari jarraituz.

4.- Egiazko kostu horiek dagokion foru-aldundiari bidaliko dizkio toki-erakunde bakoitzak, eta foru-aldundiak argitaratuko ditu, hala badagokio, egoki iruditzen zaizkion bitartekoak erabiliz.

90. artikulua.- Udal eta toki mailako elkarlanerako sareak.

1.- Udalerrri eta gainerako toki-erakundeen lurralde arteko elkarlana, autonomia-erkidegoaren mailako, lurralde historiko bateko edo gehiagotako eremuko, edo aipatu berri diren horiek baino eremu txikiagoetako beste sare batzuen bitartez gauzatu ahal izango da, aplikatu beharrekoa den araudiarekin bat.

2.- Lankidetzeta-sareak toki-erakundeen edo, hala dagokionean, toki-erakundeen zati diren

erakunde pribatuen arteko hitzarmen bidez sortu eta formalizatuko dira. Euskal udalerrien elkarrekin edo bestelako toki-erakundeekin elkarrekin tokiko lankidetzaren sareak sortzea sustatu ahal izango dute, eta horietan sartzeko aukera izango dute, artikuluko honen hurrengo paragrafoan esaten den moduan.

3.- Lurraldeko lankidetzarako sareek nortasun juridikoa duten erakundeak sortzeko aukera izango dute, beren helburuak betetzeko. Erakunde instrumental horiek ezin izango dute, beren aldetik, mendean izango dituzten nortasun juridikoko beste erakunde batzuk sortu.

4.- Autonomia-erkidegoaren mailako edo lurralde historiko bat baino gehiagoko udalerrien edo toki-erakundeekin sareak pertsona juridiko publiko nahiz pribatuek osatu ahal izango dituzte, betiere haien helburua bada udal-eskumenak baliatzea bermatzea eta udal-zerbitzu publikoen kudeaketa partekatua burutzeko, eta herritarren interesen alde egiten badute.

5.- Lurraldeko lankidetzarako sareek, hitzarmen bidez formalizatu ondoren, toki-erakundeekin erregistro eskudunean inskribatuko dira.

91. artikulua.- Lankidetzaren hitzarmenak.

1.- Udalerriekin lankidetzaren hitzarmenak egin ahal izango dituzte bai beraien artean bai gainerako administrazioekin, kudeaketa publiko efizienteagoa lortzeko eta administrazio-bikoiztasunak ekidin edo ezabatzen.

2.- Lankidetzaren hitzarmen bidez, aldeek aukera daukate: sektore edo biztanleria jakin bati bideratutako sustapen-politikak koordinatzeko; aldeetako baten eskumeneko obra edo zerbitzuak burutzeko; lege honetan zehaztutako eskumenak garatzeko –propioak, transferituak, eskuordetuak edo bestelakoak– behar diren egoitza, lokalak edo eraikinak partekatzeko; ondarezko ondasunak erabiltzeko lagatzea eta lagapenak onartzea; prestazio-jarduerak garatzea; hala dagokionean, obra, ondasun eta zerbitzuen administrazio-kontratazioa arrazionalizatu eta zentralizatzeko mekanismoak jartzea; administrazio-zerbitzuak multzokatzeko, eta, finean, aurrekoen antzeko beste edozein helburu lortzeko behar diren neurriak hartzea.

3.- Beharrezkoa denean, hitzarmenak aurreikusi ahal izango du, kasuan kasuko zerbitzuak eta bitarteko material eta ekonomikoak eskualdatzeaz gain, zerbitzu horietara atxikitako langileak

ere aldatzea; baina horrek ez dakar berekin inor berez ez dagokion administrazio publiko bateko funtzio publikoan sartzea.

II. KAPITULUA.- TOKIKO ZERBITZU PUBLIKOAK KUDEATZEKO BITARTEKO TOKI-ERAKUNDEAK.

92. artikulua.- Bitarteko toki-erakundeak sortu, aldatu eta ezabatzea.

1.- EAeko udalerriek elkarte-oinarridun bitarteko tokiko erakundeak sortu, aldatu edo ezabatu ahal izango dituzte, udal-zerbitzu publikoak batera edo modu partekatuan eman ahal izateko.

2.-Bitarteko toki-erakunde horien arau-esparrua izango da oinarrizko araudian, kasuan kasuko foru-arauetan, edo, hala dagokionean, lege honetan aurreikusitakoa.

3.- Era berean, lurralde historikoetako foru-organoek aukera izango dute, beren lurraldearen barruan, hainbat udalerri hartuko dituzten udalez gaindiko erakundeak sortu, aldatu eta ezabatzeko, oinarrizko legerian, kasuan kasuko foru-araudian edo, hala dagokionean, lege honetan aurreikusitakoaren arabera.

4. Dena delako bitarteko toki-erakundea sortu, aldatu edo ezabatzeak autonomia-erkidegoko administrazioaren eskumenei eragiten badie, administrazio horretan dena delako gaien eskumena duen organoaren alde aurretiko txostena behar izango da.

93. artikulua.- Elkarte-oinarridun tokiko erakundeak.

Lurralde historiko bakar batekoak diren udal-mankomunitateak eta toki-erakundeen bestelako elkarte-formulak, lege honetan agindutakoa gorabehera, toki-araubidearen oinarrizko araudiak eta dagokien lurralde historiko foru-organoek emandako arauak eraenduko dituzte, baldin eta haien helburu nagusia bada zenbait obra eta zerbitzu, lege honek propiotzat aitortutako beste edozein toki-eskumen edo eskumen horrekin lotutako zerbitzuren bat elkarrekin ematea.

94. artikulua.- Lurralde historiko batekoak baino gehiagotakoak diren udalerrien mankomunitateak.

1.- Lurralde historiko bat baino gehiagotakoak diren udalerrien mankomunitateak artikuluko honek eta aplikatzekoak dituzten lege honetako beste xedapenek eraenduko dute.

2.- Partzergoa formula egokia izan daiteke nahitaezko gutxienerako zerbitzuak eta udal- eskumenekoak diren gainerako zerbitzu publikoak modu partekatuan kudeatzeko, beharrezkoa jotzen denean udalerraren aldetik zerbitzuaren egiazko kostuak edo kalitate-estandarrak hobetuko dituen erakunde-mailako konponbide bat eskaintzea, lege honetan ezarritakoaren eta dagokion foru-araudian zehaztuko denaren arabera. Mankomunitateek nahitaezko gutxienerako zerbitzuak modu partekatuan eskaintzen dituztenean, elkartzeko akordioak foru-aldundi eskudunei helarazi beharko zaizkie, lege honetan aurreikusitako ondorioetarako Edonola ere, mankomunitate-eraketa oro dagokion erregistroan inskribatu beharko da.

3.- Mankomunitate batean bildu nahi duten udalerrietako udalek osoko bilkurako legezko kideen gehiengo osoaren aldeko botoa beharko dute akordioa hartzeko.

4.- Mankomunitatearen estatutuak sustatzaile izan diren udalerriz guztietako alkate eta zinegotziek onartuko dituzte, batzarrean bilduta, gehiengo osoaren bidez, aldez aurretik foru-aldundien txostena jaso ostean. Hori egin ondoren, mankomunitatea osatzen duten udal bakoitzeko osoko bilkurek onartu beharko dituzte estatutuak, aurreko paragrafoan aipatutako gehiengoaren bidez.

5.- Estatutuetan gutxienez ondorengo puntuak jaso beharko dira:

- a) Mankomunitatearen izena, egoitza eta osatzen duten udalerrien zerrenda.
- b) Zein helburu eta eskumen dituen.
- c) Gobernu- eta administrazio-organoak zein diren, nortzuk osatzen dituzten, eta bertako kideak nola izendatu eta kenduko dituzten kargutik.
- d) Gobernu-organoen funtzionamendurako arauak, bai eta administrazioaren kudeaketakoak eta gerentziakoak ere, halakorik balego.
- e) Mankomunitatea osatzen duten udalerrien ekarpenak eta erakundeak izango dituen gainerako baliabide ekonomikoak.
- f) Mankomunitateak izango duen iraupena.
- g) Estatutuak aldatzeko prozedura, lege honetan ezarritakoaren arabera.
- h) Udalerririk mankomunitatean sartzeko eta bertatik irteteko prozedura, eta udalerririk biltzeko dauden aukerak, mankomunitatearen helburuetako bat edo batzuk betetzeko.
- i) Mankomunitatea ezabatzeko arrazoiak eta prozedura, eta likidazioari buruzko arauak.
- j) Udalerririk ordaindu beharreko kalte-ordainen araubidea, mankomunitatearekin dituzten

betebeharrak bete ezean.

k) Udalerriren batzuek mankomunitatetik irteten badute eta haiei utzitako ondasunen bat badago, ondasun horiek aurrerantzean izango duten araubide juridikoari buruzko aurreikuspenak.

l) Ahalak, hala dagokionean, jabetza kentzeko ahala barne.

6.- Mankomunitateek izango dituzte oinarrizko legeriak udalerriei esleitzen dizkien ahal berberak, betiere bakoitzak bere estatutuetan hala jaso badu. Halakorik jaso ezean, indarrean dagoen araudiak aitortzen dizkieten eta beren helburuak betetzeko beharrezkoak dituzten ahal guztiak baliatu ahal izango dituzte ahal bakoitzari aplikatu beharreko legeriaren arabera.

7.- Mankomunitateek jabetza kentzeko ahala beren gain hartu ez duten kasuetan, ahal hori derrigorrez okupatu beharreko ondasunak dauden lekuko udalak izango du, beti mankomunitateak eskatuta eta bere mesederako; ondasun horiek lurralde historiko bereko udalerrri bat baino gehiagotan badaude, foru-aldundiak izango du ahal hori; eta autonomia-erkidegoko administrazioak, lurralde historiko bateko baino gehiagotako udalerrietan badaude.

8.- Mankomunitateko gobernu-organoak zein diren, zein eginkizun izango duten eta funtzionamendu-araubidea zehazteko orduan toki-erakundeen autonomia errespetatu behar bada ere, mankomunitatearen estatutuek bermatuko dute ordezkaritza-organoak, duen osaeragatik, kontrol-lana egin ahal izatea eta ziurtatzea udalerrri guztietako hautetsiak benetan egotea; dena den, udalerrri batek ere ezin izango du gehiengo osoa izan. Udalen ordezkaritza-organoko ordezkariak udalerrri bakoitzak izendatuko ditu, azken udal-hauteskundeetan lortutako emaitzekin proportzionalki.

9.- Autonomia-erkidegoko udalerriek, oinarrizko legeriarekin bat, beste autonomia-erkidego batzuetakoak diren udalerriekin mankomunitateetan biltzeko aukera izango dute, lege honetan ezartzen den moduan eta, era berean, gai honi buruz beste autonomia-erkidegoko edo erkidegoetako legerian erabakitakoarekin bat etorrira.

Horrelakoetan, artikuluko honen 4. paragrafoan aurreikusitako aurretiazko txostenaren ordezkari, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorraren toki-araubidearen arloko organo eskudunak egindako txostena beharko da.

10.- Artikulu honetan araututako mankomunitateak desgiteko espedienteak, indarrean dagoen

toki-araubidearen gaineko araudian ezarritakoari jarraituz, Euskal Autonomia Erkidegoko organo eskudunak hasi eta ebatziko ditu.

95. artikulua.- Partzuergoak.

1.- Udalerriek eta gainerako toki-erakundeek partzuergoak eratu ditzakete beste administrazio publiko batzuekin, tokiko zerbitzu publikoak emateko lanean kooperazio ekonomikoa, teknikoa eta administratiboaren inguruan guztien intereseko helburuak lortzeko. Beste administrazio publiko batzuek eta irabazi-asmorik gabeko erakunde pribatuek ere izango dute horrelako partzuergoetan parte hartzeko aukera, baldin eta partzuergoak osatzen dituzten administrazio publikoen interesekin bat datozen interes publikoak badituzte.

2.- Partzuergoa izango da udalerrien nahitaezko gutxieneko zerbitzuak modu partekatuan kudeatzeko hobetsiko den formuletako bat, beharrezkoa jotzen denean udalerraren aldetik zerbitzuaren egiazko kostuak edo kalitate-estandarrak hobetuko dituen erakunde-mailako konponbide bat eskaintzea, lege honetan aurreikusitakoaren eta dagokion foru-araudian zehaztuko denaren arabera.

Era berean, partzuergoa izango da udalerrien nahitaezko gutxieneko zerbitzuak modu partekatuan kudeatzeko hobetsiko den formuletako bat, foru-aldundia, lege honetan aurreikusitakoaren eta indarreko legerian ezarritakoaren arabera, koordinazio-ahalmenak baliatu beharrean gertatzen denean.

3.- Partzuergoaren eskumeneko zerbitzuak kudeatzeko, toki-araubideari buruzko legerian aurreikusitako edozein era erabili ahal izango dute partzuergoak.

4.- Edozein partzuergo eratzen dela ere, lehenengo, eraketan parte hartzen duen toki-erakundearen efizientzia ekonomikoa eta finantzen jasangarritasuna zaindu behar dira. Foru-aldundien ardura izango da, finantza-tutoretzako eskumenak baliatuz, partzuergoa mendean duen toki-erakundeari printzipio horiek betearaztea.

5.- Partzuergo bat osatu behar duten zuzenbide publikoko erakundeen lurralde-eremuak lurralde historikoaren eremua gainditzen ez duenean, partzuergoaren eraketa egingo da oinarritzko araudiaren eta dagokion lurralde historikoko foru-organoaren araudiaren arabera eta lege honi jarraituz aplikatzekoak dituen irizpideen arabera.

6.- Artikulu honetan aurreikusita ez dagoenerako, partzuergoen araubide juridikoa izango da oinarritzko legerian ororentzat ezarritakoa eta foru-araudian jasotakoa, eta, edonola ere, administrazio publiko bati atxikita egon beharko dute.

96. artikulua.- Lurralde historiko batez gaindiko partzuergoak.

1.- Partzuergoa osatzen duten zuzenbide publikoko erakundeen lurralde-eremuak lurralde historiko bat gainditzen badu, baina autonomia-erkidegoaren barruan bada, artikulu honetan esaten dena bete beharko du.

2.- Partzuergo bat eratu edo batean bildu nahi duten toki-erakundeetako osoko bilkurek horren aldeko akordioa hartu beharko dute, legezko kideak direnen gehiengo osoak aldeko botoa emanda. Partzuergoan sartu nahi duten gainerako erakundeen kasuan, aurreko paragrafoan aipatzen den akordioa hartzeko, beren estatutuetan edo barne-funtzionamenduko arauetan esaten denarekin bat etorrira jardun beharko dute.

3.- Partzuergoaren estatutuak partzuergoa eratu nahi duten erakunde guztien ordezkariak osatutako batzorde batek landuko ditu, eta, edonola ere, partzuergora bildu den erakunde bakoitzak bozkatu ostean onartuko dira. Toki-erakundeen kasuan, estatutu horiek onartzeko, aurreko paragrafoan aipatzen den gehiengoa behar izango da.

4.- Partzuergoaren estatutuek funtzionamenduko arauak ezarriko dituzte, eta, egin beharreko egokitzapenak eginda, mankomunitateentzat lege honen 88. artikuluan aurreikusten diren ezaugarri berak zehaztuko dituzte.

5.- Estatutuetan zehaztu beharko da oinarritzko legerian ezarritakoaren arabera zein administrazio publikori atxikiko zaion partzuergoa.

6.- Artikulu honetan aurreikusitako partzuergoak eratzeko, foru-aldundi eskudunak aztertuko du partzuergoa administrazio nagusiari atxikitzeak zer-nolako eragina daukan udalerrri edo toki-erakundearen finantza-jasangarritasunaren gainean, oinarritzko legerian ezarritako irizpideen arabera.

97. artikulua.- Lurralde historiko baten lurralde-eremua gainditzen duten metropolialdeak.

Eusko Legebiltzarraren lege bidez, lurralde historiko baten lurralde-eremua gainditzen duten

metropolialdeak edo udalez gaindiko beste erakunde batzuk sortu ahal izango dira. Metropolialde horiek sortuko dituen legeak erakundeok zer-nolako eskumenak izango dituzten, zein organok osatuko dituzten eta erregimen juridikoari buruzko gainontzeko osagaiak ere zehaztuko ditu.

IX. TITULUA.- UDAL-FINANTZAKETA

I. KAPITULUA.- XEDAPEN OROKORRAK.

98. artikulua. EAEko tokiko ogasuna.

1.- Euskal Autonomia Erkidegoko udalerriek eta gainontzeko toki-erakundeek ekonomiaren arloan izango dituzten eskubide eta betebeharren multzoak osatuko dute euskal tokiko ogasuna.

2. Euskal Autonomia Erkidegoko toki-erakundeen ogasuna, lurralde historikoetako foru-organoek ogasunaren arloan onartutako xedapenen arabera arautuko da, eta, hala badagokio, lege honetan aurreikusitako aurreikuspenen arabera, bai eta tokiko araugintza-ahalez baliatuta onartutako arauen arabera ere.

99. artikulua.- Euskal Autonomia Erkidegoko Tokiko Ogasunen jarduerari buruzko printzipioak.

1.- EAEko tokiko ogasunen jarduera printzipio hauen arabera izango da:

- a) Finantza-autonomia, hau da, ekonomia, finantzak eta aurrekontuak antolatzeko eta kudeatzeko ahala izango dute, baina lurralde historikoetako foru-organoek gai horietan dituzten eskumenei kalterik egin gabe.
- b) Aurrekontu-egonkortasuna eta finantza-jasangarritasuna. Horrek, defizit publiko, zor publiko eta gastu-arauei dagokionez ezarritako errekerimenduak betetzea ekarriko du, gai horien inguruko legeri orokorrarekin, eta bereziki, lurralde historikoetako foru-organoek hartarako onartutako arau espezifikoekin bat etorrita.
- c) Finantza-nahikotasuna, hau da, toki-ogasunek behar beste baliabide izan beharko dute, lege honek, Eusko Legebiltzarraren beste lege batzuek edo lurralde historikoetako foru-arauek ematen dizkieten eskumenak gauzatzeko.

2.- Era berean, EAEko tokiko ogasunek ondorengo printzipioak bete beharko dituzte, beren baliabideak kudeatzerakoan: legezotasun-, gardentasun-, objektibotasun-, ekonomia-, eraginkortasun-, efizientzia, kontrol-, kutxaren batasun- eta arrazionaltasun-printzipioak.

3.- EAEko tokiko ogasunek beren aginpideak aurrera eramaterakoan, Euskadiko Ogasun Nagusiarekin eta lurralde historikoetako foru-ogasunekin koordinaturik, elkartasunez eta erantzukizunak banatuz jardungo dute.

100. artikulua.- Baldintzarik gabeko finantzaketa. Salbuespenak.

1.- Orokorrean, udalerrien eta gainerako toki-erakundeen finantzaketa baldintzarik gabekoa izango da.

2.- Toki Autonomiaren Europako Gutunean xedatutakoari jarraituz, baldintzatutako finantzaketarako mekanismoak salbuespenez baino ezingo dira ezarri, eta arauzko xedapen autonomiko edo arauzko foru-xedapen bidez, edota estatuko, autonomia-erkidegoko edo tokiko erakundeen diru-laguntza politikaren bitartez. Honako irizpide hauek jarraitu beharko dira:

- a) Araudi horren ondorioz autonomia-erkidegoko edo lurralde historikoetako erakundeek udalerri zuzenduta egingo dituzten planek, lehentasunak ezartzeko orduan, udalerriek ere parte hartu ahal izatea bermatuko dute, eta udalerrien interesak autonomia-erkidegokoekin edo lurralde historikoetakoekin bateratzen saiatuko dira.
- b) Kudeaketa ekonomikoa urte anitzekoa izatea erraztuko da, eta toki-erakundeak inbertsioak nola egin planifikatu ahal izango du, eta erabakitzeko edo hautatzeko orduan, udaleko jarduera-planak eta lehentasunak izango ditu kontuan, lurralde historiko bakoitzean aplikagarria den aurrekontu-egonkortasunari eta finantza-jasangarritasunari buruzko araudiarekin bat etorrira.
- c) Finantzaketa baldintzatuko sistemen bidez eskainiko diren zerbitzuetan bermatuta egongo da hartzaileentzat kalitatezkoak direla, zerbitzua jasagarria izango dela eta eskaintzen jarraituko dela.

3.- Autonomia Erkidegoko edo lurralde historikoetako erakunde eskudunek zenbait irizpide eta baldintzaren pean jar ditzakete diru-laguntzak, erabili edo ezarri ahal izateko, eta lege honek aurreikusitakoarekin bat etorrira, udalerrietako zerbitzu publikoen egiazko kostuen azterketa hartuko dute kontuan.

101. artikulua.- Udalerrien eskumen eta zerbitzu berrien araubidea.

1.- Oinarrizko legerian aurreikusitakoaren arabera, Eusko Legebiltzarraren lege batez edo lurralde historikoetako foru-arau batez baino ezin izango da lege honetan ezarritako gaiei buruzko udal eskumenik zehaztu. Xedapen horien bidez ezarritako betebeharrak eta zerbitzu berriak direla-eta udalerriek finantza-zama handiagoa jasan behar badute, aldezturik, ebaluazioa egin beharko da eta honako hauek kontuan hartu: efizientzia-printzipioa, aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-iraunkortasunaren printzipioak betetzen direla, eta, subsidiarioratasun-printzipioarekin bat etorruta, betebeharrak eta zerbitzu horiek udalerriari ematearen justifikazioa.

2.- Betebeharrak edo zerbitzu berri horiek zehazten dituen lege edo foru-arauan, aldi berean, beharrezko finantzaketa-bideak zeintzuk izango diren zehaztu beharko da beti, horrela betebeharrak beteko dela edo zerbitzuak eskainiko direla bermatzeko. Horretarako, legea edo foru-arauarekin batera, memoria ekonomiko bat egin beharko da; eta bertan, eragindako herri-administrazioetako finantza-baliabideetan izan duten inpaktua justifikatu beharko da, baita aurrekontu-egonkortasunaren, finantza-iraunkortasunaren eta efizientziaren printzipioak betetzen diren ere. Betebeharrak edo zerbitzu hori emateko beharrezkoak diren baliabide ekonomikoak emango zaizkie toki-erakundeek finantza-nahikotasuna bermatzeko.

3.- Era berean, euskal udalerrien eta gainontzeko toki-erakundeek autonomia-printzipioa, finantza-iraunkortasunaren printzipioa eta nahikotasun-printzipioak bermatzeko, legearen edo foru-arauaren proiektuarekin batera joango den txosten ekonomikoan, egoera berri horrek toki-erakundeek aurrekontuetan izango duen eraginari buruzko analisi bat ere jaso beharko da.

4.- Legearen edo foru-arauaren proiektuarekin batera, Eusko Jaurlaritzako edo dagokion foru-aldundiko ekonomia eta ogasun gaietan eskumena duen sailaren txostena joango da, aurreko paragrafoetan adierazitako printzipioak betetzeari buruzkoa.

102. artikulua.- Eskubideak eskuratu, zertarakoa zehaztu eta preskribitzeko araubidea.

1.- Toki-ogasunek eskubideak eskubideotako bakoitza arautzen duten arau espezifikoen xedatutakoaz bat eskuratuko dituzte.

2.- Diru-sarrerak bakoitzaren araudian bestela ezartzen ez bada, sarreraren kopurua horren

titularra den erakundearen betebeharren multzoa finantzatzeko erabiliko da. Xede jakinetarako liberalitateetatik datozen diru-sarrerak direnean, ez da eraginari buruzko berariazko xedapenik beharko, baldin eta unean-unean indarrean dagoen araudiari jarraiki onartu badira liberalitateak.

3.- Toki-ogasunen eskubideek preskribatuko dute eskubide horiei zuzenean edo osagarri moduan zehazki ezartzekoak zaizkien xedapenetan esaten den gisan.

103. artikulua.- Betebeharrak eskuratzea eta ondorioak izatea.

1.- Euskadiko udalerriek eta gainerako toki-erakundeek aplikagarri zaizkien lege eta foru-arauek zuzenean agintzen dizkieten betebeharrak beren gain hartuko dituzte, bai eta ordenamendu juridikoarekin bat egiten duten egitate, egintza eta negozio juridikoetatik datozen betebeharrak ere.

2.- Deusezak izango dira erabat toki-erakundeek emandako xedapen orokorrak, ebazpenak eta administrazio-egintzak, baldin eta haien bidez hartu nahi diren gastu-konpromisoak dena delako toki-erakundearen aurrekontuko gastuen egoeran baimendutako kreditu mugatzaileen zenbatekoak baino handiagoak badira edota erakunde eskudunak kasuan kasu ezarritako gastu-erregela gainditzen badute.

3.- Toki-erakundeen eta haien erakunde autonomoen kargu egitekoak diren ordaintza-obligazioak eraginkorrak izango dira aurrekontuak gauzatzetik datozenean, epai judizial irmoek hala erabakitzen dutenean eta diruzaintza-eragiketak gauzatzetik datozenean.

104. artikulua.- Zorpetzeko eta bermeak emateko araubidea.

Lurralde historikoetako foru-organismoek emandako arauetan aurreikusitako moduan, toki-erakundeek, haien erakunde autonomoek, sozietateek eta fundazioek, era guztietako kreditu-eragiketak hitzartzeko aukera izango dute, bai eta eragiketa horiek ziurtatzeko edo haien arriskua edo kostua murriztu edo dibertsifikatzeko finantza arloko beste eragiketa osagarri batzuk egiteko aukera ere.

2.- Euskal Autonomia-Erkidegoko erakunde komunak eta lurralde historikoetako foru-organismoen arteko harremani buruzko azaroaren 25eko 27/1983 Legeak bigarren xedapen gehigarrian, 3.2

paragrafoan aurreikusitakoa alde batera utzi gabe, toki-ogasunak foru-ogasunekin eta Euskal Autonomia Erkidegoko ogasun nagusiarekin guztiz artikulatzearen, eta, halaber, zorpetze-politika koordinatzeko eta harmonizatzeko, Herri Dirubideen Euskal Kontseiluari igorriko diote urtero foru-aldundiek bakoitzaren lurralde historikoko udalerriek eta toki-erakundeek hitzartutako kreditu-eragiketen laburpenari buruzko txostena.

3.- Lurralde historikoetako foru-organismoek emandako arauetan aurreikusitako moduan, toki-erakundeek, haien erakunde autonomoek, sozietateek eta fundazioek, Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde komunekiko irizpide homogeenak aplikatuko dituzte kontabilitate publikoaren arloan, horrela, informazioa emateari dagokionez, euskal sektore publiko osoa sendotu dadin.

105. artikulua.- Udalen plan ekonomiko-finantzarioak.

1.- Foru-aldundiek beteko dituzte finantza-babeseko ahalmenak, eta horiekin lotuta, udalerriek, edota aldundiak berak -aurrekontu egonkortasunerako eta finantza-jasangarritasunerako helburuak bete ez badira- onartutako plan ekonomiko-finantzarioekiko laguntza teknikorako, jarraipenerako eta ebaluaziorako eskumenak ere, foru-aldundiek beteko dituzte. Hori guztia, aplikagarria den estatuko arauetan edota foru-arauetan aurreikusitakoaren arabera, eta lege honetan xedatutakoarekin bat etorrita.

2.- Edozein modutan, plan ekonomiko-finantzarioak neurriak bildu beharko dituzte, defizitaren, zor publikoaren edo gastu-arauaren helburuarekiko desbideratzeari- hala badagokio- proportzioz egokituko zaizkionak, Herri Dirubideen Euskal Kontseiluak akordio bidez ezarritako atalase edo irizpideekin bat etorritik. Herri Dirubideen Euskal Kontseilua aurrekontu-egonkortasun eta finantza-jasangarritasun gaitan duen eskumenak baliatuz arituko da, Kontzertu Ekonomikoaren 62. artikuluan aurreikusitakoa aplikatzeko Euskal Autonomia Erkidegorako hartutako konpromisoen esparruan.

3.- Une bakoitzean indarrean dagoen Baliabideen banaketarako eta foru-aldundiek Euskal Autonomia Erkidegoaren aurrekontuak finantzatzeko egin beharreko ekarpenak zehazteko aplikatuko den metodologia arautzen duen Legeak aurrekontu-egonkortasun eta finantza-jasangarritasun gaitan Herri Dirubideen Euskal Kontseiluari aitortzen dizkion eskumenak oinarri hartuta, aurreko paragrafoan aurreikusitakoarekin bat etorrita, Herri Dirubideen Euskal

Kontseiluak akordio bidez finkatu ahal izango ditu aurrekontu egonkortasunerako eta finantza-jasangarritasunerako helburuarekiko desbideratze-atalaseak; hain zuzen, aurrekontuaren, zorraren edo gastu publikoaren gainean zenbateko mugatua edo portzentaje txikia izanik, udal zerbitzu-zorroan eragina izango duten neurri osagarriak inolaz ere ekarriko ez dituztenak, zerbitzu publikoen kudeaketa beste erakunde batekin partekatuzera behartuko ez dutenak edota udalaren zein erakunde instrumentalaren antolamendu egiturak arrazionalizatzea eskatuko ez dutenak.

II. KAPITULUA: EUSKAL UDALERRIEN ETA GAINERAKO TOKI-ERAKUNDEEN FINANTZAKETA.

106. artikulua.- Itundutako zergen errendimendua.

1.- Kontzertu Ekonomikoa dela-eta lurralde historikoek eskuratzen dituzten tributuen errendimenduan parte hartuko dute toki-ogasunek, Estuari ordaindu beharreko kupoa, autonomia-erkidegoari egin beharreko ekarpena eta une bakoitzean indarrean dagoen Baliabideen banaketarako eta foru-aldundiek Euskal Autonomia Erkidegoaren aurrekontuak finantzatzeko egin beharreko ekarpenak zehazteko aplikatuko den metodologia arautzen duen Legean aipatzen diren gainerako kontzeptu guztiak kendu eta gero.

Udalerrien multzorako, araubide erkideko legeria aplikatzeagatik eta ordenamendu juridikoak aurreikusitako euren titulartasunpeko eskumenen eta zerbitzuen arabera legokiekeena baino apalagoa inola ere izango ez den baliabide-maila bat bermatu beharko da.

107. artikulua.- Lurralde historiko bakoitzaren parte-hartzea zehaztea.

1.- Lurralde historiko bakoitzean horien baitako toki-erakundeek zenbateko parte-hartzea izango duten zehaztea Lurralde historiko horietako foru-organoen eskumena da, eta ondorioz, askatasun osoz baliatuko du eskumen hori, foru-arauetan aurreikusitakoarekin eta, hala dagokionean, artikulua honetako hurrengo paragrafoetan zehaztutakoarekin bat etorrita.

2.- Herri Dirubideen Euskal Kontseiluak, aurrekontu-egonkortasunaren arloan dituen eskumenak baliatuz eta euskal udalerrien finantza-egonkortasuna bermatzeko, politika fiskaleko gomendio gisa baino ez, banaketa egiteko irizpide batzuk zehaztuko ditu, finantzahikotasunaren eta arrisku partekatuaren printzipioa bete, ahalegin fiskala sustatu, gastu

aruntari buruz berdintasunezko eta elkartasunezko politika orokorra lortzen saiatzea bilatuko dute irizpideok.

3.- Irizpide horiek ezartzeko, Herri Dirubideen Euskal Kontseiluak honako hauek izango ditu kontuan: biztanle-kopurua, ikastetxe publikoetan dagoen ikasle-kopurua, udalaren ahalegin fiskala, lurralde historiko bakoitzeko hiriburutza, etorkin-kopurua, dispersioa edo langabezia.

4.- Lurralde historikoek irizpide horietatik aldentzeko aukera izango dute, eskumena duen foru-organoak arrazoiak emanda hartutako akordioaren bidez.

5.- Dena dela, aurreko paragrafoetan xedatutakoa gorabehera, Herri Dirubideen Euskal Kontseiluak, akordio bidez, zerga itunduetan udalen gutxieneko parte-hartzea finkatuko du.

6.- Lurralde historikoetako foru-organoak, arrisku partekatuaren irizpidez baliatuko dira lurralde historikoei dagozkien zerga itunduetan toki-erakundearen parte-hartzea urtero ezartzeko garaian.

108. artikulua.- Baliabideen aplikazioa.

Aurreko artikuluetan xedatutakoarekin bat etorrira udalerriei eta gainerako toki-erakundeek dagokien finantzaketa toki-erakunde horien ogasunaren baliabide arrunta izango da, haien eskumenekoak diren zerbitzu guztiei aurre egin eta eskaini ahal izateko, betiere lege honetan aurreikusitakoarekin eta aplikaziokoa den araudiarekin bat etorrira.

109. artikulua.- Likidazioa.

Ekitaldi bakoitzerako lurralde historiko bakoitzean udalerrien eta gainerako toki-erakundearen esku jarritako zenbatekoak behin betiko kitatuko dira ekitaldia amaitzean, hitzartutako tributuengatik nahiz kontuan hartu beharreko gainerako diru-sarrerengatik bildutakotik lortutako diru-sarreren datu errealen arabera. Likidazio hori positiboa edo negatiboa izan daiteke dagokion ekitaldian udalerrien esku jarritako zenbatekoekiko.

110. artikulua.- Itundu gabeko zergetan parte-hartzea.

Udalerriek eta gainerako toki-erakundearen parte-hartzea itundu gabeko zergengatik diru-sarreretan, Kontzertu Ekonomikoan eta aplikatzekoa diren foru-arauetan xedatutakoaren arabera egingo da.

Lehenengo xedapen gehigarria.- Tokiko araugintza-ahala.

Toki-erakundeek emandako arauak era honetakoak izango dira:

- a) Erregelamenduak: Xedapen orokorrak, Udalbatzak onartutakoak, toki-erakundearen antolaketa eta funtzionamendua eta zerbitzu publikoen prestazioa arautzen dutenak. Era berean, biztanle-kopuru handiko udalerrietan, erregelamendu organikoak oinarritzko legerian aurreikusitako materien ingurukoak izango dira.
- b) Ordenantzak Xedapen orokorrak, luzaroan irautekoak, gizarte antolamendurako eskubideak eta betebeharrak finkatzen dituztenak, eta hirigintzako arauak eta zerga-antolaketa-koak barne hartzen dituztenak.
- c) Alkatetzako dekretuak eta jarraibideak: Xedapen orokorrak, alkateak beren eskumenen esparruan emandakoak. Antolaketa izaerakoak zein gizarte antolamendukoak. Azken kasu honetan, Udalbatzak onartutako erregelamenduak eta ordenantzak betearazteko. Biztanle-kopuru handiko udalerrietan, tokiko gobernu-batzarrak, kasuan. kasu, bere eskumenekoak diren materiei buruzko xedapen orokorrak eman ahal izango ditu.
- d) Era berean, ordenantzetan eta erregelamenduetan gaitasuna eman ahalko zaio alkateari, edota gobernu-batzarrari, arau-xedapenetan aldaketak sartzeko, baldin eta derrigorrez aplikatu beharreko lege-aldaketen ondoriozkoak badira eta eskakizunak aldatu edota zenbatekoetan eta portzentajeetan automatikoki egokitzapenak egin behar badira. Aldaketetan hala jasoko da beren-beregi. Aldaketa horien berri, berehala emango zaio Udalbatzari, berrets ditzan.
- e) Alkatetzako bandoak: Xedapen orokorrak, alkateak emandakoak, salbuespen-edo larrialdi-egoeretan. Betebeharrak gogoratzeko edo iragarkietarako ere erabil daitezke. Kasu horietan, ez dute balio arauemailerik.

Bigarren xedapen gehigarria.- Zehapen-prozedurak.

1.- Zehapen-prozeduretan, aukera egongo da udal-ordenantzetan isunen ordeztokiko komunitatearen aldeko lan baliokideak eta arau-haustearen larritasunarekin proportzionalak egitea arautzeko, organo zehatzaileak hala erabakitzen badu.

2.- Beste batzuek egin ditzaketan administrazioko arau-hausteei aurrea hartzeko legezko

betebeharra duten pertsona fisiko edo juridikoak dena delako arau-haustearen ondoriozko kalteen erantzule solidarioak izango dira, halakorik gertatzen bada.

Hirugarren xedapen gehigarria.- Federazioak eta elkarteak.

1.- Elkarren interes erkideak babestu eta sustatzeko, federazioak edo elkarteak eratu ditzakete udalerriek.

2.- Erakunde horiek nortasun juridikoa izango dute eta beren helburuak betetzeko erabateko gaitasuna ere. Euren estatutuen bidez arautuko dira, eta betiere alderdi aurrek aurreikusita nahitaez:

- a) Erakundearen izena.
- b) Xedeen zehaztapena.
- c) Gobernu-organoak, elkartutako toki-erakundeen ordezkari izango direnak.
- d) Jarduteko araubidea eta erabakiak hartzeko sistemak.
- e) Kide berriak onartzeko eta kide izaera galtzeko prozedura.
- f) Elkartutako toki-erakundeen eskubideak, elkarteko zereginetan parte-hartzea jaso beharko dutelarik, edonola ere.
- g) Baliabide ekonomikoak eta horien kudeaketa.

3.- Federazio eta elkarte horiek:

- a) Beren eginkizunen esparruan, hitzarmenak egin ahal izango dituzte edozein herri-administrazioarekin eta autonomia-erkidegoko eta foru-aldundietako administrazioen erakunde laguntzaile gisa jardun toki-erakundeen eta haien mendeko erakundeek jaso ditzaketen diru-laguntzen kudeaketan.
- b) Udalekin hitzarmenak formalizatu ahal izango dituzte udal-zerbitzuak emateko helburuarekin, baina betiere administrazio-ahalak baliatzea ez badakar.
- c) Udal-sareak eratu ahal izango dituzte, eta haietara bildu.
- d) Autonomia-erkidegoko edo foru-aldundiko kontratazio-sistema zentralizatuari atxiki ahal izango zaizkio toki-erakundeen baldintza beretan.
- e) Kontratazio zentralak sortu ahal izango dituzte eta horiei atxiki ahal izango zaizkie elkartutako erakundeak, haiek kontratatutako zerbitzu, hornidura eta zerbitzuetarako.
- f) Legitimatuturik daude euskal udalerrietako eta gainerako toki-erakundeetako langile

publikoekin negoziazio kolektiboaz aritzeko. Aukera izango dute egiten ari den negoziazio kolektiboari atxikitzeko, negoziazioa hasi aurretik, hain zuzen. Hala eginez gero, akordioa izenpetzen den unetik, atxikitako udalerriak eta toki-erakundeak hartuko diren akordioei loturik egongo dira. Era berean, negoziazioaren ondoren ere, euskal udalerrien elkarteak burututako negoziazio kolektibora eta horren ondoriozko akordioetara atxiki ahal izango dira udalerriak.

g) Autonomia-erkidegoko toki-erakundeen erregistroan inskribatu beharko dira.

4. Euskal Autonomia Erkidegoan ordezkariak handiena duen euskal udalen elkarteak zein den zehazteko kontuan hartuko dena da Euskal Autonomia Erkidegoko udalerrietatik zenbat diren elkartekide, eta zenbateko biztanle-kopurua duten.

5.- Aurreko paragrafoan xedatutakoaren arabera, EUDEL da Euskal Autonomia Erkidegoaren lurralde-eremuan ordezkariak handiena duen udalerrien elkarteak. Horrela bada, EUDELi egokituko zaio Euskadiko udal-mailako erakunde-multzoaren ordezkariak publikoak, hala zehaztutako eremu guztietan.

6.- Bere xede publikoarekin bat etorrira, EUDELe ziurtatua izango du finantzaketa baldintzatu gabea eta nahikoa, eta finantzaketa hori ezin izango da izan Herri Dirubideen Euskal Kontseiluan erabakitako tokiko ogasunen gutxieneko partaidetza-mailari dagozkion baliabideen % 0,15 baino gutxiagokoa.

Laugarren xedapen gehigarria.- Elkarrekin burututako lan-eskaintza publikoak eta hautaketako prozedura komunak.

1.- Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundearekin horretarako sinaturiko hitzarmenaren bidez, eta kasuan kasuko udalerririk edo toki-erakundeak aldeztu aurretik hartutako akordioaren bidez, udalerrietako lan-eskaintza publikoak autonomia-erkidegokoaren eskaintzan edo, hala behar duenean, lurralde historikoen eskaintzan sartu ahal izango dira.

2.- Era berean, udalerririk edo kasuan kasuko toki-erakundeak aldeztu aurretik hala erabakita, aukera egongo da Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundearekin hitzarmen bat izenpetzeko, hain zuzen ere toki-erakundeetako funtzionario edo lan-kontratuko langile bihurtzeko hauta-proben deialdiak erakunde horrek berak egin ditzan. Hitzarmen horietan berariaz jasota egon beharko da zerbitzu horien ondoriozko betebeharrak finantzarioak zein diren.

Bosgarren xedapen gehigarria.- Estaturako gaikuntza duten funtzionarioak. Erakunde erkideen eta lurralde historikoen eskumenak.

1. Euskal Autonomia Erkidegoko tokiko administrazioetan, Estaturako gaikuntza duten funtzionarioei gordetako eginkizunak izango dira honako hauek:

- a) Idazkaritza-lana, fede publikoa eta aginduzko lege-aholkularitza emateko.
- b) Finantza- eta ekonomia-kudeaketa eta aurrekontuen kudeaketa kontrolatzeko eta barrutik ikuskatzeko lana, eta kontabilitatea, diruzaintza eta diru-bilketa.

2. Estaturako gaikuntza duten funtzionarioak eskala eta azpieskala propioetan daude egituratuta, baita oinarritzko araudietan definitutako kategorietan ere.

3. Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrari dagozkio Estaturako gaikuntza duten funtzionarioei buruzko eskumen hauek:

- a) Langile horiei gordetako lanpostuak sortzea, sailkatzea eta kentzea.
- b) Toki-erakundeen elkarteak eratzea eta desegitea gordetako lanpostuei eusteko.
- c) Gordetako lanpostuak sortu eta mantentzeko betebeharretik toki-erakundeak salbuesteko adieraztea, dagokion foru-aldundiak txostena egin ondoren.
- d) Lehenengo mailako idazkaritza duten udaletxeetan, Diruzaintzako lanpostua betetzeko behar bezala kualifikatutako udaletzeko bertako funtzionarioa baimentzea.
- e) Izendapen askeko sistemaren bidez hornitzeko gordeta dauden lanpostuen sailkapena baimentzea.
- f) Estaturako gaikuntza duten funtzionarioen administrazio-egoerak deklaratzeko.
- g) Lanpostuak betetzeko lehiaketetan, eskubide historikoetatik eta bereziki Kontzertu Ekonomikotik darizkien berezitasun juridikoen eta ekonomiko-administratiboan ezagutzari eta euskararen ezagutzari dagozkien merezimenduak finkatzea.
- h) Lehiaketa arruntetan, Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkariarekin koordinatu foru-aldundi bakoitzak egindako deialdiak argitaratzeko, baita haiek hartutako erabakiak ere batera argitaratzeko.
- i) Lehiaketa bateraturako epaimahaia izendatu, eta foru-aldundiekin eta Ogasun

eta Administrazio Publikoetako Ministerioarekin koordinatzea lehiaketa ebazteko.

- j) Estaturako gaikuntza duten funtzionarioen prestakuntza, behin estatu mailan langile horien prestakuntzaren ardura duten erakundeek eta Herri Arduralaritzaren artean hitzarmena sinatu ondoren.
- k) Estaturako gaikuntza duten funtzionarioen erregistroa sortzea Euskadin. Bertan jasoko dira Euskal Autonomia Erkidegoan jarduten duten Estaturako gaikuntza duten funtzionario guztiak, euren administrazio-bizitzan eragiten duten egintzak eta autonomia-erkidegoan langile horientzat gordeta dauden lanpostuak ere bai.
- l) Foru-aldundiei eta tokiko korporazioei berariaz esleituta ez dagoen beste edozein eskumen.

4.- Foru-aldundiei dagozkien Estaturako gaikuntza duten funtzionarioei buruzko eskumen hauek:

- a) Bakoitzak bere lurralde-eremuko lehiaketa bateratuen deialdiak egitea eta ebaztea, eta dagozkien argitalpenak egitea bakoitzak bere aldizkari ofizialean.
- b) Lehiaketa arrunten oinarri komunak onartzea.
- c) Bakoitzak bere lurralde-eremuan lehiaketa arrunten deialdi bateratua egitea eta ebaztea, eta dagozkien argitalpenak egitea bakoitzak bere aldizkari ofizialean.
- d) Izendapen askeko sistema bidez hornitzeko diren lanpostu hutsak betetzeko deialdiak, dagokion lurralde historikoko aldizkari ofizialean argitaratzea.
- e) Izendapen askeko sistema bidez betetzeko baimentzea aurrekontuaren eta ekonomiaren eta finantzen kudeaketaren barne-fiskalizazioa eta kontrola, kontabilitatea, diruzaintza eta diru-bilketa eginkizunak esleituta dituzten lanpostuak, eta lanpostu horiek utziz gero, nahitaezko txostena egitea aurretik.
- f) Behin-behineko izendapenak egitea, baita zerbitzu-eginkizunak, metatzeak, zerbitzu-eginkizun zirkunstantzialak, bitarteko eta behin-behineko langileen izendapenak, azken kasu honetan 5. paragrafoko d) idatz-zatiak aurreikusitakoa gorabehera.
- g) Behin-behineko izendapenak baimentzea eta egitea, oinarritzko legerian aurreikusitako bi urteak igaro aurretik, eta legeri horrek ezarritakoaren arabera.
- h) Trukaketak baimentzea dagokion lurralde historikoaren lurralde-eremuaren barruan.
- i) Langile hauen guztirako ordainsarien gehieneko mugak zehaztea Herri

Dirubideen Euskal Kontseiluak egindako gomendioaren ondoren, lege honek 78.1.g) artikuluan aurreikusitakoaren arabera.

5.- Toki-korporazioei dagozkien Estaturako gaikuntza duten funtzionarioei buruzko eskumen hauek:

- a) Lanpostuak izendapen askeko sistema bidez betetzeko deialdiak eta oinarriak onartzea.
- b) Lehiaketa arrunteko berariazko oinarriak onartzea eta deialdiak egitea.
- c) Lehiaketa arruntetan, tokiko ezaugarrien arabera komenigarritzat jotzen diren berariazko merezimenduak ezartzea.
- d) Izendapenak egitea, oporrak, baimenak, lizentziak, gaixotasuna edo bestelako zirkunstantziak direla-eta lanpostuak hutsik geratzen badira. Hutsik gehienez ere hiru hilabetez egongo diren lanpostuak izango dira eta epe hori ezingo da luzatu ez berritu.

Behar besteko gaitasuna duen udaletxeko funtzionario bat izendatuko da, lanpostua eskuratzeko eskatzen den titulazioa duena, ahal dela.

Lanpostua hutsik egoteko arrazoiak hiru hilabetetik gorakoak badira edo epe hori gaindituko dela aurreikusiz gero, korporazioak beste proposamen bat igorri beharko dio foru-aldundiari eta aurreko paragrafoko g) idatz-zatian.

- e) Toki-araubidearen inguruko legeriak toki-erakundeei ematen dizkien guztiak erakundeko funtzionarioei dagokienez.

6.- Honako hau da Estaturako gaikuntza duten funtzionarioei aplikatuko zaien diziplina-araubidea:

- a) Estaturako gaikuntza duten toki-administrazioko funtzionarioei diziplina-espeditenteak irekitzeko eskumena izango dute honako organo hauek:

- Korporazioko dagokion organoa, non funtzionarioak egozten zaizkion egintzak burutu dituen, baldin eta arau-hauste arina sor badezakete.

Eskatutako titulazioa duen funtzionariorik ez badago, edo bestelako

kasuetan, tokiko korporazioak ezin badu hutsegite arinengatik espedientea egin, funtzionarioak egozten zaizkion egintzak burutu dituen tokian tokiko foru-aldundiak egingo du.

- Autonomia-erkidegoa, lurralde jakin bateko toki-korporazioetako funtzionarioei dagokienez, non eta salatutako egintzak Estatuaren oinarrizko araudian edo EAeko funtzio publikoaren legedian arau-hauste oso larritzat tipifikatuta ez dauden.

- Ogasun eta Herri Administrazioetako Ministerioa, salatutako egintzek Estatuaren oinarrizko araudian arau-hauste oso larritzat tipifikatutako arau-hausteak eragin ditzaketenean.

- b) Espedientea irekitzea erabakitzen duen organo eskudunak haren instruktorea izendatzeko eta espedientepean dagoen pertsonaren behin-behineko etenaldia dekretatu edo altxatzeko eskumena izango du, baita espedientea irekitzeko erabakia hartu aurretik eginbideak agintzeko ere.

Espedientea titulazioen A1 Azpimultzoko Kidegoko edo Eskalako edozein karrerako funtzionario batek ireki ahal izango du, **baita Estaturako gaikuntza duten funtzionarioen** eskalako funtzionarioek ere, betiere arau-hausteari dagokion gaiari buruzko ezagutzak badituzte. Kidego horretako langilerik ez badago tokiko korporazioan, tokian tokiko foru-aldundiak egingo du espedientea.

- c) Estaturako gaikuntza duen toki-administrazioiko funtzionarioei diziplina-zehapenak jartzeko eskumena izango dute honako organo hauek:

- Ogasun eta Herri Administrazioetako ministroak, oinarrizko araudian arau-hauste oso larri gisa jasotako arau-hausteengatik zehapenak jartzen direnean.

- Autonomia-erkidegoak, eginkizunak eteteko eta kargugabetzeko zehapenak –aurreko lerrokadan jasotzen ez direnak– ezarri behar direnean.

- Tokiko organo eskudunak edo foru-aldundiak, hala badagokio, hutsegite

arinengatik zehapenak ezarri behar direnean.

Ezarritako zehapena bere terminoetan gauzatuko da, baita exekuzioaren unean funtzionarioa zehapena eragin duten egintzak sortu ziren lanpostua ez den beste bat betetzen ari bada ere.

Kargugabetze-zehapenak lanpostuaren galera eragingo du; beraz, langileak ezin izango du zehapenari dagokion korporazio berean beste lanpostu bat lortu finkatutako epean; epe hori sei urtekoa izango da, gehienez ere, arau-hauste oso larrien kasuan; eta hiru urtekoa, arau-hauste larrien kasuan.

Eginkizunak eteteko zehapenak sei urteko iraupena izango du, gehienez ere, arau-hauste oso larrien kasuan, eta hiru urtekoa, gehienez ere, arau-hauste larrien kasuan.

Seigarren xedapen gehigarria.- Udalerrien parte-hartzea zergak banatzeko irizpideak ezartzerakoan.

Lurralde historikoetako foru-organoek zerga itunduak eta itundu gabeko zergak banatzeko irizpideak ezartzen parte hartuko dute udalerriek. Horretarako, EAeko udalerrien ordezkariarik handiena duen elkarteak bere ordezkariak izendatuko ditu lurralde bakoitzeko Finantza Kontseilutarako, toki-autonomiaren printzipioa erabat bermatze aldera.

Lehenengo xedapen iragankorra.- Udalerrien eskumenekoak diren gaien eremuan baliatzea.

1.- Eusko Legebiltzarreko legeek edo Batzar Nagusietako foru-arauek bestelakorik esaten ez duten bitartean, lege hau indarrean sartzan den unean legeriak aitortzen dizkien eskumenak gordeko dituzte udalerriek, dagokion finantzaketa baldin badute.

2.- Lege hau indarrean sartu eta 17.1 artikuluan aurreikusitako esparru materialetan autonomia-erkidegoko sektoreko legeek edota foru-arauek ez badituzte oraindik eskumen propioak finkatu, legean aurreikusitako ahalmenak eta ahalak baliatu ahal izango dituzte udalerriek. Eskumenak egoki gauzatzeko beharrezkoak diren baliabideak bermatzeko, finantzaketa propioa erabiliko dute udalerriek, edo hitzarmenak sinatuko dituzte dena-delako administrazioarekin. Dena dela, aldi batez eta salbuespenez baino ezingo dira udalerrak eskumen horietaz baliatu, dagokion legeak edo foru-arauek, finantza-nahikotasunaren printzipioarekin bat etorrira, eskumenak beren-beregi esleitu arte, hain zuzen.

Bigarren xedapen iragankorra.- Zerbitzu-kartak.

Lege hau indarrean sartu ondoren, hogeita mila biztanletik gorako udalerriek lau urteko epea izango dute udalaren herri-ekintza osatzen duten arlo ezberdinei buruzko zerbitzu-kartak edo antzeko dokumentuak onartzeko. Gutun edo antzeko dokumentu horiek osoko bilkuraren erabakiz onartuko dira, eta, besteak beste, helburu neurgarriak eta emandako zerbitzu publikoen kalitatea herritarrek neurtu ahal izateko ebaluazio- edo gogobetetze-sistema bilduko dituzte. Bi urterik behin egin beharko da, gutxienez, ebaluazio hori.

Hirugarren xedapen iragankorra.- VI. tituluari bildutako gardentasun-betebeharren aplikagarritasun geroratuak.

1.- 2.000 biztanletik beherako udalerriei legeria orokorren bildutako gardentasunari buruzko betebeharrak baino ez zaizkie exijituko, legerian ezarritako epe eta baldintzetan exijitu ere. Lege honetan bildutako gardentasunari buruzko betebeharrak aplikatuzetik salbuetsita egongo dira, halaber, Arabako kontzejuak.

2.- Lege hau indarrean sartu ondoren, 2.000 eta 5.000 biztanle arteko EAEko udalerriek eta haien erakunde instrumentalek, bost urteko epea izango dute, gehienez ere, VI. tituluari jasotako gardentasunari buruzko betebeharrak erabat betetzeko.

3.- Lege hau indarrean sartu ondoren, 5.000 eta 10.000 biztanle arteko EAEko udalerriek eta haien erakunde instrumentalek, lau urteko epea izango dute, gehienez ere, VI. tituluari jasotako gardentasunari buruzko betebeharrak erabat betetzeko.

4.- Lege hau indarrean sartu ondoren, 10.000 eta 20.000 biztanle arteko EAEko udalerriek eta haien erakunde instrumentalek, hiru urteko epea izango dute, gehienez ere, VI. tituluari jasotako gardentasunari buruzko betebeharrak erabat betetzeko.

5.- Lege hau indarrean sartu ondoren, 20.000 biztanletik gorako EAEko udalerriek eta haien erakunde instrumentalek, bi urteko epea izango dute, gehienez ere, VI. tituluari jasotako gardentasunari buruzko betebeharrak erabat betetzeko.

6.- Dena dela, foru-aldundiek laguntza teknikoa emango diete 20.000 biztanletik beherako udalerriei, lege honetan eta gardentasunari buruzko legeria orokorrean bildutako

gardentasunari buruzko betebeharrak bete ditzaten.

7.- Mankomunitateek, partzuergoek edota udalez gaindiko beste edozein erakundek, haien kide den biztanle-kopuru handieneko udalerriak bete beharreko eskakizunetara egokitu beharko dute.

8.- Erakunde instrumentalek, atxikita dauden udalerrinari edo toki-erakundeari exijitutako gardentasunari buruzko betebeharrak bete beharko dituzte.

Laugarren xedapen iragankorra.-

Lege hau indarrean sartzen denean gardentasunaren eta informazio publikoa eskuratzeko eskubidearen kontseiluaren edo agintaritza independentea sortzeke badago, gai horretan eskumena duen sailak artikulu honetan ezarritako eginkizunak modu iragankorrean beteko dituen organo bat ezarriko du, bai eta zeintzuk osatuko duten ere, eta ebazpen edo agindu bidez egingo du, ordezkartzarik handiena duen Euskadiko udalen elkarteari entzunaldia eskaini ondoren.

Bosgarren xedapen iragankorra.-

Lege hau indarrean sartzen denean dauden tokiko musika eskolak eta udal euskaltegiak finantzatzeko diren Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde eskudunen laguntza publikoak, toki-erakunde bakoitzarekin sinatutako urte anitzeko lankidetzak-hitzarmenen bidez bideratuko dira, Udal Ogasun osoaren finantza-iraunkortasuna arriskuan jarriko ez duen eta zerbitzuaren jarraipena babestuko duen finantza-nahikotasuneko esparru egonkorra bermatzeko.

Seigarren xedapen iragankorra.-

Indarrean dagoen lege honen aurretik egindako sektoreko legeen arauzko garapenak, udalerriei propiostat esleitutako eskumenetatik datozen zerbitzuak, jarduerak edo prestazioak zehazten baditu, finantzaketa izan beharko du nahitaz.

Xedapen indargabetzailea.-

Lege honi kontra egiten dioten lege eta xedapen guztiak indargabetu egiten dira.

2.- Indarrrik gabe geratzen dira honako arau-xedapen hauek:

- a) 326/1994 Dekretua, uztailaren 28koa, Euskadiko Udal Kontseilua sortzen duena.
- b) 364/1987 Dekretua, abenduaren 1ekoa, Toki-erakundeek ikur bereizgarriak hartzeko edo aldatzeko prozedura onartzeko dena.

271/1983 Dekretua, abenduaren 12koa, Euskal Autonomia Erkidegoko udalerrien izenak aldatzeko prozedura finkatzen duena.

Azken xedapenetako lehenengoa.- Autonomia Erkidego Osorako Erakundeen eta bertako lurralde historikoetako Foruzko Jardute-Erakundeen arteko Harremani buruzko azaroaren 25eko 27/1983 Legeari egindako aldaketak.

Bat.- Herri Dirubideen Euskal Kontseiluaren eta udalerrien funtzionamendua.

Azaroaren 25eko 27/1983 Legearen 28. artikulua 1. paragrafoari beste lerrokada bat erantsi zaio; hona edukia:

“Herri Dirubideen Euskal Kontseilua eratutzat joko da, EAEko udal-erakunde maila osoaren eta bere sektore publikoaren finantza-jarduera Euskal Autonomia Erkidegoko Ogasun Nagusiarekin eta lurralde historikoetako foru-ogasunekin koordinatze aldera.”

Bi. Euskal udalerriek Finantza Publikoen Euskal Kontseiluan daukaten parte-hartzea.

Beste paragrafo bat gehitu diogu azaroaren 25eko 27/1983 Legearen 28. artikuluko 4. paragrafoari. Hauxe dio:

“Udal-ordezkarrietako edozeinek eskatuta ere bilduko da, halaber, Kontseilua, Euskal Autonomia Erkidegoko Udalen Legeak 104. eta 107. artikuluetan aurreikusitako materiei dagozkien gaiak aztertzeko.”

Hiru. Azaroaren 25eko 27/1983 Legearen 28. artikuluari beste paragrafo bat erantsi zaio; hona edukia:

“Artikulu honetako 2. eta 5. paragrafoetan xedatutakoa gorabehera, udalerrietako hiru ordezkarri jarriko dira Herri Dirubideen Euskal Kontseiluan, ordezkaritza zabalena duen EAEko udalerrien elkarteak izendatuta. Honela jokatu behar da ordezkarri horiek

kontseiluan jartzeko:

Udal-ordezkariek eskubide osoko kide izango dira Kontseiluan, hitz egiteko eta botoa emateko eskubidea izango dute non eta lantzen diren kontuak Euskadiko Udalen Legearen 104. eta 107. artikuluetan jasotakoak badira; eta hitz egiteko eskubidea bakarrik, gainerako gaietan.

Udal-ordezkariak eskubide osoko kide direnean 104. artikuluan jasotako gaietan erabakiak hartu ahal izateko, ezinbestekoa izango da akordio horiek gehiengo osoz onartzea, betiere gehiengo horrek maila instituzional bakoitzeko, gutxienez, ordezkarri bat daukala.

107. artikuluan aurreikusitakoa aplikatzeko, foru eta udal mailako ordezkariak baino ez dira izango eskubide osoko kideak, eta artikulua horretan aurreikusitakoari buruzko akordioa gehiengo osoz onartutako da, betiere gehiengo horrek foru eta udal mailako bakoitzeko, gutxienez, bi ordezkarri daukala.

Azken xedapenetako bigarrena.- Sistema berria martxan jartzea.

Lege hau indarrean jarri eta bi hilabeteko epean, Herri Dirubideen Euskal Kontseiluari dei egingo zaio udaletako aholkulari berriak izenda ditzan, eta "Baliabideen banaketarako eta foru-aldundiek Euskal Autonomia Erkidegoaren aurrekontuak finantzatzeko egin beharreko ekarpenak zehazteko metodologiari buruzkoa" delakoaren proposamen berria onar dezan, lege honek halaxe agintzen duenez. Lege horrek aurrekontuaren hurrengo ekitaldirako indarrean egon beharko du, gaur egun indarrean den legeari indarrean egoteko zenbat geratzen zaion alde batera utzita.

Azken xedapenetako hirugarrena.- Gizarteratzeko eta Diru Sarrerak Bermatzeko abenduaren 23ko 18/2008 Legearen 91. artikulua aldaketa.

Lerrokada bat erantsiko zaio Gizarteratzeko eta Diru Sarrerak Bermatzeko abenduaren 23ko 18/2008 Legearen 91. artikuluko 1. paragrafoari:

"1.- Udallerriaren finantza-iraunkortasuna edo aurrekontu-egonkortasunaren helburuak arriskuan jartzea ekidingo duen, eta biztanleria-segmentu jakin batzuentzat

garrantzitsua den zerbitzu publikoaren jarraipena bermatuko duen gizarte-larrialdietarako laguntzen arloan finantzaketa esparru egonkorra bermatze aldera, Eusko Jaurlaritzako Sail eskudunaren aurrekontu-izendapenak egokitu egingo dira premiei buruzko urte anitzeko programa batera, Sail horren eta toki-erakundeen arteko esparru-hitzarmen baten bidez adostu den programa batera, hain zuzen. Programa horretan, identifikatu egingo dira, aurretik ezarritako esleitze-irizpideen arabera, aurrekontu-ekitaldi bakoitzean toki-erakunde bakoitzari esleitutako gutxieneko baliabideak".

2.- Aurreko paragrafoan ezarritako esparru-hitzarmenean toki-erakundeek izango duten ordezkaritza, Euskadiko udalen elkarte adierazgarrienari egokituko zaio".

Azken xedapenetako laugarrena.- Zergapideen elkar-egokitasun, erakidetasun eta lankidetasunari buruzko maiatzaren 30eko 3/1989 Legearen aldaketa.

Zergapideen elkar-egokitasun, erakidetasun eta lankidetasunari buruzko maiatzaren 30eko 3/1989 Legearen 16. artikuluari beste paragrafo bat eransten zaio, laugarrena.

4.- Artikulu honen 1. paragrafoan xedatutako gorabehera, Zerga Koordinaziorako Organoan EUDELeK izendaturiko hiru euskal udalerriren ordezkariek sartuko dira, hitzarekin eta botoarekin, lege honen 7. eta 11. artikuluetan aurreikusitakoaren arabera tokiko zergak aztertu behar direnerako. Horrelakoetan, akordioa hartzeko gehiengo osoa beharko da, eta gehiengo oso horretan instituzio-eremu bakoitzak – erkidegoak, foru-aldundiek eta udalek– gutxienez ordezkarik bat izan beharko du.

Azken xedapenetako bosgarrena.- Indarrean sartzea.

1.- Lege hau Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian argitaratu eta biharamunean jarriko da indarrean.

2.- Lege honen VI. titulua bigarren xedapen iragankorrean aurreikusitakoaren arabera aplikatu ahal izango da.